

'n Onderzoek na die opvoedkundige ondersteuning van enkelouer plaaswerkers aan hul skoolgaande kinders

Madelé Magdaleen van der Westhuizen

**Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan
die vereistes vir die graad van
Magister in Opvoedkundige Sielkunde
aan
Stellenbosch Universiteit**

Studieleier: Professor Doria Daniels

Maart 2020

VERKLARING

Deur hierdie proefskrif elektronies in te lewer, verklaar ek, Magdaleen van der Westhuizen, dat die geheel van die werk hierin vervat, my eie, oorspronklike werk is, dat ek die alleenouteur daarvan is (behalwe in die mate uitdruklik anders aangedui), dat reproduksie en publikasie daarvan deur die Universiteit Stellenbosch nie derdepartyregte sal skend nie en dat ek dit nie vantevore, in die geheel of gedeeltelik, ter verkryging van enige kwalifikasie aangebied het nie.

Datum: Maart 2020

Kopiereg © 2020 Stellenbosch Universiteit
Alle regte voorbehou

OPSOMMING

Kennis oor enkellopende plaaswerkerouers se ondersteuning aan hulle skoolgaande kinders is selde die onderwerp van opvoedkundige navorsing, ten spyte van die uitdagings wat sodanige huisopsette vir kinders se opvoedkundige sukses kan bied. In hierdie studie het ek onderneem om ondersoek in te stel na hoe enkelouers as plaaswerkers in 'n landelike omgewing hul kinders opvoedkundig ondersteun. Vorige navorsing in die veld van ouerondersteuning en -betrokkenheid dui op 'n positiewe korrelasie tussen doeltreffende ouerbetrokkenheid- en ondersteuning en 'n kind se opvoedkundige prestasies en suksesse.

Hierdie studie het ten doel gehad om ouerondersteuning en -betrokkenheid en die invloed wat dit op kinders se gedrag, houding, welstand en sukses het, te ondersoek. Die studie het gepoog om hierdie verskynsel met ander opvoedkundige navorsing in konteks te bring. Die subjektiewe menings en ervarings van die deelnemers in die konteks waarin hulle leef, is verken en ondersoek. In die studie is 'n gevallestudie as navorsingontwerp gebruik.

Deur doelgerigte steekproefneming is sewe enkellopende plaaswerkerouers as die navorsingpopulasie geïdentifiseer. Veelvuldige metodes is vir die dataversamelingproses gebruik, waarvan semi-gestruktureerde individuele onderhouds, 'n fokusgroep-onderhoud asook deurlopende kwalitatiewe observasie deel gevorm het. Tematiese ontleding is gebruik om temas en patrone vanuit die data te identifiseer.

Die bevindings van die studie dui daarop dat enkellopende plaaswerkerouers betrokke is in hul kinders se lewens, ongeag verskeie uitdagings. Tydens die data-ontleding het die volgende temas na vore gekom: ouerbetrokkenheid en ouerondersteuning, die konteks en historiese agtergrond van deelnemers as plaaswerkers, die ondersteuningsnetwerk van die enkelouer, asook enkelouerskap.

Sosio-ekonomiese en persoonlike struikelblokke soos finansiële uitdagings, lang werksure en die handhawing van dissipline is tans vir enkelouers groot uitdagings. Met hierdie studie is beter begrip verkry oor hoe enkelouers as plaaswerkers te werk gaan om hulle skoolgaande kinders te ondersteun.

ABSTRACT

Knowledge about single farm worker parents' support to their schoolchildren is seldom the subject of educational research, regardless of the challenges that such situations at home can pose for children's educational success. In this study, I undertook to explore how single parents as farm workers in a rural environment support their children educationally. Previous research in the field of parental support and involvement indicates a positive correlation between efficient parental involvement and support and a child's educational achievements and successes.

This study aimed to investigate parental support and involvement and the influence it had on children's conduct, attitude, well-being and success. The study endeavoured to bring this phenomenon into context with other educational research. The subjective opinions and experiences of the participants in the context in which they lived were explored and investigated. In the study, a case study was used as the research design.

By means of purposive sampling, seven single farm worker parents were identified as the research population. Multiple methods were used in the data-collection process, of which semi-structured individual interviews, a focus group interview, and continuous qualitative observation formed part. Thematic analysis was used to identify themes and patterns from the data.

The findings of the study indicate that single farm workers are involved in the lives of their children, regardless of various challenges. During the data analysis, the following themes emerged: parental involvement and parental support, the context and historical background of participants as farm workers, the support network of the single parent, as well as single parenting.

Currently, socioeconomic and personal difficulties like financial challenges, long working hours and the maintaining of discipline are great challenges for single parents. With this study, better understanding was gained about how single parents as farm workers set about supporting their schoolchildren.

DANKBETUIGINGS

Hiermee wil ek my opregte dank en waardering uitspreek teenoor die volgende persone:

- Eerstens, die Hemelse Vader: Dankie, Jesus, vir hierdie voorreg. Dankie vir U genade en liefde. Sonder U sou ek dit nie kon doen nie.
- My man, Tiaan van der Westhuizen: Dankie vir jou onvoorwaardelike liefde en ondersteuning. Dankie vir hierdie twee jaar waarin jy sonder ophou in my geglo het. Ek het jou baie lief.
- My familie – eerstens aan my pa: dankie vir al Pa se ondersteuning en bemoediging en dat Pa hierdie droom saam met my geleef het.
- Die res van my familie: Dankie aan elkeen vir julle belangstelling, motivering en liefde. Ek waardeer elkeen van julle.
- Prof. Daniels: Dankie vir u leiding, bystand, hulp en motivering. Dit was 'n aangename reis saam met u. Ek waardeer elke inset.
- Aan elke enkelouer wat bereid was om aan my studie deel te neem: Dankie, julle bydrae word opreg waardeer.
- Mnr. Danie Steyl vir die taal- en tegniese versorging van die tesis.

INHOUDSOPGAWE

VERKLARING	ii
OPSOMMING	iii
ABSTRACT	iv
DANKBETUIGINGS	v
LYS VAN FIGURE.....	ix
LYS VAN TABELLE	ix
HOOFSTUK 1: ALGEMENE INLEIDING EN RASIONAAL VIR DIE STUDIE	1
1.1 Inleiding.....	1
1.2 Probleemstelling.....	5
1.3 Metodologie.....	6
1.4 Populasie en steekproefneming.....	7
1.5 Navorsingmetode en data-insameling.....	8
1.6 Dataontleding.....	10
1.7 Geldigheid en betroubaarheid.....	10
1.8 Definisies van sleutelbegrippe.....	11
1.9 Etiese oorwegings.....	12
1.10 Beperkinge tot die studie	14
1.11 Struktuur van die tesis en samevatting	14
HOOFSTUK 2: LITERATUUROORSIG VAN DIE STUDIE	15
2.1 Inleiding.....	15
2.2 Ouerbetrokkenheid.....	18
2.3 Epstein se raamwerk van ouerbetrokkenheid	20
2.4 Bronfenbrenner se bio-ekologiese model.....	22
2.5 Die rol van ouerbetrokkenheid in opvoedkundige prestasie.....	24
2.6 Sosiale en kulturele kapitaal.....	27

2.7	Die Suid Afrikaanse enkelouergesin en ouerbetrokkenheid.....	28
2.8	Uitdagings en hindernisse vir ouerbetrokkenheid.....	29
2.9	Ouerbetrokkenheid en die sosiodemografie van die gesin.....	31
2.10	Opsomming	33
HOOFSTUK 3: NAVORSINGSONTWERP EN -METODOLOGIE		34
3.1	Inleiding.....	34
3.2	Kwalitatiewe benadering tot navorsing.....	35
3.3	Vertolkende paradigma	37
3.4	Navorsingspopulasie en steekproefneming	37
3.5	Navorsingontwerp: 'n Gevallestudie	38
3.6	Metodes van dataversameling	41
3.6.1	Semi-gestruktureerde individuele onderhoude	41
3.6.2	Fokusgroeponderhoud.....	43
3.6.3	Waarneming	43
3.7	Metodes van dataontleding	44
3.8	Geldigheid en betroubaarheid.....	46
3.9	Etiese oorwegings.....	47
3.10	Samevatting.....	49
HOOFSTUK 4: AANBIEDING EN BESPREKING VAN DIE NAVORSINGSBEVINDINGS		50
4.1	Inleiding.....	50
4.2	Voorstelling van die deelnemers	51
4.3	Navorsingsbevindings	54
4.3.1	Ouerbetrokkenheid en ouerondersteuning	54
4.3.2	Konteks en historiese agtergrond van deelnemers as plaaswerkers 62	
4.3.3	Ondersteuningsnetwerk van die enkelouer.....	66
4.3.4	Enkelouerskap.....	72

4.4	Slotbeskouing.....	75
HOOFSTUK 5: BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS ...		76
5.1	Inleiding.....	76
5.2	Die belangrikheid van navorsing oor ouerbetrokkenheid en - ondersteuning.....	78
5.3	Bespreking van die navorsingsbevindings	79
5.4	Aanbevelings vir verdere navorsing	81
5.5	Beperkinge.....	82
5.6	Sterkpunte van die studie.....	82
5.7	Samevattende refleksie en slotsom	83
VERWYSINGSLYS		85
BYLAE A: TOESTEMMING OM NAVORSING UIT TE VOER		102
BYLAE B: ETIESE KLARING UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH		103
BYLAE C: VERKLARING DEUR TAALREDIGEERDER.....		104
BYLAE D: INLIGTING AAN DEELNEMERS EN INWILLIGINGSVORM		105
BYLAE E: VERKLARING DEUR DEELNEMER OF SY/HAAR REGSVERTEENWOORDIGER		108
BYLAE F: VERKLARING DEUR DIE ONDERSOEKER/NAVORSER		109
BYLAE G: SEMI-GESTRUKTUREERDE INDIVIDUELE ONDERHOUDGIDS		110
BYLAE H: FOKUSGROEP-ONDERHOUDGIDS.....		113
BYLAE I: DATAONTLEDING.....		115

LYS VAN FIGURE

Figuur 1	Voorstelling van Bronfenbrenner se bio-ekologiese model.	24
----------	---	----

LYS VAN TABELLE

Tabel 4.1	<i>Biografiese inligting oor die deelnemers</i>	52
Tabel 4.2	<i>Faktore wat tot enkelouerskap bygedra het</i>	53
Tabel 4.3	<i>Gesinstruktuur en werksgeskiedenis</i>	53
Tabel 4.4	<i>Sosiaal-emosionele aspekte van ouerbetrokkenheid en -ondersteuning</i>	55
Tabel 4.5	<i>Skoolgebaseerde ouerondersteuning</i>	57
Tabel 4.6	<i>Drie tipes ouerondersteuning en -betrokkenheid in die huiskonteks</i>	59
Tabel 4.7	<i>Huisgebaseerde ouerondersteuning vs. skoolgebaseerde ouerondersteuning</i>	61
Tabel 4.8	<i>Uitdagings van die verlede teenoor die deelnemers se huidige omstandighede</i>	64
Tabel 4.9	<i>Landelike lewe teenoor dorpslewe</i>	65
Tabel 4.10	<i>Rolspelers wat ondersteuning aan enkelouers bied</i>	66
Tabel 4.11	<i>Betrokkenheid/afwesigheid van tweede ouerfiguur</i>	68
Tabel 4.12	<i>Bevordering van ouerondersteuning en -betrokkenheid</i>	70
Tabel 4.13	<i>Uitdagings tot effektiewe ouerondersteuning en -betrokkenheid</i> ..	71
Tabel 4.14	<i>Uitdagendste aspekte van enkelouerskap</i>	73
Tabel 4.15	<i>Invloed van werksure op ouerbetrokkenheid</i>	74

HOOFSTUK 1: ALGEMENE INLEIDING EN RASIONAAL VIR DIE STUDIE

1.1 Inleiding

Ouers speel 'n integrale rol in hulle kinders se lewe deurdat hulle die eerste sosialiseringssagente is met wie 'n kind in aanraking kom. Opvoedkundige navorsing toon dat ouers deur onvoorwaardelike ondersteuning sosiale kapitaal aan hulle kinders verskaf om sodoende hulle lang- en korttermyn doelwitte in die lewe te kan bereik (Akinsola, 2011; Hoover-Dempsey & Sandler, 1997; Lemmer, 2007; Sarsour et al., 2011). Met verwysing na hierdie studie kan die term *sosiale kapitaal* gedefinieer word as die differensiële prestasies van kinders wat in gebroke gesinne grootword, asook die effektiwiteit en sukses van verskeie soorte opvoedkundige ondersteuning in verskeie gemeenskappe (Alejandro, 2000).

Die term *ouerbetrokkenheid* is 'n multidimensionele konsep omdat verskeie tipes betrokkenheid in een algemene konsep saamgesmelt kan word. Ouerbetrokkenheid word beskryf as 'n sosiaal wederkerige verhouding wat op vertroue en verskeie ouerlike verpligtinge gebou word. Ouers offer hulle tyd, aandag en hulpbronne op sodat hulle kinders tot hulle volle potensiaal kan ontwikkel (Epstein, 1995; Grolnick & Slowiaczek, 1994). Van Wyk en Lemmer (2007) identifiseer verskillende tipes ouerbetrokkenheid of -deelname en dui daarop dat ouers betrokke kan wees deur verskillende ouerskapstyle toe te pas, effektief te kommunikeer, in verskeie situasies as vrywilligers te dien, en hulle kinders te lei en te help om te leer en besluite te neem.

Ouerlike ondersteuning gedurende 'n kind se vormingsjare speel 'n fundamentele rol in die totale ontwikkeling van 'n kind. Ouerlike ondersteuning en betrokkenheid in 'n kind se lewe kan dus gesien word as 'n bruikbare instrument wat tot voordeel van 'n kind se opvoedkundige suksesse strek (Daniels, 2017). Vele navorsing dui op 'n sterk positiewe skakel tussen ouerbetrokkenheid of -ondersteuning en 'n kind se motivering en houding teenoor sy of haar suksesse (Gonzalez-DeHass, Willems, & Doan Holbein, 2005). Doeltreffende ouerbetrokkenheid asook die verhouding tussen ouer en kind dra by tot 'n kind se daaglikse funksionering en toepassing van verskeie vaardighede wat 'n direkte invloed op verskeie akademiese prestasies uitoefen (Fan & Williams, 2010). Domina (2005) het ook bevind dat effektiewe ouerbetrokkenheid direk verband hou

met 'n mindere mate van gedragsprobleme, beter skoolbywoning, 'n beter slaagsyfer en ook 'n afname van leerders wat skool voor Graad 12 verlaat. Volgens Epstein (1995) en Lemmer (2007) is kinders die primêre agente in die uitspeel van hulle eie sukses. Wanneer kinders versorging kry en geliefd voel, presteer hulle outomaties beter in al hulle lewensfasette. Ouers is egter 'n integrale deel van hulle kinders se skoolervaring en -sukses en kan direk en indirek by verskillende aspekte van hulle kinders se lewe betrokke wees. Verskeie sosiale en psigologiese faktore speel 'n rol in die keuse wat ouers oor die mate van betrokkenheid en ondersteuning in hulle kinders se lewe maak. Daarom moet ouers nie in isolasie geplaas word wanneer die mate van ouerbetrokkenheid ondersoek word nie.

Hieruit kom sterk na vore dat 'n positiewe verband tussen ouerondersteuning, tuis asook in 'n skoolopset, en tussen kinders se akademiese suksesse bestaan. Hierdie verwantskap kom konsekwent voor, ongeag verskeie demografiese invloede soos ouderdom, etnisiteit, sosio-ekonomiese status of geslag. Ouerondersteuning is dus 'n belangrike voorspeller van kinders se opvoedkundige prestasies (Einglund, Luckner, Whaley, & Egeland, 2004).

Navorsing toon dat by sommige kinders sonder ouerlike ondersteuning 'n groter risiko vir akademiese mislukking bestaan, en daarom put sommige kinders meer voordeel uit ouerlike ondersteuning en betrokkenheid as ander. Ouers wat in lae sosio-ekonomiese omstandighede leef, ondervind verskeie psigologiese en sosiale uitdagings en struikelblokke wat toegang tot verskeie hulpbronne en effektiewe ouerlike ondersteuning kan belemmer (Bowen & Chapman, 1996). Dit kan die uitkoms van opvoedkundige prestasies en vermoëns van kinders wat in hierdie moeilike sosio-ekonomiese omstandighede leef, beïnvloed (Dearing, Kreider, Simpkins, & Weiss, 2006). Volgens Griffith (2000) hou ouerlike betrokkenheid en ondersteuning ook verskeie positiewe voordele in, wat 'n kind se algemene ontwikkeling en leer beïnvloed en in 'n kind se optrede en houding in sy of haar daaglikse konteks na vore kom.

Die samestelling van die hedendaagse gesin is egter heterogeen, maar in baie gevalle word kinders in huise groot waar om verskeie redes leemtes ten opsigte van ouerfigure bestaan. Hierdie afwesigheid van ouerfigure kan onder andere voorkom in landelike gemeenskappe waar sosio-ekonomiese uitdagings 'n groot rol speel. Volgens Young (aangehaal deur Brody & Flor, 1998) dui studies uit die 1970's daarop dat ouerfigure

die hoofrol in die fasilitering en ontwikkeling van selfstandigheid, onafhanklikheid, akademiese prestasies en algehele persoonlike welstand speel.

Volgens studies word 35% van kinders groot in huise waar albei ouers betrokke is, 40% word slegs deur 'n enkelma versorg, en slegs 2,8% word deur 'n enkelvaderfiguur versorg (Davids & Roman, 2013). Hierdie syfers weerspieël die algemene voorkoms van enkelouerskap in die hedendaagse samelewing en kan dus die ontwikkeling en welstand van kinders sterk beïnvloed.

Volgens Amoateng, Richter, Makiwane en Rama (2004) is kinders wat in landelike gemeenskappe grootword meer geneig om 'n familielid, meestal 'n grootouer, as versorger te hê. Al meer kinders word aan enkelouerhuishoudings blootgestel omdat die egskeidingsyfer jaarliks styg, asook weens ander sosio-ekonomiese invloede wat toeneem. Hierdie stelling fokus die aandag op die nood waarin soveel enkelouers verkeer wat daagliks hulle kinders ten volle moet ondersteun, ten spyte van hulle eie daaglikse uitdagings (Lemmer, 2009).

Volgens Steyn en Kamper (2009) ondervind plaaswerkersgemeenskappe in landelike gebiede in Suid-Afrika talle maatskaplike, politieke en ekonomiese uitdagings as gevolg van die volgehoue marginalisering van hierdie bevolkingsgroep. Hierdie uitdagings hou verband met die politieke geskiedenis van Suid Afrika deurdat vorige beleide, rasse-segregasie en diskriminasie gelei het tot die versteuring van huisgesinne. Gedurende die vorige politieke bedeling van Suid Afrika het verskeie apartheidsmatreëls tot die politieke en maatskaplike ontworteling van die kleurlingkultuur bygedra. Hierdie ontworteling het tot die gedwonge verskuiwings van kleurlinge in Suid Afrika bygedra. Die Groepsgebiedewet, Wet nr. 41 van 1950, het bruinmense verplig om fisies hulself uit hul gevestigde gebiede te verwyder om na nuwe, aparte landelike woongebiede te trek (Suid-Afrika, 1950). Hierdie verskuiwings het tot groot ontwrigting, die versteuring van huisgesinne en die drastiese agteruitgang van sosio-ekonomiese bronne in landelike gemeenskappe bygedra (Steyn & Kamper, 2009).

Ná die afskaffing van slawerny in 1834 het arbeid ook op verskeie plase in die Wes-Kaap 'n groot probleem geraak. Arbeiders op plase was skaars en duur om te bekostig. Om hierdie probleem te oorkom, het werkgewers verskeie arbeidskontroles ontwikkel waardeur hulle daagliks krediet aan die werkers voorsien het. Die sogenaamde

'dopstelsel' was 'n spreekwoordelike voorbeeld hiervan, op veral Wes-Kaapse wynplase. Hierdie praktyk het grootliks tot alkohol-afhanklikheid onder plaaswerkers bygedra (Birn & Molina, 2005). Hierdie stelsel, wat uit die 1700's dateer het deel geword van plaaswerkersgemeenskappe in die Wes-Kaap se leefwyse en oor die jare tot die siklus van alkoholmisbruik bygedra en menige swak ekonomiese omstandighede onder hierdie bevolkingsgroep in hul spesifieke konteks tot gevolg gehad (Calitz, 1998). Die historiese konteks van plaaswerkersgemeenskappe in die Wes-Kaap is belangrik omdat hierdie geskiedenis steeds die stand van huidige biologiese, psigologiese en sosio-ekonomiese omstandighede van baie van hierdie gemeenskappe beïnvloed.

Volgens Barajas (2011) ondervind kinders wat in 'n enkelouer-huishouding waar slegs een biologiese ouer teenwoordig is, grootword, meer uitdagings as die gemiddelde kind wat saam met albei ouers woon. 'n Ouer in 'n gesin speel dus 'n kernrol in die vorming van 'n kind se ontwikkeling en psigologiese welstand. Ouerondersteuning fokus meestal daarop om 'n kind intellektueel deur effektiewe kommunikasie, verhoudingsbou en fisiese betrokkenheid tussen ouer en kind te stimuleer en te ondersteun. Meestal verskil die wyses waarop verskillende ouers hul kinders ondersteun as gevolg van sosiale klas, die gesin se welstand, en ook die persepsie van elke ouer oor wat van hom of haar as 'n ouer verwag word (Ndebele, 2015).

Leerders wat tydens vroeë fases van hul lewe aandag en ondersteuning vanaf hul ouers ontvang, is meer geneig om beter te presteer en meer onafhanklik deur die lewe te gaan. Armoede kan 'n merkwaardige rol speel deurdat verskeie ouers nie oor die nodige hulpbronne beskik om in hulle kinders se behoeftes te voorsien nie. Volgens Singh, Mbokodi en Msila (2006) het verskeie sosiale en kulturele faktore 'n groot negatiewe invloed op ouerbetrokkenheid en ondersteuning in skole. Verskeie sosiale klas dra grootliks by tot ouers se houdings en optredes rakende die belangstelling wat hulle in hulle kinders se opvoedkundige prestasies en vordering toon (Msila, 2012).

Navorsing oor ouerondersteuning in die enkelouer-huishouding is belangrik omrede dit onderwysers, beraders, opvoedkundige sielkundiges en ander rolspelers kan inlig oor hoe enkelouerskap 'n kind se gedrag en houding in 'n leeromgewing beïnvloed. Baie kinders in enkelouer-huishoudings bereik hoë hoogtes en leef suksesvolle

lewens, terwyl ander kinders as gevolg van die tekort aan ouerlike ondersteuning en verskeie hulpbronne nooit tot hulle volle potensiaal ontwikkel nie (Azuka-Obieke, 2013).

Die konteks vir die studie is 'n landelike gemeenskap. Min navorsing en kennis bestaan oor die verskynsel in die Suid-Afrikaanse konteks, en spesifiek in die plaaswerkerkonteks. Die populasie vir die navorsing was enkelouers wat op 'n vrugteplaas in die Wes-Kaap werk. Die studie het ondersoek ingestel na enkelouers in 'n plaaswerkergemeenskap se opvoedkundige ondersteuning aan hulle skoolgaande kinders.

1.2 Probleemstelling

Tydens my ervaring as leerderondersteuning-opvoeder by 'n werkersklas landelike skool het verskeie faktore na vore gekom wat weerspieël het hoe 'n groot rol ouerondersteuning speel. Die literatuur ondersteun my persepsie dat ouerbetrokkenheid belangrik vir die opvoedkundige sukses van kinders is, asook dat ouerbetrokkenheid 'n effektiewe verhouding tussen die huis en skool bevorder (Okeke, 2014; Themane, Koppes, Monyeki, Twisk, & Kemper, 2006).

Die studie is belangrik omrede beperkte kennis oor plaaswerker-enkelouers se ondersteuning bestaan. Alhoewel baie navorsing gedoen is oor die belangrikheid van ouerbetrokkenheid, is daar 'n gaping in die literatuur oor ervarings in die konteks van 'n plaaswerkergemeenskap. Die stemme van enkelouers in 'n landelike gemeenskap is afwesig in bestaande studies wat rapporteer oor die enkelouer se rol in sy of haar kind se psigososiale welstand en hoe dit hulle opvoedkundige suksesse kan beïnvloed (Azuka-Obieke, 2013).

Ndebele (2015) en Okeke (2014) se navorsing is van die min relevante studies wat op Suid-Afrikaanse werkersklas-gemeenskappe fokus, die uitdagings van hulle werksomstandighede uitlig, en lig werp op hoe dit die ondersteuning en betrokkenheid by kinders se formele skoolopvoeding beïnvloed. Hierdie studie poog om verder op hierdie navorsing voort te bou.

Okeke (2014) argumenteer dat ouers se onvermoë om by hulle kinders se skoolwerk betrokke te wees nie outomaties aan geen belangstelling in hulle kinders toegeskryf

moet word nie, maar ook aan sosio-ekonomiese faktore soos armoede, ligging, enkelouerskap, onderrigtaal en gesondheidsuitdagings, byvoorbeeld MIV en VIGS, wat negatief op huisgesinne se funksionering kan inwerk. Hierdie beperkte hulpbronne en sosio-ekonomiese isolasie kan ouerbetrokkenheid strem. Hierdie faktore kan intree in 'n gemeenskap en ouers verhoed om hulle kinders optimaal te ondersteun. Die doel van hierdie navorsing was om enkelouers se stem te hoor ten opsigte van die konteks en omstandighede waarin hulle leef en hoe dit tot optimale ondersteuning van hulle kinders bydra.

Met die bogenoemde as agtergrond, het die volgende algemene navorsingsvraag die studie gerig:

Hoe ondersteun enkelopende plaaswerkerouers in 'n landelike gemeenskap hulle kinders se opvoeding?

Die volgende subvrae is ondersoek:

1. Hoe verstaan enkelouers die term *ouerbetrokkenheid*?
2. Hoe is die enkelouer in sy of haar kind se lewe betrokke?
3. Watter uitdagings beleef die enkelma/-pa in sy of haar spesifieke konteks as plaaswerker in hulle pogings om hulle kinders te ondersteun?

1.3 Metodologie

Die besluit op 'n kwalitatiewe studie word gerugsteun deur my poging om sin te maak van hierdie landelike ouers se ervarings en om hulle menings en ervarings oor ouerondersteuning as verskynsel te verstaan. Kwalitatiewe studies poog om diverse perspektiewe te verstaan, gedrag in verskeie kontekste te observeer en te ontleed, en om die implikasies van verskeie gedragspatrone van individue te ondersoek. Kwalitatiewe navorsing word gebou op realiteite wat gevorm word deur individue se interaksie met die sosiale wêreld waarin hul leef (Silverman, 2011). Kwalitatiewe navorsing fokus op die betekenis wat individue oor 'n spesifieke onderwerp vorm, hoe die individu die wêreld waarin hy of sy leef, verstaan, en die ervarings in hierdie geleefde wêreld (Merriam, 1998; Patton, 2015).

Die rede vir die keuse vir 'n kwalitatiewe studie kan volgens Hammersley (1992) ondersteun word deurdat kwalitatiewe data deelnemers in hulle eie natuurlike konteks ondersoek en verken. Tydens 'n kwalitatiewe studie word verskeie prosesse sowel as uitkomstestudeer, en die betekenis en oorsaak van sommige kwessies word noukeurig nagevors (Silverman, 2011).

Die studie is vanuit 'n vertolkende paradigma (ook bekend as die “interpretivistiese” paradigma) benader en het op die deelnemers se subjektiewe sieninge of ervarings in hulle wêreld gefokus. Hierdie paradigma-keuse was gepas deurdat dit gepoog het om die enkelouers as deelnemers se begrip rondom ouerondersteuning te verstaan en te verduidelik. Cresswell (1998) beskryf 'n paradigma as 'n wêreldsiening, of 'n vaste oortuiging van wat nagevors sal word en ook wat die navorsing sal lei. In opvoedkundige navorsing word hoofsaaklik gebruik gemaak van drie tipes navorsingparadigmas, naamlik positivisme, interpretatiewe en 'n kritiese paradigma (Cohen, Manion, & Morrison, 2000).

Volgens Terre Blanche, Durrheim en Painter poog 'n vertolkende paradigma (ook bekend as die “interpretivistiese” paradigma) om verskeie ervarings en gevoelens met begrip en empatie in 'n bepaalde konteks te vertolk. Die studie het gepoog om die deelnemers van die studie se menslike gedrag in die konteks van 'n plaaswerkgemeenskap te ondersoek.

1.4 Populasie en steekproefneming

Die studie se populasie was enkelopende ouers wat op 'n vrugteplaas in die Clanwilliam-distrik werksaam was. Ek het van doelgerigte steekproefneming gebruik gemaak om sewe ouers op grond van die kriteria van insluiting vir die deelname aan die studie te selekteer. Dit is 'n vorm van nie-waarskynlikheid-steekproefneming waar deelnemers almal geselekteer word omrede hulle kundigheid oor die spesifieke onderwerp het. Die sewe deelnemende ouers het aan semi-gestruktureerde individuele onderhoude en fokusgroeponderhoude deelgeneem om sodoende die gesamentlike stem van hierdie populasiegroep te hoor om bepaalde gedeelde kwessies uit te lig.

Volgens Patton (2015) maak die seleksieproses dit moontlik om inligtingryke deelnemers te vind wat kan rapporteer oor die verskynsel wat ondersoek word.

Doelgerigte steekproefneming fokus daarop om inligtingryke subjekte of deelnemers te bestudeer en maak dit moontlik vir die navorser om deelnemers te identifiseer wat 'n bydrae kan lewer tot sekere kwessies wat die navorser wil navors (Silverman, 2011).

Die kriteria van insluiting vir die studie was die volgende:

- Die deelnemer moes 'n plaaswerker wees asook 'n enkelouer.
- Die ouer moes die kind se biologiese ouer wees.
- Die ouer en kind moes fisies in dieselfde huis woon.
- Die ouer moes self vir die grootmaak en versorging van die kind verantwoordelik wees.

1.5 Navorsingmetode en data-insameling

Volgens Babbie en Mouton (2001) dra die gebruik van veelvuldige navorsingsmetodes tot data-ryke beskrywings van 'n spesifieke navorsingsonderwerp by. Om hierdie rede het ek as 'n primêre data-insamelingsmetode van semi-gestruktureerde onderhoude gebruik gemaak. Ek het ook 'n fokusgroeponderhoud gevoer om sodoende die gesamentlike stem van die ouers te hoor en so bepaalde gedeelde strategieë uit te lig wat ouers as kommerwekkend beskou het. Onderhoude het in navorsing ten doel om deelnemers se gevoelens, denke en intensies te verstaan; dit wat nie deur waarnemings verkry kan word nie. Die doel van onderhoudvoering is om 'n beter begrip te verkry van die diverse perspektiewe van individue. Die navorser poog dus om tydens die onderhoudvoering die deelnemer se eie wêreld binne te dring en dit sodoende te verstaan (Patton, 2015).

Tydens die onderhoudvoering kan die navorser diepgaande insig verkry oor verskillende opvoedkundige asook sosiale kwessies deur die ervarings van individue wie se lewe hierdie kwessies weerspieël, te verstaan (Terre Blanche, Durrheim, & Painter, 2006). As 'n metode van data-insameling strook onderhoudvoering met individue se vermoë om hulself in hul voorkeurtaal te probeer uitdruk. Hierdie metode word beskou as 'n bevredigende manier vir 'n navorser wat uit die stories van ander wil sin maak (Seidman, 2006).

Die gebruik van 'n fokusgroeponderhoud as data-insamelingstegniek het ten doel om 'n spesifieke homogene groep by mekaar uit te bring om hulle kennis en ervarings met mekaar te deel. 'n Fokusgroeponderhoud fokus op deelnemers se gevoelens en ervarings, eerder as op hulle houdings en opinies tydens data-insameling (Strydom, 2001). Tydens 'n fokusgroeponderhoud kry deelnemers die geleentheid om in dialoog met mekaar te tree ter uitruiling van idees, opinies en ervarings. Dus bied die voer van 'n fokusgroeponderhoud meestal die versekering van hoë kwaliteit data. Tydens die voer van semi-gestruktureerde individuele onderhoude mag sekere deelnemers geïntimideerd en bang voel vir die deelname aan hierdie individuele aksie, en om daardie rede kan 'n fokusgroeponderhoud 'n stem gee aan sosiaal gemarginaliseerde groepe (Madriz, 2000).

Tydens data-insameling het die fokusgroeponderhoud in drie fases geskied, naamlik voorbereiding, implementering, en ontleding en vertolking van data (Carey, 1994). Fokusgroepe volg dus meestal 'n semi-gestruktureerde onderhoudsformaat, wat ook gestruktureerde aktiwiteite kan insluit. Elke fase word breedvoerig in hoofstuk 3 bespreek.

'n Onderhoudsgids/-skedule is gebruik om die onderhoude te lei en het bestaan uit 'n reeks vrae wat verkry is van temas uit die literatuuroorsig proses (Bylae G & Bylae H). Hierdie gids het verseker dat alle vrae dieselfde en konsekwent aan alle deelnemers gevra is. Die onderhoudsgids dien slegs as 'n raamwerk vir die navorser, en uit die aard van 'n kwalitatiewe studie word deelnemers toegelaat om hulle eie persepsies en oortuigings aan die onderhoudvoerder binne die bepaalde raamwerk van die navorsing mee te deel.

Kwalitatiewe onderhoudvoering is ook 'n navorsingsmetode om deelnemers se waardes en houdings ten opsigte van 'n sekere verskynsel te verken en te verstaan. Oop-einde-vrae word aan deelnemers gestel om sodoende beter begrip te verkry van die deelnemers se sieninge, oortuigings, opinies en ervarings (Silverman, 2011). Alle individuele onderhoude en die fokusgroep onderhoud is met die nodige toestemming opgeneem en daarna getranskribeer.

1.6 Dataontleding

Volgens Terre Blanche et al. (2006) fokus die beginsels van 'n interpretatiewe ontleding op die hervertolking van data deur 'n empatiese verstandhouding tussen die navorser en deelnemers te vestig. Die doel tydens data-ontleding was om sekere patrone en temas uit die data te identifiseer. Die eerste stap van data-ontleding nadat die onderhoude getranskribeer is, was om sekere kodes te klassifiseer wat in die data voorgekom het. Hierdie proses staan bekend as die dekodering van die data. Sonder hierdie klassifikasies van dekodering sou data verwarrend en ongeorganiseerd voorkom (Patton, 2015). Dit was 'n eerste stap in 'n proses om die data te reduseer.

Daarna is die data wat uit die studie verkry is, deur middel van tematiese ontleding ontleed (Bylae I). Hierdie metode van ontleding het daarop gefokus om sekere patrone of temas in die data te ondersoek en voor te lê. Hierdie temas of patrone was belangrik vir die beskrywing van die verskynsel van ouerondersteuning en -betrokkenheid wat tydens die studie ondersoek is en is verwant aan die gekose navorsingsvraag. Die navorser het eerstens gepoog om die navorsingsvraag tydens die data-ontledingsproses bevredigend te beantwoord. Volgens Silverman (2011) dui data-ontleding op die ondersoek en verduideliking van 'n onderliggende wese of kwessie, deur 'n betekenis, norm, volgorde, patroon of tema in die data voor te stel.

1.7 Geldigheid en betroubaarheid

Geldigheid en betroubaarheid verwys na die mate waartoe die navorsingsbevindings akkuraat en geldig is. Tydens vertolkende navorsing word deurgaans 'n veranderlike werklikheid ondersoek, en om daardie rede kan resultate nie herhaaldelik dieselfde wees nie. Deelnemers verskil in optrede en gedrag, afhangende van die situasie of konteks waarin hulle hulself bevind (Terre Blanche et al., 2006). Kwalitatiewe navorsing poog daarom nie om bevindings te veralgemeen nie.

Die betroubaarheid en geldigheid van die studie sal deur vier elemente bepaal word. Die eerste element fokus op die sistematiese aksie van veldwerk om hoë kwaliteit data te versamel. Tweedens word die data sistematies ontleed met die fokus op die geldigheid daarvan. Die derde element dui op die geloofwaardigheid en die konsekwente ontleding van die navorsing, en laastens die element om die leser se

oortuigings rakende die waarde van die kwalitatiewe studie te ondersoek (Patton, 2015).

Triangulasie is as maatreël in plek gestel om doeltreffende geldigheid en betroubaarheid te verseker. Hierdie maatreël het die gebruik van verskeie data-insamelingsmetodes, die gebruik van verskeie bronne en die vra van diverse vrae behels om sodoende diepgaande begrip die verskynsel wat nagevors is, te verkry. 'n Kwalitatiewe studie se betroubaarheid en geldigheid word verhoog deurdat die navorser die temas wat tydens die data-ontledingsproses geïdentifiseer word, deeglik te omskryf (Denzin & Lincoln, 2011).

Tydens my studie het ek gepoog om tegnieke en metodes te gebruik wat data van hoë kwaliteit sou lewer en sodoende deurentyd op die beginsels van geldigheid en betroubaarheid tydens die ontleding van die data gefokus. My navorsingstudie streef om te alle tye tot voordeel van die deelnemer, die navorsingsgemeenskap en die samelewing te wees.

1.8 Definisies van sleutelbegrippe

Ouer

Die Suid-Afrikaanse Skolewet (1996) definieer 'n ouer as 'n persoon wat as 'n kind se voog optree of wetlik aangestel is om toesig oor 'n kind te mag hê, of 'n persoon wat biologies aan 'n kind verwant is en die pligte as 'n ouer nakom om die kind te beskerm en te versorg.

Enkelouer of enkelopende ouer

Volgens die kriteria van insluiting vir die studie, dui die term *enkelouer* op 'n enkelma of enkelpa van een of meer kinders. Vir die studie definieer ek die enkelouer as biologies verwant aan die kind.

Enkelouerskap

Enkelouerskap dui op 'n situasie waar een van die twee biologiese ouers verantwoordelik is vir die grootmaak en versorging van die kind.

Ouerbetrokkenheid

Ouerbetrokkenheid sluit 'n wye reeks aktiwiteite in wat in die ouerhuis en in die skoolkonteks plaasvind. Ouerbetrokkenheid fokus op die fisiese, emosionele en sosiale belangstelling wat ouers in hul kinders se lewe toon. Ouerbetrokkenheid fokus op verskeie aksies wat op 'n produktiewe en effektiewe manier plaasvind om so in hulle kinders se skoolprestasies te belê. Hierdie aksies kan binne of buite die skoolopset plaasvind, met die doel om tot die verbetering van hulle kinders se akademiese vermoëns by te dra (Naong & Morolong, 2011).

Plaaswerker

In die konteks van die navorsing word 'n plaaswerker geïdentifiseer as 'n manlike of vroulike persoon wat permanent of tydelik op 'n plaas woon, by 'n verskeidenheid landboubedrywighede betrokke is en verskeie tipes handearbeid verrig.

1.9 Etiese oorwegings

In die navorsingsveld van sielkunde is korrekte etiese prosedures van groot belang om deelnemers te alle tye te beskerm (Denzin & Lincoln, 2011). Etiese oorwegings tydens navorsing word gebou op die verantwoordelikhede wat die navorser binne die onderskeie verhoudings met die deelnemers het. Etiese aspekte moet tydens die studie deeglik oorweeg word sodat die navorsing tot voordeel van die deelnemers, die gemeenskap en samelewing kan wees. Etiese kwessies wat tydens kwalitatiewe navorsing mag voorkom, kan uitbuiting van deelnemers, misleiding tydens data-insameling asook die insluiting van kwesbare deelnemers, byvoorbeeld arm, minderbevoorregte volwassenes, insluit.

Tydens die uitvoer van die studie is anonimiteit en vertroulikheid te alle tye nagekom deur die identiteit van elke deelnemende ouer te beskerm deur tydens die ontleding van die data 'n skuilnaam aan elke deelnemer toe te ken. Deelnemers het vrywilliglik en sonder enige verpligting aan die studie deelgeneem.

Ingeligte skriftelike toestemming is van al die deelnemers verkry (Bylae D). Volgens Silverman (2011) kom ingeligte toestemming daarop neer dat alle deelnemers bewus is van vrywillige deelname en dat hulle persoonlik toestemming gee om aan die studie deel te neem. Deelnemers is volledig in kennis gestel van die aard en doel van die

navorsing en was bewus dat hulle op enige tydstip aan die navorsing kon onttrek sonder dat hulle deur sodanige besluit benadeel sou word (Bylae E & Bylae F).

Etiese oorwegings is noodsaaklik omdat dit die veiligheid van die deelnemers in die studie help verseker. Die deelnemers se reg op privaatheid, anonimiteit, vertroulikheid en regverdige behandeling moet van die begin af tot en met die ontleding en verslaggewing van bevindings gehandhaaf word (Bender & Emslie, 2010).

Tydens die data-insamelingsproses was anonimiteit en vertroulikheid uiters belangrik, veral met die rapportering van die data verkry deur die individuele onderhoude en die fokusgroeponderhoud. Tydens 'n fokusgroeponderhoud deel deelnemers meestal sensitiewe inligting met mekaar. Vir die nodige hantering van vertroulikheid tydens die fokusgroeponderhoud het die navorser 'n stel grondreëls opgestel wat met die aanvang van die eerste fokusgroepsessie bespreek is sodat deelnemers mekaar se reg op privaatheid sou respekteer.

My toegang tot die plaas en die plaaswerkers is met die werkgewer onderhandel. Ek het my navorsingsvoorstel aan die betrokke partye beskikbaar gestel en toestemming en toegang tot die potensiële deelnemers en die betrokke konteks versoek (Bylae A). Alle enkelopende plaaswerkerouers wat as deelnemers aan die studie deelgeneem het, is verseker dat die navorsing nie tot enige viktimisasie van hulself of hulle kinders sou lei nie en dat die doel van die navorsing slegs was om die tipe ondersteuning wat hierdie enkelouers in die bepaalde konteks aan hul kinders bied, te identifiseer en sodoende sekere strategieë te identifiseer om die mate van ondersteuning te bevorder.

Met die seleksie van die populasie het ek myself voorgestel en die doel van die studie aan die deelnemers verduidelik. Volgens Cohen et al. (2000) is dit belangrik dat die navorser 'n gemaklike, veilige atmosfeer skep waarin die deelnemers op hulle gemak kan wees. Omdat die gekose populasie individue kon insluit waar armoede en 'n gebrek aan voldoende onderrig 'n rol kon speel, was dit belangrik om moontlike magsverskille tussen die navorser en die deelnemers in ag te neem. Soms kon individue in hierdie omstandighede onseker voel en 'n vorm van intimidasie vanaf die navorser ervaar sonder dat die navorser daarvan bewus was. Ek het alle etiese oorwegings wat sodoende effektief tot 'n openlike vertrouensband tussen my en die deelnemers kon bydra, in ag geneem. Nadat die deelnemers geselekteer is, het ek 'n

verhoudingsbousessie met hulle gehou, sodat die deelnemers die navorsingsproses met 'n ontspanne gevoel en sonder die moontlike gevoel van 'n ongelyke magsverhouding tussen deelnemer en navorser kon betree.

Voordat ek met die navorsing begin het, het ek om etiese klaring by die etiese komitee aan die Universiteit van Stellenbosch aansoek gedoen, en my navorsingsvoorstel vir die voltooiing van die studie is goedgekeur (Bylae B).

1.10 Beperkinge tot die studie

Die navorsing is van beperkte omvang. Dit is 'n 50% vereiste vir 'n Meestersgraad in Opvoedkundige Sielkunde. Dit het die grootte van die studie beïnvloed en beperkinge geplaas op die omvang van wat bestudeer sou word.

1.11 Struktuur van die tesis en samevatting

Hoofstuk 1 dien as 'n inleiding tot die navorsing en fokus op die doel en verskeie uitkomst van die studie.

In hoofstuk 2 word gefokus op die literatuuroorsig, spesifieke konsepte soos die begrip van wat ouerondersteuning en -betrokkenheid behels, die struktuur van die gesin, enkelouerskap, en ook uitdagings wat enkelouers in landelike gemeenskappe ten opsigte van ouerondersteuning ervaar.

Hoofstuk 3 fokus op die navorsingprosedure wat die navorsingsontwerp, deelnemers, en verskeie etiese oorwegings insluit.

Hoofstuk 4 behels die algehele bespreking van bevindings ten opsigte van verskeie temas wat na vore gekom het en vertolk is teenoor die teoretiese agtergrond wat in hoofstuk 2 saamgevat is. In hoofstuk 4 word ook die data wat versamel is, voorgehou.

Die laaste hoofstuk, hoofstuk 5, fokus op die bespreking van die bevindings, verskeie beperkinge wat in die studie na vore gekom het, en sluit af met verskeie aanbevelings vir verdere navorsing in die toekoms.

HOOFSTUK 2: LITERATUUROORSIG VAN DIE STUDIE

2.1 Inleiding

In my ervaring as leerderondersteuning-opvoeder by 'n landelike skool met leerders uit hoofsaaklik werkersklasgesinne het die belangrikheid van ouerbetrokkenheid sterk na vore gekom. Studies toon dat die verhouding en konneksie wat tussen ouer en skool bestaan, bydra tot die bevordering van 'n kind se sosio-emosionele en ander opvoedkundige uitkomst (Cook, Herman, Phillips, & Settersen, 2002). In hierdie hoofstuk rapporteer ek oor die literatuuorsig wat ek oor die bepaalde verskynsel, ouerbetrokkenheid, onderneem het. Die doel met die literatuuorsig was om die fokus van die studie te versterk, sowel as om as 'n bron van beplanning en leiding in die uitvoering van die studie te dien. Hierdie literatuuorsig het ook gepoog om moontlike gapings te identifiseer, ten einde te bepaal of enige bydrae tot die spesifieke verskynsel gelewer is (Jesson, Matheson, & Lacey, 2011).

Elke ouer het egter die verantwoordelikheid om in sy of haar kinders se gesondheid, ontwikkeling en algehele welstand te belê. Die term *ouerskap* sluit in die voorsiening van hierdie ouerlike sekuriteit, met die doeltreffende toepassing van dissipline ten einde 'n kind met die nodige kennis en vaardighede te bemagtig om positief en suksesvol te kan leef (Brooks-Gunn & Markman, 2005). Belangrike kenmerke van ouerbetrokkenheid wat tot verskeie positiewe uitkomst tydens kinderjare bydra, sluit in sensitiwiteit, kognitiewe stimulasie, en onvoorwaardelike positiewe aansien teenoor hul kinders. Ouerlike sensitiwiteit verwys na 'n ouer se aanvoeling vir sy/haar kind se emosies, belangstellings en onderskeie vermoëns. Op hierdie wyse vorm daar 'n ewewig tussen 'n kind se behoeftes en die mate van betrokkenheid en ondersteuning deur ouers. Kognitiewe stimulasie verwys na die vermoë van ouers om hul kinders se intellek deur die toepassing van verskeie taal- en ander stimulerende kognitiewe aktiwiteite te stimuleer. Ouers kan doeltreffende kognitiewe stimulasie aanmoedig deur 'n veilige leeromgewing vir hul kinders te skep. Die ouerlike eienskap van onvoorwaardelike positiewe aansien deur 'n ouer teenoor sy/haar kind verwys na die mate van ouerlike omgee, deernis en wedersydse respek tussen 'n ouer en kind wat die nodige selfdoeltreffendheid en selfrespek by beide partye kweek (Lugo-Gil & Tamis-LeMonda, 2008).

Die veronderstelling dat ouerbetrokkenheid 'n positiewe effek op kinders se opvoedkundige prestasie het, het tot vele studies in die veld van ouerbetrokkenheid en -ondersteuning gelei (Hill & Tyson, 2009). Verskeie studies toon dat ouerbetrokkenheid 'n direkte effek op 'n kind se algehele opvoeding, welstand en verskeie ander opvoedkundige prestasies het (Lemmer, 2007; Grolnick & Slowiaczek, 1994; Koblinsky & Ji, 2009). Die opvoeding en sosialisering van 'n kind is dus 'n fundamentele verantwoordelikheid van elke ouer (Sarsour et al., 2011).

Wêreldwye navorsing fokus op die noodsaaklikheid van ouerbetrokkenheid in kinders se daaglikse opvoeding (Bakker, Denessen, & Brus-Laven, 2007; Luxomo & Motala, 2012; Mncube, 2010). Navorsing toon sterk verwantskap tussen ouerbetrokkenheid, positiewe kinderontwikkeling en goeie akademiese prestasie (Coll et al., 2002; Jeynes, 2005). Beide die informele en formele investering van ouers in hul kinders se opvoeding hou verskeie sosiale en emosionele voordele in. Koblinsky en Ji (2009) het bevind dat hoe vroeër ouers in hul kinders se lewens betrokke raak, hoe groter sal die positiewe uitkomst daarvan wees. Ouerbetrokkenheid tydens kinders se opvoeding is 'n belangrike element in die verbetering van akademiese prestasie en ook in die bevordering van positiewe gedrag onder jong mense (Yoder & Lopez, 2013).

Navorsing onderneem deur verskeie ontwikkelingsielkundiges fokus op die belangrike rol wat sosiale kapitaal, ouerskap-kwaliteit en ouerbetrokkenheid in kinders se ontwikkeling speel. Hulle bevindings dui op die belangrikheid van ouerbetrokkenheid en -ondersteuning ten opsigte van 'n kind se taal- en geletterdheidsontwikkeling, kognisie en skoolgereedheidsvlak (Bornstein, 2002; Landry, Smith, & Swank, 2006).

Navorsing oor ouerbetrokkenheid dui op die verband tussen 'n ouer se sosio-ekonomiese en sosiale agtergrond en die mate van betrokkenheid deurdat dit meestal met ouers se demografiese profiel verband hou (Bowen & Chapman, 1996; Ndebele, 2015; Prins & Toso, 2008). Hierdie studies toon dat die ouer se sosio-ekonomiese status of agtergrond 'n sterk aanduiding van ouerbetrokkenheid mag wees (McNeal, 2001). Carlson en Berger (2013) se studie toon dat ouers met beter ekonomiese omstandighede 'n groter mate van ouerskap kan verrig, omdat hulle laer blootstelling aan daaglikse stressors en ander uitdagings het, wat doeltreffende ouerbetrokkenheid en ondersteuning kan inperk.

In die Suid Afrikaanse konteks kan verskeie kontekstuele hindernisse doeltreffende ouerdeelname en -ondersteuning kniehalter. Verskeie pogings om ouerbetrokkenheid in gemeenskappe te verhoog word aangewend, maar hierdie pogings word bemoelijk deur omstandighede soos armoede, enkelouer-huishoudings, werkloosheid en 'n tekort aan ondersteunende en gevestigde gesinstrukture (Abrahams, 2013; Van Loggenberg, 2013). Luxomo en Motala (2012) dui daarop dat daar in verskeie lae sosio-ekonomiese gebiede 'n oormaat afhanklikheid van die behoefte aan maandelikse maatskaplike toelaes voorkom, wat so tot ouerlike weersin bydra. Hierdie gelde is vir die meeste huisgesinne onvoldoende om in alle huishoudelike behoeftes te voorsien, en sodoende bemoelijk dit tot 'n groot mate ouerlike ondersteuning in hierdie gemeenskappe. Migrasie en verstedeliking in die hedendaagse Suid-Afrika bied nuwe uitdagings aan ouers en aan tradisionele gesinstrukture (Daniels, 2017). Hierdie omstandighede affekteer gesinne ten opsigte van ouerskapstyle, tipe huishoudings, ouerondersteuning en effektiewe ouerbetrokkenheid (Amoateng et al., 2004; Daniels, 2017).

Die studie se belangstelling lê by ouerondersteuning in enkellopende ouers. Enkelouerskap is 'n algemene verskynsel wat in landelike gebiede voorkom, en hierdie omstandighede bied unieke uitdagings aan die ouer se mate van ondersteuning. Die meeste enkellopende ouers wat in landelike gebiede woon, is alleen verantwoordelik vir die versorging van 'n kind, en daarom kan hierdie ouerstatus 'n groot invloed op ouerondersteuning en -betrokkenheid hê. Volgens Carlson & Berger (2013) het die getal enkelouer-huisgesinne oor die afgelope tien jaar geweldig toegeneem.

Met die fokus van hierdie studie hoofsaaklik op die enkelouer-huisgesin bestaan daar egter min vorige studies oor die kwaliteit en waarde van ouerbetrokkenheid in hierdie spesifieke huisgesin. Bestaande navorsing dui op beperkte kennis rondom betrokkenheid van enkelouer-plaaswerkers in landelike gebiede. Hieruit kan ons aflei dat enkelouers in landelike gemeenskappe se stemme steeds afwesig is in bestaande studies oor die mate van effektiewe ouerbetrokkenheid en die direkte invloed wat dit op hul kinders se algehele opvoedkundige sukses het (Azuka-Obieke, 2013; Ndebele, 2015).

Volgens Epstein (2018) kan opvoedkundige sukses wel bereik word indien alle betrokke rolspelers in 'n kind se lewe holisties saamwerk en betrokke is. Hierdie

samewerkende verhouding tussen verskillende rolspelers fokus op die akademiese, sosiale en emosionele behoeftes van kinders tydens hul opvoeding. Hierdie studie poog om opvoedkundige navorsing in dialoog te bring met verskeie sosiologiese idees, sodat ouerbetrokkenheid tydens opvoeding gesien kan word as 'n sosiale proses waardeur verandering oor tyd waargeneem kan word (Prins & Toso, 2008).

In die hoofstuk deel ek my insae oor die literatuur wat ek oor die bepaalde verskynsel van ouerbetrokkenheid bestudeer het. Die literatuuroorsig is 'n verslaggewing van vorige studies ten einde die motivering vir hierdie studie te versterk. Deur hierdie literatuuroorsig het ek gepoog om gapings in vorige navorsing te identifiseer. Die term *ouerbetrokkenheid* word in hierdie hoofstuk in konteks gebring, deurdat relevante konsepte bespreek en beskryf word om die leser se insig oor hierdie spesifieke navorsing onderwerp te verbreed.

2.2 Ouerbetrokkenheid

My literatuuroorsig toon dat opvoedkundige navorsing met betrekking tot ouerondersteuning grootliks deur die werk van Epstein (1995) ondersteun word. Epstein bespreek 'n spesifieke konteks waarin ouers in die opvoeding van hul kinders betrokke kan wees. Verskeie ander studies oor ouerondersteuning oorvleuel egter met Epstein se studies, waar die term *ouerbetrokkenheid* verskillend verstaan en vertolk word en 'n groot mate van teenstrydigheid oor die definiëring van die konsep voorkom (McNeal, 2012). In hierdie hoofstuk word verskeie bestaande empiriese navorsing hersien, en die verskillende definisies van ouerbetrokkenheid word verder ondersoek en bespreek.

Ouerbetrokkenheid is 'n multidimensionele konsep wat elemente soos liefde, omgee, responsiwiteit, betrokkenheid, deelname aan positiewe aktiwiteite, en die aanmoediging en monitering van doeltreffende besluitneming insluit. Wanneer ouers by hulle kinders betrokke is, dra dit tot positiewe kinderonwikkeling by, deurdat eienskappe soos sekuriteit, selfvertroue en selfagting in die kind se lewe gekweek en gevestig word (Bowlby, 1974). Fan en Chen (2001) beskryf ouerbetrokkenheid as ouers se teenwoordigheid en aktiewe deelname by die huis en tydens ander opvoedkundige aktiwiteite ter bevordering van hul kinders se ontwikkeling.

Elke ouer het sekere verwagtinge rondom sy/haar kind se akademiese vermoë, wat die mate waartoe die ouer aktief in die kind se lewe betrokke is, beïnvloed. Ouerlike doeltreffendheid kan 'n bydraende faktor tot ouerbetrokkenheid wees deurdat ouers as aktiewe rolspelers in hul kinders se lewens optree (Sad, 2012; Waanders, Mendez, & Downer, 2007). Volgens Epstein (1995) het ouers die verantwoordelikheid om binne 'n veilige huishouding te verseker dat hul kinders elke dag die nodige versorging en voedsel kan geniet.

Pomerantz, Moorman en Litwack (2007) gebruik 'n inklusiewe definisie en fokus op twee kategorieë waarin ouerbetrokkenheid val, naamlik skoolgebaseerde ouerbetrokkenheid en huisgebaseerde ouerbetrokkenheid. Skoolgebaseerde ouerbetrokkenheid verwys na die fisiese teenwoordigheid van ouers by skoolaktiwiteite. Die ouer is betrokke deur byvoorbeeld vergaderings en ander geleenthede by te woon, vrywillige werk te doen, en te verseker dat daar doeltreffende kommunikasie tussen hom/haar en die kind se onderwysers is. Huisgebaseerde ouerbetrokkenheid verwys na betrokkenheid by buitemuurse skoolaktiwiteite. Dit behels hulp met huiswerk en aanmoediging van ander kognitiewe en intellektuele aktiwiteite tuis (Boonk, Gijsselaers, Ritzen, & Brand-Gruwel, 2018; Lau, 2013). Die identifisering van hierdie twee kategorieë help om die optredes van ouers beter te verstaan. Tydens die onderskeie onderhoude van die dataversamelingsproses gedurende die studie was dit met die bepaalde teikengroep in verband gebring.

Ouerbetrokkenheid hou ook sterk verband met die algehele welstand en lewensbevrediging van kinders en adolessente. Doeltreffende ouerbetrokkenheid het die potensiaal om jeugdige teen depressie, antisosiale gedrag en deelname aan verskeie misdadige aktiwiteite te beskerm (Wenk, Hardesty, Morgan, & Blair, 1994). Wanneer ouers betrokke is by hulle kinders voorsien dit aan 'n kind 'n mate van selfvertroue en selfversekerdheid (Wong, 2008). Bronfenbrenner (1979) en Coleman (1988) versterk die bogenoemde stelling deurdat hul van mening is dat doeltreffende ouerbetrokkenheid en -ondersteuning ook by die kognitiewe en sosiale stimulasie van ontwikkelende kinders 'n belangrike rol speel.

Choi, Chang, Kim en Thomas (2015) se studie het bevind dat ouerlike betrokkenheid akademiese prestasies en leer toenemend by kinders bevorder. Hulle het bevind dat ouerbetrokkenheid verskeie persoonlike eienskappe by kinders, soos 'n positiewe

houding teenoor leer en onderrig, 'n begrip van verantwoordelikheid, en volharding in moeilike situasies bevorder. Hierdie eienskappe is duidelik sigbaar in die twee primêre kontekste van 'n kind, naamlik die skool en huis, asook kontekste wat direk aan 'n kind se opvoedkundige sukses gekoppel is (Hoover-Dempsey et al., 2001).

Uit hierdie navorsing blyk die voordelige invloed van ouerbetrokkenheid- en ondersteuning tussen 'n ouer en kind in 'n bepaalde huishouding. Hierdie effektiewe ouerbetrokkenheid- en ondersteuning het weer 'n direkte invloed op die kind se algehele en opvoedkundige ontwikkeling wat tot selfmotivering en -doeltreffendheid en verskeie akademiese prestasies bydra (Linnehan, 2001).

2.3 Epstein se raamwerk van ouerbetrokkenheid

My literatuuroorsig oor die verskynsel toon dat menige navorser in die veld van ouerbetrokkenheid Epstein se navorsing as verwysingsraamwerk gebruik. Volgens Lemmer (2009) kan Epstein se model van ouerbetrokkenheid effektief in diverse gemeenskappe van die Suid Afrikaanse konteks toegepas word. Epstein se teoretiese model fokus op ses tipes ouerondersteuning. Eerstens identifiseer Epstein die belangrikheid van doeltreffende ouerskap. Hierdie eienskap dien as 'n riglyn aan ouers vir die bevordering van hul kinders se leer en ontwikkeling. Vir die bevordering van kinders se ontwikkeling benodig ouers spesifieke ouerlike vaardighede en strategieë om kapasiteit aan hul kinders te bied vir hul algemene gesonde ontwikkeling. Desforges en Abouchaar (2003) is van mening dat alle ouers, ongeag hul kultuur of etnisiteit, oor die potensiaal beskik om goeie ouers vir hul kinders te wees.

Tweedens fokus Epstein se model op effektiewe kommunikasie. Deurlopende en wedersydse kommunikasie moet tussen die skool en die ouerhuis plaasvind. Hierdie wedersydse kommunikasie monitor kinders se verwagtinge en vordering in die skool. Ouers se ingesteldheid en gesindheid teenoor die skool is uiters belangrik, omrede dit hierdie wedersydse kommunikasie en deelname grotendeels mag beïnvloed. Vrywillige werk en deelname deur ouers is die derde area in Epstein se teoretiese model van ouerbetrokkenheid. Vrywillige deelname skep geleenthede om ouers meer in die opvoedkundige konteks van hul kinders betrokke te kry. So kan ouers meer aktief betrokke wees by besluite wat rakende hul kinders geneem word (Lemmer, 2007).

Die samewerkende verhouding tussen die skool en ouerhuis is die vierde area van ouerbetrokkenheid wat Epstein se model uitwys. Deur 'n wedersydse verhouding tussen die skool en die ouerhuis te vestig, kan ouers aktief by hul kinders se leer en onderrig betrokke raak. Skole moet ouers oplei en bemagtig om die nodige vaardighede te ontwikkel, sodat hulle doeltreffende hulp en bystand aan hul kinders kan bied vir die uitspeel van goeie prestasies. Doeltreffende besluitneming moet deurentyd in verskeie opvoedkundige organisasies, komitees of ouergroepe toegepas word. Die laaste area van Epstein se teoretiese model fokus op die wederkerige samewerking tussen die ouer en die gemeenskap wat toegang tot hulpbronne vir die bevordering van effektiewe leerderonderrig betref. Sy stel voor dat verskeie skoolprogramme vir die optimale ondersteuning aan ouers in die gemeenskap gevestig en geïmplementeer word ter bevordering van hul ondersteuning tot hul kinders se opvoedkundige prestasies (Epstein, 1995; Epstein & Dauber, 1991; Van Wyk & Lemmer, 2007).

Epstein (1991) sien 'n sterk verwantskap tussen ouerlike besorgdheid en entoesiastiese betrokkenheid in kinders se lewens. Volgens haar kan dit tot beter prestasie, positiewe houdings teenoor die skool, en realistiese verwagtinge ten opsigte van 'n kind se loopbaan lei (Mncube, Harber, & du Plessis, 2011). Navorsers soos Grolnick, Benjet, Kurowski & Apostoleris (1997) bevraagteken egter Epstein se model en kritiseer die lewensvatbaarheid van vennootskappe wat tussen die huis en skool gevestig word. Hulle verweer is dat sulke vennootskappe nie tot voordeel van leerders in swakker sosio-ekonomiese gemeenskappe is nie. Daarom, argumenteer hulle, kan die betrokkenheid van ouers nie die gaping ten opsigte van leerderprestasies in verskillende sosio-ekonomiese kontekste vul nie.

Hoover-Dempsey en Sandler (1997) se model van ouerbetrokkenheid bou op Epstein se model. Hierdie nuwe model beveel ouerbetrokkenheid ten opsigte van die kind se opvoeding tuis, en by die skool aan, sowel as doeltreffende kommunikasie tussen die huis en skool. Soos Epstein se model, fokus hierdie model ook op die positiewe bydrae van ouerbetrokkenheid by die kind se opvoeding.

Hoover-Dempsey en Sandler (1997) se model fokus op vier meganismes waardeur ouerbetrokkenheid 'n invloed op die kind se prestasie kan hê. Dit fokus op die modellering van skoolgerigte houdings en optredes deur die ouer teenoor sy/haar

kind. Ouers wat effektief in hul kinders se lewens betrokke is, demonstreer dat skoolverwante aktiwiteite belangrik en waardevol is en weerspieël dus hierdie positiewe gedrag teenoor hul kinders se opvoedkundige prestasies. Hierdie navorsing dui daarop dat ouerbetrokkenheid persoonlike eienskappe by kinders aanwakker, wat positiewe houdings teenoor akademiese aktiwiteite insluit. Volgens hulle kweek dit ouerlike ondersteuning, huisves dit 'n gevoel van verantwoordelikheid by die kind, en bevorder so die mate van volharding deurdat gepaste modellering en versterking van ouerlike pligte toegepas word. Dit alles dra direk tot kinders se opvoedkundige ontwikkeling en prestasies by (Hoover-Dempsey et al., 2001).

2.4 Bronfenbrenner se bio-ekologiese model

Bronfenbrenner (1989) se bio-ekologiese teorie kan ook gebruik word as 'n konseptuele raamwerk vir die vertolking van ouerlike betrokkenheid in die bepaalde konteks van 'n landelike gemeenskap. Hierdie teorie fokus op faktore in die onmiddellike omgewing van die kind en die wedersydse interaksie tussen ander rolspelende faktore. Hierdie teorie fokus op verskillende subsisteme, waar verskeie proksimale prosesse plaasvind en 'n kind se groei en ontwikkeling in hierdie spesifieke konteks mag beïnvloed. Hierdie teoretiese model fokus ook op die deurlopende interaksie wat tussen die ontwikkelende kind en ander werkende sisteme plaasvind, wat verskeie proksimale prosesse bevorder sodat nodige groei en ontwikkeling effektief kan plaasvind (Seginer, 2006).

Volgens Bronfenbrenner (1989) verteenwoordig die mikrosisteem verskeie aksies, rolle en interpersoonlike verhoudings wat die ontwikkelende kind eerstehands ervaar. Dit sluit karaktereieenskappe, temperament, persoonlikheid en ook verskeie houdings en oortuigings van ander individue in. Deur die toepassing van die bio-ekologiese teorie tydens die studie, ondersoek hierdie raamwerk die effek van elke mikrosisteem op ouerlike betrokkenheid en ondersteuning en hoe dit leerderprestasie beïnvloed. Dus kan die gesin gesien word as deel van die mikrosisteem wat gedurig veranderinge ondergaan en sodoende 'n wedersydse invloed op ander onderliggende sisteme het (Hossain & Atencio, 2017).

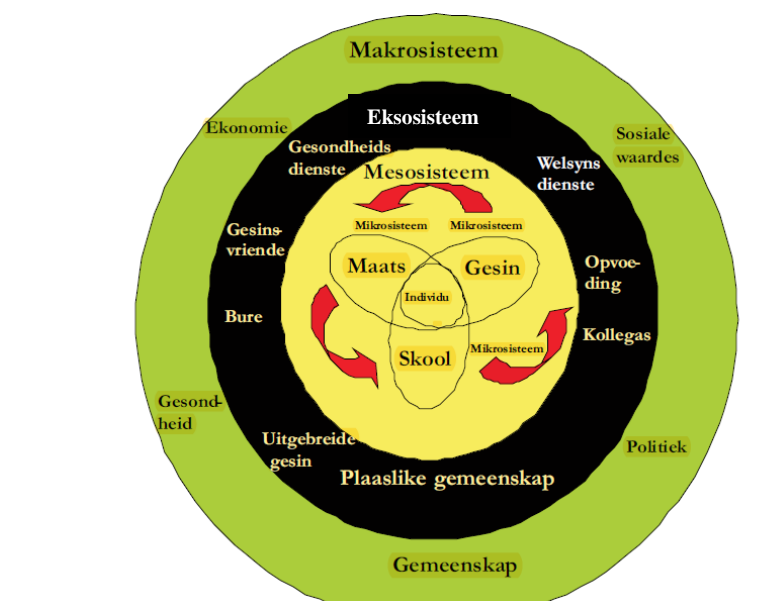
Die mesosisteem word beskryf as die interaksies wat plaasvind tussen twee of meer mikrosisteme waarin die ontwikkelende kind aktief deelneem (Bronfenbrenner, 1979).

Bronfenbrenner se teorie fokus dus op die interpersoonlike verhoudings wat in 'n kind se mikrosisteem ter bevordering van opvoedkundige prestasie plaasvind. Die eksosisteem is 'n sisteem waarin die ontwikkelende kind nie as 'n aktiewe deelnemer optree nie, maar waar sekere gebeurtenisse binne hierdie sisteem die ontwikkelende kind direk affekteer en beïnvloed (Bronfenbrenner, 1979). Die invloed wat 'n ouer se werksomstandighede of die plaaslike gemeenskap op die mate van ouerbetrokkenheid het, kan as 'n voorbeeld gesien word wat deel van die eksosisteem vorm.

Laastens beskryf Bronfenbrenner die makrosisteem as die oorkoepelende sisteem wat eienskappe van die mikro-, meso- en eksosisteme insluit en word beskou as die groter sosiale konteks waarin ontwikkeling plaasvind (Bronfenbrenner, 1989). Bronfenbrenner se teorie is egter van toepassing in hierdie studie omrede vele ander studies daarop dui dat die mate van ouerbetrokkenheid ten opsigte van etnisiteit en sosiale klas verskil. Taal- en ander kulturele hindernisse mag die betrokkenheid van ouers kniehalter, wat die opvoedkundige vooruitgang en prestasie van kinders direk beïnvloed.

Ek beskou Bronfenbrenner se bio-ekologiese raamwerk gepas omdat ouerlike ondersteuning in terme van die huis en skool by wyse van die mikro- en mesosisteme ontleed word, en waar die interpersoonlike en kulturele konteks in terme van die ekso- en makrosisteme bestudeer kan word. Die motivering vir die gebruik van hierdie teorie as raamwerk is die positiewe assosiasie tussen die toepassing van verskillende ouerbetrokkenheid-praktyke en die verskillende opvoedkundige uitkomstes in verskeie sosiale groepe en kontekste (Seginer, 2006).

Hierdie teoretiese raamwerk vir die bepaalde studie fokus op die drie kontekste waarin 'n kind ontwikkel en groei, naamlik die gesin, skool en gemeenskap, en hoe verskeie kontekstuele faktore binne hierdie raamwerk rolle van ouers en die mate van ouerbetrokkenheid beïnvloed. Volgens Baquendano-Lopez, Alexander en Hernandez (2013), kan hierdie drie kontekste optimaal vir doeltreffende ouerbetrokkenheid funksioneer indien die doelwit, verantwoordelikhede en doelstellings hiervan oorvleuel.

Figuur 1. Voorstelling van Bronfenbrenner se bio-ekologiese model.

Bron: (Swart & Pettipher, 2005).

2.5 Die rol van ouerbetrokkenheid in opvoedkundige prestasie

My literatuuroorsig toon dat sosiale ouerlike ondersteuning help met 'n kind se selfaanvaarding, selfregulering en selfdoeltreffendheid. Ouers kan as rolmodelle dien deur verskeie vorms van emosionele ondersteuning aan hul kinders te bied (Kubayi & Surujal, 2014). Madden, Slavin, Karweit, Dolan & Wasik (1993) fokus op die belangrike rol wat ouers in hul kinders se daaglikse opvoeding speel, wat hul kinders se groei en ontwikkeling kan bevorder. Hulle stel voor dat ouers in staat moet wees om gedeelde verantwoordelikhede tydens die vroeë ontwikkelingsjare van hul kinders te aanvaar.

Verskeie vorige studies rugsteun die groot voordeel van ouerbetrokkenheid tuis ter voorbereiding van 'n voorskoolse kind se ontwikkeling. Volgens Sheridan, Knoche, Edwards, Bovaird, & Kupzyk (2010) kan taal-, wiskundige en ander sosiale en emosionele vaardighede aangeleer word deur doeltreffende en positiewe ouer-kind-interaksie, wat in latere fases van die kind se lewe weerspieël word. Die positiewe ontwikkeling van kinders hou dus direk verband met die deurlopende betrokkenheid en ondersteuning van ouerlike figure (Yoder & Lopez, 2013).

Verskeie studies het bevind dat ouerondersteuning in 'n kind se lewe tot 'n groot mate tot akademiese sukses en prestasie bydra (Epstein, 1995; Hill & Tyson, 2009; Hoover-Dempsey & Sandler, 1997; Lemmer, 2007; Sooryamoorthy & Mzwandile, 2016). Onderwysers identifiseer ouerbetrokkenheid as die primêre faktor in die akademiese sukses van kinders (Jeynes, 2007). Navorsing deur Choi et al. (2015) dui daarop dat skoolverwante gedragsprobleme deur die assosiasie tussen ouerbetrokkenheid en akademiese prestasie bemiddel word. Ouers is egter dikwels onseker hoe om in 'n opvoedkundige milieu in hul kinders se lewe betrokke te wees. Opvoeders is van mening dat ouers sekere vaardighede en kennis benodig ten einde strategieë in plek te stel om meer effektief in hul kinders se lewe betrokke te wees.

Die literatuur gaan met akademiese betrokkenheid om as 'n multidimensionele konsep wat emosionele betrokkenheid, tydsbesteding en opvoedkundige aktiwiteite insluit. Akademiese betrokkenheid van ouers dra dus by tot verskeie positiewe uitkomst van akademiese vordering, soos prestasie en volharding teenoor opvoeding. Kinders in kwesbare landelike gemeenskappe word sterk deur akademiese betrokkenheid beïnvloed, aangesien hul sosio-ekonomiese omstandighede aanduiders van verskeie akademiese mislukking en ander uitdagings kan wees. Volgens Sarsour et al. (2011) toon kinders van laer sosio-ekonomiese kontekste wat alleenlik deur enkelouers versorg word laer response tot algemeen uitvoerbare selfregulasie-funksies, wat die bogenoemde stelling ondersteun. Hierdie funksies kan onder andere insluit werkende geheue, inhibisies, asook kognitiewe buigsaamheid – wat verskeie skoolaktiwiteite mag insluit (Prins & Toso, 2008).

Ouers kan 'n belangrike rol in die fasilitering van akademiese betrokkenheid speel deur veral op hul kinders se kognitiewe, sosiale en emosionele ontwikkeling te fokus (Chen, Adams, Qu, Wang, & Chen, 2013). Die familie-dinamika of samestelling in 'n gesin beïnvloed die mate van hierdie ouerbetrokkenheid, wat weer verskeie uitkomst van leerderprestasie direk beïnvloed (Bakker et al., 2007). Verhoudingsbou tussen 'n ouer en 'n kind vorm deel van 'n kind se ontwikkelingsjare. Hierdie verhouding tussen ouer en kind vestig sekere vaardighede en gevoelens by kinders wat hulle saam met hulle deur die lewe dra. Ouerlike teenwoordigheid en ondersteuning het dus 'n sterk invloed op 'n kind se algehele welstand en ontwikkeling (Akinsola, 2011).

Elke ouer het sekere verwagtinge van sy/haar kind ten opsigte van bepaalde lewensdoelwitte. Kinders wat 'n hoër mate van ouerlike ondersteuning ontvang, vaar soms beter ten opsigte van hierdie ideale. Verskeie studies beklemtoon die belangrike rol wat rolspelers in 'n opvoedkundige opset speel ten opsigte van die mate waartoe ouers in hul kinders se akademiese vordering en ontwikkeling betrokke is (Barr & Saltmarsh, 2014). Hierdie stelling bevestig die belangrikheid van doeltreffende verhoudingsbou tussen die skool en die gesin. Hierdie positiewe verhouding tussen die skool en die gesin kan tot effektiewe bevordering van ouerbetrokkenheid aanleiding gee. Epstein (1987) se navorsing wys veral op die oorvleuelende invloedsfere tussen die skool en huis, en hoe dit direk tot verbetering in leerderprestasie bydra.

Uit die literatuur is dit sigbaar dat ouers wat in 'n mindere mate of geen blootstelling gegun is aan 'n vorm van opvoeding en onderrig nie, meestal minder by verskeie aspekte van ondersteuning in hul kinders se lewens betrokke is. Verskeie studies bevraagteken hierdie veralgemening, aangesien die aard en kwaliteit van effektiewe ouerbetrokkenheid tot 'n groot mate in verskeie kontekste wissel. Epstein en Dauber (1991) argumenteer dat onderwysers wel ouers tot doeltreffende betrokkenheid in hul kinders se lewens kan aanspoor, ongeag die ouer se sosio-ekonomiese agtergrond. Onderwysers is egter geneig om soms bevooroordeel te wees teenoor onder andere enkelouers en ouers uit uitdagende sosio-ekonomiese omstandighede. Ons kan hieruit aflei dat die houding en benadering van onderwysers 'n belangrike rol ter bevordering van doeltreffende ouerbetrokkenheid asook in die bevordering van kinders se opvoedkundige optrede en prestasie kan speel (Epstein & Dauber, 1991).

2.6 Sosiale en kulturele kapitaal

Volgens Coleman (1990) is sosiale en kulturele kapitaal die belangrikste hulpbron in 'n gesin wat tot kinders se opvoedkundige sukses bydra. Bourdieu (1985) definieer sosiale kapitaal as die totaal van die werklike of potensiële hulpbronne wat met die besit van 'n netwerk van lewenslange geïnstitutionaliseerde verhoudings van wedersydse respek en erkenning tussen verskeie groepe individue verband hou. Portes (1998) stel voor dat sosiale kapitaal verstaan word op grond van twee elemente: die sosiale verhouding wat tussen individue bestaan, wat hulle toegang tot die verkryging van hulpbronne gee, en die kwaliteit en hoeveelheid potensiële hulpbronne.

Die doeltreffendheid waarmee sosiale en kulturele kapitaal in 'n kind se opvoedkundige ontwikkeling belê word, is grootliks van die verhouding tussen ouer en kind afhanklik. Hierdie sosiale verhouding tussen ouer en kind moet van 'n hoë gehalte wees sodat sosiale, fisiese en kulturele kapitaal in 'n gesin beskikbaar gestel kan word. Coleman (1990) stel voor dat die doeltreffende benutting deur ouers van hierdie tipes kapitaal onvoorwaardelike voordeel vir kinders se doeltreffende leer en ontwikkeling sal inhou. 'n Studie deur Lareau (1989) waarsku egter teen hoe sosiale klas, wat opvoeding, beroepstatus en inkomstevlak kan insluit, tot die oneweredige verspreiding van hulpbronne in gesinne bydra. Hierdie oneweredige voorsiening kan tot negatiewe ingesteldhede van ouers teenoor hul kinders se opvoedkundige suksesse aanleiding gee, wat die groter prentjie van doeltreffende ouerbetrokkenheid negatief kan beïnvloed.

Studies deur Ho en Kwong (2013) dui op drie faktore wat 'n invloed het op ouers se motivering of ontmoediging om hul sosiale en kulturele kapitaal effektief te benut. Die eerste faktor is ouers se motiverende oortuigings oor opvoedkundige prestasie. Die tweede faktor is die aanmoediging van eksterne rolspelers soos onderwysers en die gemeenskap aan ouers om effektief in hul kinders se lewens betrokke te wees. Ho en Kwong (2013) fokus derdens op die konteks waarin die ouer hom-/haarself bevind. Hier speel verskeie kontekstuele elemente 'n rol, wat onder andere sosio-ekonomiese status, opvoedkundige kennis en vaardighede, tyd, energie en die gesinstruktuur kan insluit. Hierdie elemente kan dus onafhanklik of interaktief teenoor mekaar optree, wat die mate van ouerbetrokkenheid beïnvloed. Hierdie studie deur Ho en Kwong is van

mening dat ouers wat 'n hoër mate van motivering toon ten opsigte van hul kinders se opvoedkundige ondersteuning en verskeie positiewe uitnodigings vanaf eksterne rolspelers kry, meer effektief in hul kinders se lewens betrokke is (Hoover-Dempsey et al., 2005).

Uit die bogenoemde kan ons aflei dat hulpbronne soos kulturele, fisiese en sosiale kapitaal sowel as institusionele praktyke noodsaaklike rolspelers in doeltreffende ouerbetrokkenheid is. Hierdie verskillende vorms van kapitaal het 'n wedersydse effek op die leer en opvoeding van kinders in hulle natuurlike en sosiale konteks (Coleman, 1990; Ho & Kwong, 2013).

2.7 Die Suid Afrikaanse enkelouergesin en ouerbetrokkenheid

In hierdie tesis word die gesin gedefinieer as 'n gemeenskap waarin liefde en aanvaarding gekweek word, en as 'n omgewing van veiligheid en versorging vir 'n kind om hom of haar vir 'n onbekende wêreld voor te berei. Sommige gesinne kan egter disfunksioneel raak wanneer onvoorsiene situasies soos dood, egskeidings of siekte intree (Lemmer, 2009).

Volgens Sooryamoorthy en Mzwandile (2016) is die gesin die mees tydlose, sentrale en blywende konsep van alle sosiale instellings. Die gesin se struktuur, rol en funksie is dinamies en word deurlopend deur eksterne prosesse en rolspelers beïnvloed. Die drastiese veranderinge in die gesinstruktuur word grootliks aan politieke bewegings en die voorkoms van verskeie gesondheidskwessies toegeskryf (Wittenberg & Collison, 2007). Gedurende die afgelope twintig jaar was daar 'n groot verandering in die struktuur van verskeie Suid-Afrikaanse huishoudings en dui op 'n toename in enkelouergesinne waar vroue aan die hoof van die huis staan. In die Suid-Afrikaanse konteks is dit egter belangrik om verskeie diverse en komplekse gesinstrukture te erken en te akkommodeer (Jeynes, 2007; Waanders et al., 2007).

Baie studies het 'n verband gevind tussen enkelouerskap en vroeë skoolverlating van skoolgaande kinders, geestesgesondheidskwessies, lae algehele welstand en ook die verwaarlosing van persoonlike vaardighede (Walker, Crawford, & Taylor, 2008). Volgens UNICEF was daar ook in 2007 reeds wêreldwyd meer as 20% kinders wat in enkelouerhuishoudings grootgeword het. Navorsing deur Ernish en Murphy (2006)

voorspel dat die aantal kinders wat in enkelouerhuishoudings grootword teen 2026 vyfvoudig sal vermeerder.

Studies dui daarop dat kinders wat in enkelouerhuishoudings grootword 'n laer vlak van ouerbetrokkenheid, ouerondersteuning, algehele toesig en minder konsekwente dissipline ervaar, in vergelyking met kinders wat grootword in 'n ouerhuis waar beide biologiese ouers betrokke is (Hanson & McLanahan, 1994). Finansiële hindernisse wat soms deur enkelouers ervaar word, het 'n groot effek op die mate van ouerbetrokkenheid in verskeie huisgesinne (Entwisle & Alexander, 1995).

Volgens Fantuzzo, Tighe en Childs (2000) beïnvloed verskeie elemente van gesinsdemografie soos enkelouerskap die toepassing van doeltreffende ouerondersteuning. Enkelouers se werksverpligtinge kan hul verhoed om optimaal betrokke te wees, en die ondersteuning van opvoeders, vriende of familie, kan soms lei dit tot 'n vermindering of beëindiging van 'n enkelouer se eie betrokkenheid en belangstelling in 'n kind se lewe (Rispoli, Hawley, & Clinton, 2018).

2.8 Uitdagings en hindernisse vir ouerbetrokkenheid

Verskeie studies het bevind dat sekere faktore ouers inperk om hul deelnemende rol as ouers te vervul. Hierdie hindernisse vir ouerondersteuning kan onder andere lang werksure, enkelouerskap, finansiële uitdagings en komplekse gesinstrukture insluit, wat dit vir ouers uitdagend maak om hul kinders voldoende te ondersteun. Hierdie faktore kan tot groot frustrasie lei, omrede ouers meestal die behoefte het om doeltreffende ouerondersteuning te bied, maar deur sekere omstandighede ingeperk word. Kulturele voorkeure kan ook soms ouerondersteuning beperk, deurdat ouers vanuit verskillende diverse agtergronde verskil ten opsigte van die mate waartoe hul hulself as effektiewe en betrokke ouers ag (Larocque, Kleiman, & Darling, 2011). Om hierdie redes is dit dus belangrik dat die skool kennis neem dat ouers verskillend oor hul rol as ouers dink, en daarom moet hulle ouers bemagtig en uitnoui om effektief in hul kinders se lewens betrokke te wees.

Die verhouding tussen die huis en skool na aanleiding van ouers se vorige ervarings van ouerbetrokkenheid kan ook 'n hindernis tot doeltreffende ouerondersteuning wees. Ouers en onderwysers kan verskillende verwagtinge hê van hoé ouers in hul kind se opvoedkundige konteks betrokke behoort te wees, wat tot konflik tussen hierdie twee

partye kan lei. Volgens navorsing kan taalverskille tussen die ouerhuis en skool ook tot verskeie uitdagings vir ouerbetrokkenheid bydra (Jeynes, 2011). Die indruk van en houding wat ouers toon teenoor die skool waarin hul kinders is, kan volgens verskeie navorsingstudies as 'n hindernis gesien word, deurdat dit ouers verhoed om doeltreffend in hierdie opvoedkundige konteks betrokke te wees. Wanneer ouers nie 'n geskiedenis het met die skoolkultuur nie, kan hulle soms nie weet hoe om met die skool om te gaan nie, waaruit afgelei kan word dat die ouer se gesindheid en die mate van kommunikasie met 'n spesifieke opvoedkundige instelling sy/haar betrokkenheid sal weerspieël (Overstreet, Devine, Bevans, & Efreom, 2005). Ouers wat hulself as onbevoeg beskou om 'n doeltreffende verhouding met hul kinders en skoolonderwysers te handhaaf, sien soms hierdie samewerkende wederkerige verhouding tussen ouer, kind en onderwyser as 'n konflikteganisme tot hul huidige kulturele tradisies.

Die impak van die omgewing kan ook 'n groot rol in effektiewe ouerbetrokkenheid speel. Navorsing toon dat ouers wat in landelike gemeenskappe woon, meer geneig is om verskeie uitdagings te ondervind in pogings om hul kinders opvoedkundig te ondersteun (Bowen & Chapman, 1996). 'n Tekort aan finansiële hulpbronne, taalverskille, vervoerprobleme en die tydsbestuur is algemene uitdagings vir ouers om effektief in hul kinders se lewens betrokke te wees. Ouers met 'n hoër vlak van inkomste en 'n groter mate van opvoedkundige blootstelling toon beter betrokkenheid in hul kinders se lewens as ouers uit laer sosio-ekonomiese omstandighede (Yoder & Lopez, 2013). Kultuurverskille tussen ouers en ander rolspelers in 'n opvoedkundige opset kan soms die gevolg hê van taalhindernisse wat mag voorkom. Hierdie hindernisse dra soms by dat ouers hulself vanaf die skool onttrek omrede doeltreffende kommunikasie belemmer en soms heeltemal verbreek kan word (Borg & Mayo, 2001).

Landelike ouers se beperkte toegang tot tegnologie kan ouerbetrokkenheid en -ondersteuning vir hulle beperk. Hedendaags gebruik skole tegnologie om inligting aan ouers deur te gee. Basiese rekenaarvaardighede en -toegang by ouers word egter vereis om voldoende kommunikasie met ouers te verseker. Hierdie hulpbronne kan egter in lae-inkomste gemeenskappe ontbreek, wat ouers mag verhoed om effektiewe kommunikasie tussen die huis en skool te verseker (Hick, 2006). Die oplossing van hierdie uitdagings is meestal buite die ouer se beheer, en baie ouers in landelike

gemeenskappe ondervind dat dit moeilik hanteerbaar is (Eccles & Harold, 1993; Henry, Plunkett, & Sands, 2011). Verskeie studies verwys na die direkte verband tussen sosio-ekonomiese status, ras, etnisiteit en kultuur en die mate van ouerbetrokkenheid, wat direk met die konteks van die studie verband hou (Duncan, Brooks-Gunn, & Klebanov, 1994; Mulroy, Goldman, & Wales, 1998).

Die voorafgaande bronne het bevind dat kulturele verskille en ekonomiese uitdagings ouers se besluite ten opsigte van doeltreffende ouerondersteuning mag beïnvloed. Verskeie studies meen dat ouers uit lae sosio-ekonomiese gemeenskappe nie in staat is om vir hul kinders 'n doeltreffende leeromgewing te skep nie, as gevolg van die tekort aan verskeie hulpbronne (Neuman, Hagedorn, Celano, & Daly, 1995). Ouers wat in lae sosio-ekonomiese gemeenskappe leef, het aspirasies en drome vir hul kinders, maar skiet soms tekort op grond van hul fisiese, emosionele en sosiale vermoëns, eerder as op grond van persoonlike motivering en 'n opregte behoefte om die droom as 'n betrokke ouer suksesvol te kan uitleef.

2.9 Ouerbetrokkenheid en die sosiodemografie van die gesin

Verskeie ekonomiese en ander sosiodemografiese faktore hou sterk verband met ouerondersteuning en betrokkenheid in kinders se lewens (Daniels, 2017; Mayo & Iram, 2015; Rispoli et al., 2018). Lae sosio-ekonomiese omstandighede waar ouers slegs 'n minimum inkomste verdien, kan swak algehele welstand van ouers tot gevolg hê en tot laer vlakke van ouerbetrokkenheid lei (Rispoli et al., 2018). Kinders wat in hierdie lae sosio-ekonomiese landelike gebiede leef, staar vele daaglikse uitdagings in die gesig, onder andere verwaarlosing en ondervoeding. Volgens Cook et al. (2002) dien ouerlike ondersteuningsfunksies as 'n beskermende faktor ter bevordering van kinders se kognitiewe en emosionele veerkragtigheid.

Volgens Lemmer (2007) ervaar die meeste ouers in voorheen benadeelde gemeenskappe heelwat struikelblokke ten opsigte van doeltreffende voorsiening van ouerlike ondersteuning aan hul kinders. Hierdie struikelblokke kan aan die behoefte tot bemagtiging, armoede, werkloosheid, uitsluiting en die gebrek aan doeltreffende gesinstrukture toegeskryf word.

Navorsing deur Cooper (2009), Guerra en Nelson (2013) met Latyns-Amerikaanse ouers het uitgewys hoe ouers vanuit verskillende kulturele agtergronde se verwagtinge

en idees rondom ouerbetrokkenheid, grootliks kan verskil. Hulle het bevind dat ouers soms onderwysers as die mees gesaghebbende rolspelers beskou en daarom hulself van skoolgeleentheid onttrek. Daarenteen beskou ander kulture ouerbetrokkenheid in 'n opvoedkundige sisteem as belangrik (Mayo & Iram, 2015). Daniels (2017) se navorsing met vlugtelingouers het bevind dat die ouers se gebrek aan formele skoolervaring as kinders die ouers se vermoëns om hulle kinders met skoolwerk te ondersteun, benadeel het. Hulle het nie geweet hoe om dit te doen nie, omdat hulle geen vorige ervaring gehad het nie.

Lau (2013) stel daarom voor dat dit uiters belangrik is om in 'n studie oor ouerbetrokkenheid die bepaalde populasie se demografiese profiel te ontleed. Hierdie demografie kan faktore insluit soos die persoon se opleidingsvlak, geslag, rol in die gesin, mate van toegang tot gemeenskaplike hulpbronne, sosio-ekonomiese status, taal, etnisiteit en burgerskap. Vir hierdie studie is al die bogenoemde faktore belangrik om die term *ouerbetrokkenheid* in die bepaalde plaaswerkerkonteks te definieer en die mate van betrokkenheid en invloed daarvan op hul kinders se opvoeding te bepaal.

Shumow, Vandell en Posner (1999) is van mening dat effektiewe ouerbetrokkenheid in voorheen ekonomies benadeelde gesinne van uiterste waarde is, omrede dit kinders teen eksterne kontekstuele stresfaktore beskerm, die diskontinuiteit tussen die huis- en skoolomgewing verminder, positief tot kinders se opvoedkundige waardes bydra, en 'n kind se waargenome motivering en persoonlike bekwaamheid bevorder.

Ouers in landelike gebiede wat handarbeid verrig en werk doen wat lang en ongewone ure verg het minder tyd om effektief in hul kinders se daaglikse lewens betrokke te wees. Daarom is 'n tekort aan tyd en finansiële en ander hulpbronne, tesame met 'n gebrek aan ouerlike bewustheid, van die grootste struikelblokke in landelike gemeenskappe. Nag- en naweekskofte verhoed ouers om kwaliteit tyd aan hul kinders te spandeer, wat tot onvoldoende ouerlike ondersteuning en betrokkenheid by naskoolse aktiwiteite kan lei (Abrahams, 2013; Manilal, 2014). Dit dra daartoe by dat ouers meestal die geleentheid mis om 'n invloed op hul kinders se vorming van waardes, selfkonsep, houdings, oortuigings, sosiale oordeel, en hul aanpassingsvermoë uit te oefen (Epstein, 1995). 'n Gebrek aan doeltreffende toegang tot hulpbronne lei ook tot 'n gebrek aan doeltreffende gesondheidsorg en ander finansiële uitdagings wat ouers in hierdie gemeenskappe direk benadeel.

Volgens Condly (2006) dra die lae sosio-ekonomiese status van huisgesinne in landelike gebiede ook tot die toename in verswakte ontwikkeling van kinders by. Hierdie hindernis tot optimale ontwikkeling kan in 'n kind se akademiese vermoëns en sosiale en emosionele welstand in latere fases in sy/haar lewe manifesteer. In die professie van opvoedkundige sielkunde vind ek hierdie studie bemagtigend op individuele asook gemeenskapsvlak vir die bekamping en onderdrukking van verskeie sistemiese hindernisse, ter bevordering van individue en gemeenskappe se sin van persoonlike groei en mag.

2.10 Opsomming

In hierdie hoofstuk rapporteer ek oor die navorsing oor ouerbetrokkenheid. Vertroudheid met hierdie verskynsel is 'n belangrike meganisme om die studie se fokus te versterk. Die doel was om bestaande literatuur te bestudeer sodat die navorser beter begrip van bestaande kennis oor die verskynsel kon ontwikkel. In die volgende hoofstuk word die navorsingontwerp voorgestel.

HOOFSTUK 3: NAVORSINGSONTWERP EN -METODOLOGIE

3.1 Inleiding

Hierdie hoofstuk verwoord die navorsingsmetodologie, wat dui op die beplande prosedures wat gevolg is om data tydens die studie in te samel en te ontleed. Die hoofstuk vervat die volgende aspekte: die identifisering en verduideliking van 'n gepaste navorsingparadigma en -ontwerp, die bepaling van 'n gepaste steekproef, asook die metodes van dataversameling, -ontleding en -vertolking (Joubert, Hartell, & Lombard, 2016). Die omvang en beperkinge van die navorsingontwerp word ook in hierdie hoofstuk bespreek.

Die doel van hierdie studie was om begrip te ontwikkel van hoe enkelopende plaaswerkerouers hul kinders opvoedkundig ondersteun. Alhoewel baie internasionale navorsing reeds gedoen is oor die belangrikheid van ouerbetrokkenheid (Strauss & Burger, 2000), wil dit voorkom of daar steeds 'n gaping is in die literatuur oor die ervarings in die spesifieke konteks van 'n Suid-Afrikaanse plaaswerkersgemeenskap (Ndebele, 2015). Enkelouers in 'n landelike gemeenskap se stemme blyk afwesig in bestaande studies en dra daarom by tot die motivering vir hierdie studie. Die enkelouer se rol in sy of haar kind se psigososiale welstand en hoe dit die kind se opvoedkundige sukses beïnvloed, is tydens hierdie studie bestudeer (Azuka-Obieke, 2013). Navorsing deur Ndebele (2015) en Okeke (2014) getuig van die min relevante studies wat op Suid-Afrikaanse werkersklasgemeenskappe fokus, wat die uitdagings van hierdie individue se werksomstandighede uitlig, en aantoon hoe dit ondersteuning en betrokkenheid by hul kinders se formele skoolopvoeding mag beïnvloed. Bevindings van hierdie studie kan bydra tot beter begrip van hoe enkelouers in 'n plaaswerkersgemeenskap hul kinders opvoedkundig ondersteun.

Teen hierdie agtergrond was die algemene navorsingsvraag wat die studie gerig het, die volgende: Hoe ondersteun enkelopende plaaswerkerouers in 'n landelike gemeenskap hulle kinders se opvoeding?

Die volgende subvrae is ondersoek:

1. Hoe verstaan enkelouers die term *ouerbetrokkenheid*?
2. Hoe is enkelouers in sy of haar kind se skoollewe betrokke?

3. Watter uitdagings beleef enkelouers in die spesifieke konteks as plaaswerkers in hulle pogings om hulle kinders opvoedkundig te ondersteun?

Die studie was kwalitatief van aard, vanuit 'n vertolkende paradigma, omrede die verskillende ervarings en sieninge van enkelouers in die plaaswerkersgemeenskap elkeen as unieke bevindings van die werklikheid beskou is (Merriam, 1998). Die keuse van 'n gevallestudie as navorsingsontwerp, word ondersteun deur die verduideliking deur Bromley (1991) dat 'n gevallestudie 'n sistematiese, diepgaande ondersoek en beskrywing van 'n bepaalde gebeurtenis of geval is, in 'n spesifieke konteks wat ten doel het om 'n sekere verskynsel van belang omvattend te omskryf.

3.2 Kwalitatiewe benadering tot navorsing

Creswell (2015), definieer 'n navorsingontwerp as 'n tipe ondersoek binne 'n kwalitatiewe, kwantitatiewe of gemengde-metode benadering, wat spesifieke riglyne vir die navorser vir die verloop van verskeie prosedures tydens die studie stel. Volgens Ragin (1994) word 'n navorsingontwerp gedefinieer as 'n navorsingsplan om geldige bewyse te versamel en te ontleed om sodoende die navorsingvraag sorgvuldig te beantwoord. Die navorsingontwerp is 'n proses wat reeds begin voordat die data versamel word tot en met die vertolking van bevindings.

'n Kwalitatiewe benadering is gevolg om 'n gedetailleerde begrip van die verskynsel van ouerondersteuning deur die enkelouers van 'n landelike gemeenskap te verkry. Die doel van die kwalitatiewe studie was om diepgaande ondersoek na 'n sekere verskynsel, naamlik ouerondersteuning en ouerbetrokkenheid, in te stel (Cresswell et al., 2007; Terre Blanche, Durrheim, & Painter, 2014). Die keuse van 'n kwalitatiewe studie word gerugsteun deur die poging om sin te maak van enkelouers se ervarings in hul eie natuurlike konteks, 'n landelike gemeenskap, en ook om hulle menings rondom ouerondersteuning beter te verstaan.

Verskeie sosiale prosesse is in die spesifieke konteks bestudeer om sodoende beter sin van die betekenis en oorsaak van verskeie kwessies te maak (Silverman, 2011). Beter begrip is verkry oor hoe enkelopende plaaswerkerouers hul kinders opvoedkundig ondersteun, deur hul eie persepsies rondom die begrip van ouerondersteuning te bekom. Ek wou insae ontwikkel oor die ouers se maatskaplike

werklikhede en het gefokus op die prosesse, patrone en ander eienskappe van hul menslike gedrag (Joubert et al., 2016). Tydens hierdie kwalitatiewe studie het ek gepoog om die onbekende teenoor die bekende te reflekteer. Hierdie proses het die moontlikheid geskep vir verdere selfherkenning en persoonlike groei in die wêreld van navorsing (Flick, Von Kardorff, & Steinke, 2004).

Kwalitatiewe navorsers volg streng prosedures en metodes om sodoende gedurende die navorsingproses verskeie praktiese uitvoerbare doelwitte suksesvol te bereik (Cresswell, 1998). Volgens Flick et al. (2004) onderskei dié karaktereenskappe van 'n kwalitatiewe studie dit van ander navorsingsbenaderings. Kwalitatiewe studies gebruik 'n verskeidenheid dataversamelingsmetodes, terwyl kwantitatiewe studies meestal net een dataversamelingsmetode gebruik. Kwalitatiewe navorsing fokus op alledaagse gebeure en poog om kennis te bekom wat eie aan die spesifieke konteks is. Tydens 'n kwalitatiewe studie vertel die deelnemer 'n storie om 'n bepaalde verskynsel te versterk of verder te hervorm (Patton, 2002). Die navorsers is geïnteresseerd in die perspektiewe en menings van die deelnemers, en dit bied inligting vir haar begrip van die verskynsel. Kwalitatiewe studies neem tydens die navorsingproses ook die sosiale en kultuur-historiese agtergrond in ag (Joubert et al., 2016). Kwalitatiewe studies fokus dus meer op die ervarings en interaksie tussen deelnemers in hul spesifieke konteks.

Die kwalitatiewe benadering pas binne die vertolkende tradisie omdat dit poog om die betekenis van menslike ervarings beter te verstaan (Flick et al., 2004). Tydens hierdie kwalitatiewe studie is gepoog om 'n diepgaande bewuswording te verkry van deelnemers se ervarings. Desondanks word kwalitatiewe studies gekritiseer omrede die data wat vanuit die studie verkry word, nie na die breër of groter populasie veralgemeen kan word nie (Nieuwenhuis, 2007). Babbie en Mouton (2001) verdedig hierdie kwalitatiewe tradisie met hul mening dat betekenis in kontekste van menslike interaksie verskil en varieer. Kwalitatiewe studies poog daarom nie om bevindings te veralgemeen nie, maar eerder om sosiale verskynsels beter te begryp en breedvoerig te beskryf (Cohen, Manion, & Morrison, 2011).

3.3 Vertolkende paradigma

Die navorsing was benader vanuit 'n bepaalde perspektief, wat beter as 'n paradigma gedefinieer kan word. Dié raamwerk is 'n versameling van veronderstellings of bepaalde oortuigings van wat die werklikheid behels (Joubert et al., 2016). 'n Paradigma verteenwoordig 'n individu se siening van die wêreld, en hoe die individu met hierdie onderskeie gebeure omgaan (Joubert et al., 2016). Volgens Nieuwenhuis (2007), is 'n paradigma 'n lens waardeur die werklikheid vertolk kan word. Die doel van die gekose paradigma is om te bepaal wat nagevors behoort te word, hoe die navorsingproses moet geskied, asook hoe die bevindings van die navorsing vertolk en weergegee moet word (Denzin & Lincoln, 2013).

'n Paradigma kan ook gesien word as 'n stelsel van verwante ontologiese, epistemologiese en metodologiese aannames, wat aan die navorser perspektief oor die rasionaal van die studie gee en die navorser tot sekere dataversamelingmetodes verbind. Dus vorm die navorsingsparadigma sentraal deel van die navorsingontwerp, vanweë die effek wat die navorsingontwerp het op die aard van die navorsingsvraag, dit wat nagevors word, sowel as die etiese beginsels wat gevolg moet word om die navorsing suksesvol uit te voer (Terre Blanche et al., 2014).

Die studie is vanuit 'n vertolkende paradigma gedoen. Volgens Terre Blanche et al. (2006) poog 'n vertolkende paradigma om die deelnemers se ervarings, interaksies en gevoelens met die nodige begrip en empatie teenoor die werklikheid in die deelnemer se sosiale konteks te vertolk (Hussey & Hussey, 1997). Die fokus van die studie was op die deelnemers se eie vertolkings en perspektiewe oor wat die begrippe *ouerbetrokkenheid* en *ouerondersteuning* vir hulle as enkelouers in die konteks van 'n plaaswerkgemeenskap beteken (Cohen et al., 2011).

3.4 Navorsingspopulasie en steekproefneming

Die navorsingspopulasie was enkelopende plaaswerkerouers wat op 'n vrugteplaas in die Clanwilliam-distrik werksaam was. Uit hierdie bepaalde populasie het ek deur middel van nie-waarskynlikheid-steekproefneming sewe ouers geselekteer.

Doelgerigte steekproefneming is 'n bepaalde vorm van nie-waarskynlikheid-steekproefneming waarvolgens deelnemers op grond van hul kundigheid oor die

spesifieke onderwerp geselekteer word (Cresswell, 2015). Dit is belangrik dat die keuse van 'n bepaalde steekproef die vereiste van die verteenwoordiging van deelnemers van die groter geheel van die populasie verseker (Terre Blanche et al., 2014).

Volgens Teddlie en Yu (2007) word doelgerigte steekproefneming meestal gebruik om vergelykings tussen verskeie kwessies in die bepaalde navorsingsgemeenskap te tref. Tydens die studie is toegang verkry tot kundige, informasie-ryke, enkelopende plaaswerkerouers (Ball, 1990; Patton, 2002). Sewe enkelouers is hierna selekteer op grond van die kriteria van insluiting vir deelname aan die studie (Cohen et al., 2011).

Die kriteria van insluiting vir die studie was as volg:

- Die deelnemer moes 'n enkelouer wees.
- Die ouer moes die kind se biologiese ouer wees.
- Die ouer en kind moes fisies in dieselfde huis woon.
- Die ouer moes self vir die grootmaak en versorging van die kind verantwoordelik wees.

Die toegang, uitvoerbaarheid en vrywillige inwilliging van deelnemers was belangrike faktore tydens die dataversamelingsproses. Eerstens is die nodige toestemming tot toegang tot die plaaswerkers verkry. Daarna is potensiële deelnemers op grond van die kriteria van insluiting geïdentifiseer en het die navorser vrywillige inwilliging vir deelname aan die studie bekom. Die plaas waarop die navorsing gedoen is, het as 'n hekwagter opgetree en word gedefinieer as bepaalde individue op die plaas wat 'n amptelike of nie-amptelike rol speel in die bepaalde konteks waar die data versamel word (Hammersley & Atkinson, 1995).

3.5 Navorsingontwerp: 'n Gevallestudie

Die navorsingontwerp is die studie se strategiese raamwerk wat in die vorm van 'n vloeiende proses voorgelê word, die navorsing rig en as 'n brug tussen die navorsingvraag en die implementering van die navorsing self dien. Die navorsingontwerp lei die navorser ten opsigte van gekose dataversameling- en ontledingsmetodes wat binne die spesifieke navorsingontwerp val. Die doel van 'n

navorsingontwerp is dus om 'n bepaalde navorsingprojek korrek te beplan en te struktureer met die oorkoepelende doel om die geldigheid van die bevindings te maksimaliseer (Mouton & Marais, 1990; Terre Blanche et al., 2014).

'n Gevallestudie is as navorsingontwerp gekies, met elemente van 'n etnografiese ontwerp. Elemente van 'n etnografiese ontwerp word gebruik vir die beskrywing, ontleding en vertolking van 'n kultuurgebonde groep se gedeelde optredes, oortuigings en sieninge wat met verloop van tyd ontwikkel is (Cresswell, 2015). Die keuse van 'n gevallestudie met die inkorporering van 'n etnografiese ontwerp word ondersteun deur die toegang wat ek, as navorser, in die langtermyn tot die gekose populasie sal hê.

Gevallestudies kan van ander navorsingontwerpe onderskei word deurdat dit fokus op die intense beskrywing en ontleding van 'n enkele gebonde navorsingseenheid, naamlik enkellopende plaaswerkerouers, soos tydens hierdie navorsingstudie (Merriam, 1998). Berg (2007) en Bromley (1991) definieer 'n gevallestudie as 'n diepgaande sistematiese metode van ondersoek wat gebruik word om inligting oor 'n spesifieke groep individue of 'n bepaalde gebeurtenis binne 'n bepaalde sosiale konteks te versamel, om sodoende hierdie verskynsels van belang omvattend te omskryf. Yin (1984) beskryf 'n gevallestudie as 'n empiriese ondersoek wat 'n eietydse verskynsel in die alledaagse lewe of konteks van individue ondersoek.

Afhangende van die navorser se onderliggende filosofiese aanname, kan 'n gevallestudie 'n positivistiese, vertolkende of 'n kritiese paradigmastyl aanneem (Cresswell, 2015). Vanuit 'n vertolkende paradigma streef gevallestudies na 'n holistiese, omvattende begrip van hoe individue deur middel van interaksie met mekaar in 'n spesifieke situasie verhoudings bou om sodoende sin van 'n spesifieke verskynsel gedurende die navorsing te maak (Cohen et al., 2011). My navorsing is binne 'n vertolkende paradigma bestuur.

De Vos, Strydom, Fouché en Delport (2011) se mening is dat 'n gevallestudie die komplekse lewenservarings van deelnemers in hul sosiale konteks en op 'n persoonlike wyse beskryf. 'n Gevallestudie gee dus aan die navorser 'n meervoudige perspektief, deurdat dit nie net op die mening en opinies van een of twee deelnemers aan die studie fokus nie, maar ook poog om die sieninge van ander groepe en die interaksie tussen hierdie groepe in dieselfde populasie te verstaan. Die metodologie gee 'n stem aan individue wat andersins stem- of meningloos in navorsing voorkom

(Cresswell et al., 2007). My siening is dat plaaswerkers in 'n landelike gemeenskap se stemme grootliks afwesig is in opvoedkundige navorsing, en die gebruik van 'n gevallestudie as navorsingontwerp sou poog om hierdie gaping te vul.

Met die gebruik van 'n gevallestudie was die fokus op verskeie kwessies wat fundamenteel met die gekose verskynsel, naamlik ouerbetrokkenheid, verband hou. Die keuse van 'n gevallestudie as navorsingontwerp word deur die gebruik van 'n verskeidenheid dataversameling metodes en tegnieke tydens die navorsingsproses ondersteun, om sodoende die subjektiewe sieninge van die navorser te voorkom (Patton, 2002). Die doel van hierdie gevallestudie was om omvattende, sistematiese en diepgaande informasie van die spesifieke geval wat ondersoek is, te verkry deur 'n verskeidenheid dataversamelingstegnieke te gebruik (Nieuwenhuis, 2007). Ek het dus die gebruik van 'n gevallestudie gepas gevind omrede dit insig bied oor die dinamika van 'n spesifieke situasie in 'n bepaalde konteks (Merriam, 1998).

Yin (1998) dui op verskillende vaardighede wat met die suksesvolle uitvoering van 'n doeltreffende gevallestudie as navorsingsontwerp geassosieer word. Eerstens moet die navorser die studie altyd met doelgerigte, ondersoekende gedagtes benader. Hiervoor moet die navorser oor die verantwoordelikheid beskik om voor, gedurende en ná die dataversamelingsproses deurlopende vrae aan die deelnemers te stel om sodoende die navorser se eie insig oor die onderwerp verder te prikkel. Aktiewe luister, wat deur kwalitatiewe waarneming geskied, is ook belangrik om groot hoeveelhede inligting tydens die dataversamelingsproses in te neem en te verwerk sonder enige veroordeling deur die navorser. Volgens Yin (1998) is dit belangrik dat die navorser deeglik vertrouwd moet wees met die veld waarin die studie plaasvind. Dit sal verseker dat die data sorgvuldig en objektief sonder enige veroordeling ontleed en vertolk word sodat die data altyd korrek en eties vertolk en weergegee word.

3.6 Metodes van dataversameling

Dataversameling is 'n ingewikkelde proses wat bestaan uit verskeie stappe wat met die nodige insig en deernis aangepak moet word (Cohen et al., 2011). Ek het besluit op semi-gestruktureerde individuele onderhoude, sowel as 'n fokusgroep-onderhoud en waarneming as metodes van dataversameling. Bateson (1990) ondersteun my keuse van die gebruik van onderhoudvoering as 'n primêre dataversamelingsmetode, omrede dit die geskikste dataversamelingsmetode in die uitvoering van 'n gevallestudie as navorsingontwerp is. In hierdie studie het die navorser dus gepoog om die leser binne die lewenswyse en ervarings van 'n plaaswerker as enkelouer te plaas.

3.6.1 Semi-gestruktureerde individuele onderhoude

Semi-gestruktureerde individuele onderhoude is as die primêre dataversamelingsmetode gebruik. Die metode het ten doel gehad om die deelnemers se gevoelens, denke en bedoelings beter te verstaan (Patton, 2002).

Volgens Kvale (1996) fokus 'n onderhoud op verskeie sieninge van verskillende deelnemende individue oor 'n spesifieke onderwerp waar wedersydse belang die fondasie daarvan vorm. 'n Onderhoud word as 'n tipe intersubjektiewe benadering beskou, eerder as subjektief of objektief van aard. Onderhoude gee aan deelnemers die geleentheid om hul vertolkings van die wêreld waarin hul leef, te omskryf op grond van hul eie opinies in sekere situasies (Merriam, 2009). Onderhoude as 'n dataversamelingsmetode is 'n effektiewe, buigbare instrument deurdat verbale sowel as nieverbale data hierdeur verkry kan word (Dyer, 1995).

Tydens die semi-gestruktureerde individuele onderhoude het die navorser gefokus op die idee dat alle deelnemers oor grondige kennis oor die onderwerp, naamlik ouerondersteuning en -betrokkenheid, beskik. Na afloop van die semi-gestruktureerde individuele onderhoude is die onderhoude getranskribeer en ontleed. Uit hierdie prosesse kon temas identifiseer word. Die metode van dataversameling is gevolg deur 'n fokusgroeponderhoud met die deelnemers. Volgens Patton (2002) is die voordeel van die metode dat die gesamentlike stem van die deelnemers gehoor kan word, om sodoende bepaalde gedeelde kwessies verder te ondersoek.

Volgens Parker en Lynn (2002) is daar min opvoedkundige navorsing wat op gemarginaliseerde groepe in landelike gemeenskappe fokus. Die navorser het tydens die semi-gestruktureerde onderhoud belanggestel in die gebeure en opinies van die verlede en hoe die deelnemers hul huidige wêreldbeskouing fokus op die tipe ondersteuning wat enkelopende plaaswerkerouers aan hul kinders bied (Merriam, 2009). Semi-gestruktureerde individuele onderhoud koppel 'n stem aan deelnemers se stories, wat help om die navorsingsbevindinge te versterk. Dit was vir my ook belangrik om 'n veilig omgewing vir die deelnemers te skep om hulle stories te deel, om sodoende wedersydse respek en vertroue te openbaar en te vestig en die dataversamelingproses te bevorder (Cresswell et al., 2007).

Ek het gebruik gemaak van oop-einde vrae tydens die onderhoudsvoering sodat deelnemers hul onbeperkte gevoelens en opinies ten opsigte van gestelde vrae kon lewer. Geen vooropgestelde moontlikhede is met die vrae aan die deelnemers gegee nie, en om hierdie rede kon deelnemers sonder enige invloed hul eie mening en opinies uitspreek. Die onderhoud is gevoer met gemarginaliseerde individue, en daarom was dit belangrik om die onderhoudsvoering te onderneem op 'n gemaklike, informele manier waarop die deelnemer effektief bereik kon word. Die gebruik van gepaste taalvoorkeure in die konteks was ook van kardinale belang, om dataryke response te kon verseker (Swain, Heyman, & Gillman, 1998). Navorsing deur Swain et al (1998) dui daarop dat die navorser vir haar deelnemers die geleentheid moes gee om hul stories in hul eie woorde te vertel om sodoende hul eie lewens-narratief te vorm en aan hulle binne opvoedkundige navorsing 'n stem te gee.

Ek het 'n onderhoudsgids met 'n raamwerk van vrae oor temas ontwikkel wat tydens die onderhoud verken is. Ek het die gids gebruik as 'n geleentheid om op bepaalde vrae uit te brei en reaksies verder te ondersoek. Hierdeur is die onderhoudsgesprek effektief gelei en kon bepaal word watter vrae meer in diepte ondersoek moes word (Patton, 2002). Die navorser het dus haar vrae gerig op grond van sekere temas wat uit die literatuuroorsig verkry is. 'n Onderhoudsgids word gebruik om te verseker dat dieselfde basiese ondersoeklyne of vrae aan alle deelnemers gestel word. Die onderhoudsgids het die effektiewe gebruik van tyd tydens die onderhoud vergemaklik (Patton, 2002). Hierdie kwalitatiewe studie het dit vir die deelnemers moontlik gemaak om op enige bepaalde tydstip binne die bepaalde raamwerk van die navorsing hulle

die persepsies en oortuigings aan die onderhoudsvoerder uit te lig (Nieuwenhuis, 2007).

3.6.2 Fokusgroeponderhoud

'n Fokusgroeponderhoud is as 'n sekondêre dataversamelingsmetode gebruik. Hierdie metode het die navorser aan die deelnemers se wêreldbeskouings en die aard van onderlinge verhoudings tussen die ouers blootgestel (Nieuwenhuis, 2007). Tydens die fokusgroeponderhoud het die deelnemers die geleentheid gekry om mekaar se idees en sieninge aan te vul ten einde data te verkry wat nie by individuele betekenisgeving volstaan nie, maar temas identifiseer wat as 'n groep beskryf en uitgebou is (Cresswell et al., 2007). Die fokusgroeponderhoud het dus die groter gemeenskap se menings verkry deurdat dit gepoog het om op die stem van die kleiner gemeenskap, naamlik die enkelopende plaaswerkerouer in die groter landelike gemeenskap, te fokus (Joubert et al., 2016).

Hierdie sosiaal-georiënteerde navorsingsprosedure het bepaalde interaksies tussen groeplede gefasiliteer en word ondersteun deur Morgan (1996), wie daarop dui dat fokusgroeponderhoude meestal gebruik word in studies wat gemarginaliseerde groepe insluit. Tydens die fokusgroeponderhoud was die deelnemers in interaksie met mekaar eerder as met die onderhoudsvoerder, en hierdie interaksies was belangrik vir die aanhoor van verskeie opinies oor ouerskap. Sekere verskynsels kon verder ondersoek word, en die geldigheid van reeds versamelde data kon bevestig word (Joubert et al., 2016).

3.6.3 Waarneming

Cresswell (2007) definieer waarneming as die proses waarin eerstehandse inligting van individue op 'n bepaalde plek binne die navorsingproses versamel word. Tydens waarneming as 'n dataversamelingsmetode word menslike gedrag in 'n natuurlike omgewing waargeneem om so 'n holistiese perspektief van 'n bepaalde teikengroep te ondersoek (Patton, 2002). Volgens Nieuwenhuis (2007) help waarneming die navorser om die werklikheid tydens die dataversamelingsproses eerstehands te ervaar deur dit te sien, te hoor en te beleef. Individue mag soms huiwerig wees om tydens onderhoudsvoering oor bepaalde onderwerpe te praat, en daarom is

waarneming 'n gepaste metode van dataversameling. Ek het tydens die waarnemingsproses die geleentheid gekry om die sosiaal saamgestelde werklikheid van deelnemende individue te begryp deur die taal, kommunikasie, mag en diskoers in die navorsingskonteks in ag te neem.

Ek is 'n blanke Suid-Afrikaanse vrou wie se lewenservaring en kulturele agtergrond van dié van plaaswerkerouers verskil. Ek het my posisie as buitestander as 'n potensiële nadeel tydens waarneming identifiseer, omdat ek aanvanklik in die navorsingskonteks vreemd en onnatuurlik gevoel en voorgekom het. Ek was bewus daarvan dat my posisie as buitestander tot waarnemer-eensydigheid kon lei en dat dit die optredes van die waargenome individue kon beïnvloed (Cresswell et al., 2007). Tydens hierdie studie het ek tydens waarneming 'n waarnemingsposisie as 'n deelnemer ingeneem, deurdat ek 'n bepaalde tyd met die groep spandeer het om hulle beter te leer ken en ook om 'n gemaklike omgewing te skep waarin die dataversamelingsproses kon plaasvind. Ek het tyd geneem om hulle aan huis te besoek, om so beter begrip te verkry van hul daaglikse leefwyse as enkelopende plaaswerkerouers. Daar was ook verskeie aktiwiteite, soos kerk oor naweke en sportdae, waar ek die omgang van die enkelouers met hul kinders en ook ander individue waargeneem het. Hierdie waarneming het tot dataryke bevindings tydens my studie bygedra.

3.7 Metodes van dataontleding

Babbie en Mouton (2001) verwys na dataontleding as die proses waar die data wat tydens die dataversamelingsproses verkry is, in hanteerbare temas, patrone, neigings of verhoudings ontleed word om te bepaal of herhalende patrone in die data vasgestel kan word. Volgens Patton (2002) word reeds met dataontleding begin wanneer die navorser die data begin versamel. Nadat die data deur verskeie metodes versamel is, is die data in visuele teks op skrif gestel, waarna ek met die ontleding daarvan begin het.

Waarnemings in die navorsings konteks, veldnotas en onverwagse gebeurtenisse vorm die grondslag van die ontledingsproses en dra alles tot die aanloop hiervan by (Cohen et al., 2000). Volgens Silverman (2011), dui data-ontleding op die ondersoek

en verduideliking van 'n onderliggende wese of kwessie deur 'n betekenis, norm, volgorde, patroon of tema in die data te identifiseer en dan voor te stel.

Terre Blanche et al. (2006) is van mening dat vertolkende ontleding op die beginsel van hervertolking van data fokus deur 'n empatiese verhouding tussen die navorser en deelnemer te vestig. Die doel tydens die dataontledingsproses was om sekere patrone en temas uit die data te identifiseer. Die eerste stap van dataontleding nadat die eerste onderhoud op skrif gestel is, was om sekere kodes aan die data toe te wys. Hierdie proses staan as die kodering van die data bekend en is induktief van aard (Cresswell, 2015). Kodering geskied wanneer die navorser aan 'n teksgedeelte 'n spesifieke etiket of naam koppel op grond van die inligting wat daardie teks weergee. Kerlinger (1970) definieer kodering as die vergelyking van reaksies op vrae met spesifieke kategorieë wat ten doel het om data effektief te ontleed. Volgens Patton (2002) sal data sonder hierdie klassifikasies verwarrend en ongeorganiseerd voorkom.

Ná die kodering is die data deur middel van tematiëse ontleding ontleed. Hierdie instrument van data-ontleding fokus daarop om sekere patrone of temas in die data te ondersoek en voor te lê. Hierdie temas of patrone is belangrik vir die beskrywing van die verskynsel, ouerondersteuning en -betrokkenheid en is ook verwant aan die gekose navorsingsvraag (Tesch, 1990). Die navorser het deurlopend tydens die dataontledingsproses gepoog om die navorsingsvraag bevredigend te beantwoord. Tydens kwalitatiewe dataontleding poog die navorser om die data te organiseer en op grond van kort beskrywings te verduidelik deur van verskeie bevindings, patrone, temas, kategorieë en ook ander reëlmatighede in die data sin te maak (Cohen et al., 2011).

Die vertolking van die bevindings is gedoen deurdat die navorser haarself objektief teenoor die data geplaas het, om so 'n duideliker beeld van die spesifieke verskynsel te verkry en dit met vorige studies te vergelyk. In hoofstuk 5 van die navorsingstudie lê die navorser die algemene bevindings van haar studie voor, reflekteer persoonlik daarop aan die hand van vorige studies, stipuleer verskeie beperkinge, en maak voorstelle vir verdere studies (Lincoln & Guba, 1985).

Die dataversamelingproses, dataontleding en vertolking van data tydens 'n kwalitatiewe studie vind gelyktydig plaas, deurdat die drie prosesse onderling met mekaar verweef is en nie volgens sekere stappe, of in 'n spesifieke volgorde, geskied

nie (Miles, Huberman, & Sadana, 2014; Silverman, 2011). Tydens hierdie kwalitatiewe navorsingsproses het ek as navorser verskeie temas uit die deelnemers se stories identifiseer, en daarna weer teruggegaan na die enkellopende plaaswerkerouer om sekere temas verder uit te brei of verder te ondersoek (Cresswell, 2015). Die doel van hierdie vertolkende ontledingsproses was om aan die data 'n ryk en betekenisvolle beskrywing te gee, wat 'n volledige beskrywing van karaktereienskappe, prosesse en die konteks wat bydra tot die verskynsel wat tydens die navorsing ondersoek is ingesluit het (Miles et al., 2014).

My werkswyse was induktief van aard deurdat ek verskillende gevalle bestudeer het, om sodoende opkomende eienskappe van ouerbetrokkenheid te identifiseer om dit beter te verstaan. Tydens die bestudering van verskeie gesinne het temas na vore gekom wat ek op die groter, totale plaaswerkersgemeenskap van toepassing kon maak (Joubert et al., 2016).

3.8 Geldigheid en betroubaarheid

Elke navorser het die etiese verantwoordelikheid om geldige en betroubare kennis tydens 'n navorsingstudie voor te stel. Tydens 'n kwalitatiewe studie neem die navorser self die rol aan as die navorsingsinstrument, en daarom is die beginsels van geldigheid en betroubaarheid uiters noodsaaklik (Nieuwenhuis, 2007). Geldigheid en betroubaarheid verwys dus na die mate waartoe die navorsingsbevindings akkuraat en geldig is asook die mate waartoe die bevindings die gekose verskynsel verteenwoordig (Mills, 2003). Tydens die vertolkende benadering van hierdie navorsing word deurentyd 'n veranderlike werklikheid ondersoek, en daarom verskil die ervarings en belewenisse van die onderskeie deelnemers. Deelnemers verskil in hul optrede en gedrag, afhangende van die situasie of konteks waarin hul hulself bevind (Terre Blanche et al., 2006). Dit is daarom belangrik dat kwalitatiewe navorsing nie bevindings veralgemeen nie.

Die beginsel van geldigheid is belangrik by kwalitatiewe navorsing en word gemeet in die eerlike, diepgaande omvang en datarykheid wat 'n bydrae tot die spesifieke navorsing lewer. Die deelnemers se benadering tot die navorsing, die opregte benadering tot die dataontledingsproses en die objektiwiteit van die navorser is belangrik by die bepaling van die beginsel van geldigheid tydens 'n studie (Winter,

2000). Lincoln & Guba (1985) dui op die kriteria waaraan geldigheid by kwalitatiewe navorsing moet voldoen en wat geloofwaardigheid, oordraagbaarheid, afhanklikheid en die bevestiging van data insluit.

In die dataversamelingsproses is die beginsel van geldigheid ten alle tye toegepas deurdat deurlopende konsekwentheid verseker is en geen vooropgestelde idees tydens die onderhoude verken is nie (Cohen et al., 2011).

Die beginsel van betroubaarheid word as sinoniem met afhanklikheid en konsekwentheid oor 'n verloop van tyd in die navorsing gesien. Kvale (1996) voer aan dat indien studies op dieselfde manier in dieselfde konteks uitgevoer word, dit dieselfde resultate sal lewer indien die beginsel van betroubaarheid verseker word. Wanneer veelvuldige navorsingmetodes in die dataversamelingsproses gebruik word, sal dit ook direk tot die betroubaarheid van die navorsing bydra (Nieuwenhuis, 2007).

Triangulasie is gebruik om die betroubaarheid van die data te verhoog. By wyse van triangulasie word 'n studie se bevindings versterk deur verskeie vertolkings as geldig en akkuraat te bevestig. Triangulasie is 'n proses wat gebruik word om bevestigende bewyse te vind tydens die versameling van verskillende data, deur verskillende dataversamelingsmetodes te gebruik wanneer menslike gedrag bestudeer word (Denzin, 1978). Triangulasie fokus op die vereenvoudiging van menslike gedrag deur die bevindings vanuit meer as een kwalitatiewe sowel as kwantitatiewe standpunt te bestudeer (Cresswell, 2015). In hierdie studie is metodologiese triangulasie toegepas. Dit het geskied deur die gebruik van verskillende metodes om een spesifieke verskynsel te bestudeer, wat so die betroubaarheid van die data verseker het (Patton, 2002). Informele kwalitatiewe waarnemings, semi-gestruktureerde onderhoude, en 'n fokusgroeponderhoud het die data opgelewer.

3.9 Etiese oorwegings

Alle navorsing moet op onderlinge respek, vertroue, die beskerming van data, samewerking, en aanvaarbare ooreenkomste en verwagtinge tussen alle deelnemende partye berus (Joubert et al., 2016). Etiese oorwegings moet vanaf die begin van 'n navorsingsprojek tot met die voltooiing daarvan as 'n primêre beginsel in navorsing gestel word (Patton, 2002). In elke fase van die navorsingsproses is verskeie etiese kwessies uitgelig, wat insluit die aard en doel van die

navorsingsprojek, die konteks waarin die navorsing geskied het, en ook die metodes waarvolgens data versamel is. By die verslaggewing en voorlegging van die data is verskeie etiese oorwegings in ag geneem, wat verseker het dat die navorsing tot voordeel van alle betrokke partye was (Oliver, 2003).

Allan (2011) dui op die noodsaaklike etiese beginsel tydens navorsing dat navorsers respek vir alle deelnemers se persoonlike integriteit moet betoon. Hierdie beginsel dui op die reg tot privaatheid, vryheid, vertroulikheid en onafhanklikheid. In hierdie studie het ek gefokus op respek vir my deelnemers se persoonlike integriteit. Omdat alle deelnemers in dieselfde werksopset werksaam was, kon die beginsel van vertroulikheid en anonimiteit bevraagteken word. Vertroulikheid is te alle tye gehandhaaf deurdat aan die deelnemers die versekering gegee is dat alle inligting vertroulik hanteer sou word (Cohen et al., 2011). Hierdie etiese beginsels het bygedra tot die lewering van geldige bevindings (Terre Blanche et al., 2014). Skuilname is aan alle deelnemers toegeken om sodoende hul identiteite te beskerm. Alle klankopnames en notas tydens die onderhoude is veilig in 'n kabinet bewaar, sowel as elektronies geberg, waartoe slegs die navorser toegang gehad het.

Die konteks waarin die navorsing plaasgevind het, is te alle tye met die nodige respek en vertrouwe hanteer deurdat ek bewus was van verskeie kultuur- en/of magsverskille wat kon voorkom. Deur die beginsel van wedersydse respek toe te pas, is gepoog om die geldigheid en betroubaarheid van die studie te verseker (Joubert et al., 2016).

Nadat alle relevante inligting oor die navorsingstudie, asook die begrip van vrywillige deelname, aan al die deelnemers verduidelik is, is ingeligte toestemming van die deelnemers self verkry (Silverman, 2011). Die plaaseienaar van die plaas waarop die studie gedoen is, het as 'n hekwagter opgetree wat toegang tot die navorsingstudie verleen het, waarna alle bevindings uit die data met die nodige eerlikheid en integriteit voorgelê is (Cresswell, 2015).

In die navorsingproses het ek my studie gefokus op die etiese beginsels wat Cresswell (2015) voorhou. Hierdie beginsels dui daarop dat die manier hoe deelnemers tydens die navorsingproses hanteer word, beter uitkomst en ook 'n mindere mate van moontlike risiko's wat tydens dataversameling mag voorkom, voorspel. Wedersydse respek tussen alle betrokke partye, asook die beginsels van regverdigheid,

konsekwentheid en vertroulikheid is deurentyd in die navorsingproses gehandhaaf (Hatch, 2002).

3.10 Samevatting

In hierdie hoofstuk is die studie se navorsingsontwerp voorgelê en breedvoering beskryf. Die navorsingparadigma in terme van die bepaalde navorsingmetodologie asook die spesifieke navorsingontwerp, naamlik 'n gevallestudie, is beskryf. Die navorsingspopulasie en steekproefneming is verduidelik aan hand van die bepaalde konteks waarin die navorsing geskied het. Die metodes van dataversameling is deeglik beskryf en ook hoe dit in die versameling van data-ryke bevindings toegepas is. Die hoofstuk is afgesluit met die breedvoerige beskrywing van die dataontleding en ontledingsproses, asook verskeie etiese kwessies en beginsels aan die hand van die navorsingstudie. In die volgende hoofstuk word die data aan die leser voorgelê. Verskeie temas wat in die dataontledingsproses identifiseer is, word ook in die hoofstuk voorgelê en bespreek.

HOOFSTUK 4: AANBIEDING EN BESPREKING VAN DIE NAVORSINGSBEVINDINGS

4.1 Inleiding

Die navorsingstudie het ondersoek ingestel oor hoe enkelopende plaaswerkerouers hul kinders opvoedkundig ondersteun. Ek het met sewe enkelopende plaaswerkerouers semi-gestruktureerde individuele onderhoude gevoer. My voorlopige ontleding, sowel as die bevestiging van wat die studie opgelewer het, word in hierdie hoofstuk aangebied. In die ontleding het ek as navorser die geleentheid gekry om die gesamentlike stem van die bepaalde deelnemers te hoor. Deurlopende waarneming het in die dataversamelingsproses geskied, waar ek die deelnemers in hul daaglikse leefwyse as plaaswerkers waargeneem het. Hiertydens kon ek hul omgang met mekaar, hul kinders en ander in hul lewens doeltreffend waarneem.

In hierdie hoofstuk lê ek die data voor ter beantwoording van die onderskeie navorsingsvrae. Ek het verskillende strategieë gebruik om die rou versamelde data sinvol voor te lê en te verduidelik. Hierdie kwalitatiewe studie het van tematiese ontleding gebruik gemaak. Creswell (2007) definieer hierdie proses as die kristallisering en vertolking van temas sodat die navorser by die globale beeld van die navorsing kan uitkom. Tydens die dataontleding het ek gepoog om sigbare en onsigbare ooreenkomste in die data te identifiseer.

Babbie en Mouton (2001) en Patton (2002) definieer tematiese ontleding as die proses waarin data in hanteerbare eenhede verwerk word wat verskillende patrone, temas, tendense of verhoudings insluit. Met tematiese ontleding word eenhede sistematies volgens hul betekenis in verskeie temas gedefinieer en saamgevoeg. Analitiese eenhede word gevorm wanneer 'n opeenvolging van woorde, sinne of illustrasies voorkom wat onder 'n bepaalde tema of subtema vervat kan word. Daarom is dit belangrik om die versamelde data deeglik te ondersoek en te ontleed sodat dit 'n bydrae tot die nagevorste verskynsel van die bepaalde studie kan lewer (Joubert et al., 2016).

Braun en Clarke (2006) stel die volgende ses stappe voor, wat ek in die uitvoering van tematiese ontleding gevolg het: Eerstens het ek bekend geraak met die data deurdat

ek die onderskeie onderhoude op skrif gestel het om so die oorspronklike response van die deelnemers weer te gee. Daarna is die proses van kodering gevolg, en sekere kodes is met relevante data verbind. Tydens die derde stap het ek kodes met potensiële temas verbind, waarna ek die temas ten opsigte van gekodeerde uittreksels uit die data hersien en kontroleer het. Hierna is die data weer ontleed om dit verder te verfyn en duidelike definisies aan elke tema toe te ken. Laastens kon die data verslag lewer en 'n bydrae tot die bepaalde navorsingsvraag en literatuur lewer (Braun & Clarke, 2006).

In die ontledingsproses het ek meer insig oor elke identifiserende tema verkry, en so kon hierdie proses verslag oor die versamelde data lewer. Die proses het gelei tot 'n samehangende narratief wat konsekwent die oorkoepelende ondersoekende verskynsel, naamlik ouerbetrokkenheid en -ondersteuning, sou weergee (Braun & Clarke, 2013).

4.2 Voorstelling van die deelnemers

Sewe deelnemers is deur middel van nie-waarskynlikheid-steekproefneming geselekteer. Die teikenpopulasie vir die studie was enkelopende plaaswerkerouers wat op 'n vrugteplaas in 'n landelike omgewing werk. Die kriteria vir insluiting in die studie was plaaswerkers wat biologies verwant moes wees aan die kinders, fisies saam in dieselfde huis moes woon, en self vir die grootmaak en versorging van hul kinders verantwoordelik moes wees.

In die onderstaande tabel 4.1 word die biografiese inligting van die onderskeie deelnemers weergegee. Die identiteit van elke deelnemer is beskerm deur die toekenning van skuilname aan die deelnemers.

Tabel 4.1. *Biografiese inligting oor die deelnemers*

Deelnemer	Geslag	Ouderdom	Huweliksstatus	Waar deelnemer grootgeword het	Woonagtig
Maria	Vroulik	34	Enkellopend	Tierwal (plaas in omgewing)	Rivier Boerdery
Cathy	Vroulik	28	Ongetroud	Rivier boerdery	Rivier Boerdery
Lientjie	Vroulik	39	Ongetroud	Nelfontein (plaas in omgewing)	Rivier Boerdery
Ella	Vroulik	38	Ongetroud	Pikberg Boerdery (plaas in omgewing)	Rivier Boerdery
Tertia	Vroulik	35	Ongetroud	Rivier Boerdery	Rivier Boerdery
Kelvin	Manlik	48	Wewenaar	Pooldam (Plaas in omgewing)	Rivier Boerdery
Hanna	Vroulik	40	Weduwee	Rivier Boerdery	Rivier Boerdery

Soos uit tabel 4.1 afgelei kan word, was die deelnemers vroulik, behalwe vir een manlike deelnemer. Die betrokke deelnemers was almal enkelouers tussen die ouderdomme van 28 en 48 jaar. Vier van die sewe deelnemers was enkellopend en was ook nog nooit voorheen getroud nie, terwyl een deelnemer getroud was maar tans enkellopend is. Die manlike deelnemer het sy huweliksmaat in 2017 verloor, en een vroulike deelnemer het haar huweliksmaat in 2008 verloor. Hulle het almal in die Clanwilliam-omgewing, meestal op plase, opgegroeï.

Ek wou by die deelnemers weet watter faktore het tot hulle enkel ouerskap aanleiding gegee. Vir baie van die ma's was tienerswangerskappe die uitstaande faktor, soos uit die onderstaande tabel 4.2 gesien kan word.

Tabel 4.2. *Faktore wat tot enkelouerskap bygedra het*

Deelnemer	Bydraende faktore
Maria	Swangerskap in Graad 9 Was getroud – nou enkellopend
Cathy	Swangerskap in Graad 10 Ongetroud
Lientjie	Swangerskap in Graad 9 Ongetroud
Ella	Ongetroud
Tertia	Swanger geraak in Graad 8 Ongetroud
Kelvin	Vrou oorlede
Hanna	Man oorlede

Ten tye van die navorsing het almal op dieselfde plaas gewoon, waar hulle ook werksaam is. Tabel 4.3 hier onder gee agtergrondinligting oor die deelnemers se gesinskonteks en hulle huidige werkagtergrond.

Tabel 4.3. *Gesinstruktuur en werksgegesiedenis*

Deelnemer	Huwelik-status	Kinders	Maat/ander ouer	Skool-gesiedenis	Beroep
Maria	Enkellopend	1 seun Gr.12	Pa woon op buurplaas	Gr 9 skool verlaat	Kwaliteit- hoofbestuur van sitrus en druie
Cathy	Ongetroud	2 kinders, 9 jaar, seun 4 maande, seun	Pa van oudste seun woon op Calvinia 4-maande seun, Pa werk op dieselfde plaas	Gr 10 skool verlaat	Moniteringswerk
Lientjie	Ongetroud	2 kinders 14 jaar, seun 20 jaar, dogter	-	Graad 9 skool verlaat	Toesighouer
Ella	Ongetroud	1 seun, 11 jaar	-	Graad 12, druip 2 vakke	Toesighouer
Tertia	Ongetroud	1 seun, 18 jaar	-	Graad 8 skool verlaat	Moniteringswerk

Deel-nemer	Huwelik-status	Kinders	Maat/ander ouer	Skool-geskiedenis	Beroep
Kelvin	Wewenaar	5 kinders 1 seun 4 dogters	Ma van kinders oorlede in 2017	Graad 8 skool verlaat	Trekkerdrywer
Hanna	Weduwee	1 seun 18 jaar	Man oorlede in 2008	Graad 12 druipt twee vakke	Toesighouer

Die tabel dui op die skolastiese agtergrond van elke deelnemer. Al die deelnemers het hulle primêre skoolopvoeding voltooi. Twee deelnemers was tot graad 12 skoolgaande, alhoewel hul 2 vakke gedruip het en nooit matrikuleer het nie. Twee ander deelnemers het onderskeidelik in graad 8 en graad 9 skool verlaat, terwyl een deelnemer tot graad 10 in die skool was. Al sewe deelnemers het in die Clanwilliam-omgewing grootgeword en is tans permanente werkers op die plaas. Hulle het almal verskillende werksbeskrywings en verantwoordelikhede, wat insluit kwaliteitsbestuur, moniteringswerk, toesighouer en 'n trekkerdrywer.

4.3 Navorsingsbevindings

Tydens die dataontleding is die volgende temas identifiseer:

- Ouerbetrokkenheid en ouerondersteuning
- Konteks en historiese agtergrond van deelnemers as plaaswerkers
- Ondersteuningsnetwerk van die enkelouer
- Enkelouerskap

4.3.1 Ouerbetrokkenheid en ouerondersteuning

Tydens die onderhoude het ek die enkelopende plaaswerkerouers oor hulle betrokkenheid en ondersteuning by hulle kinders se opvoeding uitgevra. My ontleding het die volgende gevind, wat ek onder die volgende subhoofde voorlê:

4.3.1.1 Sosiale en emosionele aspekte van ouerbetrokkenheid en ondersteuning

Ek het die ondersoek ingestel oor hoe die enkelopende plaaswerkerouers ouerbetrokkenheid en ondersteuning verstaan. Tabel 4.4 verwoord hierdie

ondersteuning en betrokkenheid ten opsigte van verskeie sosiale en emosionele aspekte.

Tabel 4.4. *Sosiaal-emosionele aspekte van ouerbetrokkenheid en -ondersteuning*

Deelnemer	Data	Kodes
Maria	Meeste van die tye maak ons tyd om te gesels met mekaar, ek vra vir hom hoe was jou dag by die skool. 'n Kind moet by die kerk kom, dis hoe ek hom geleer het. Ek gee genoeg motivering. Die verhouding tussen ons is bitter belangrik- dit bepaal die kind se toekoms.	Kommunikasie Belangstelling Godsdienstig Bemoediging & motivering Onvoorwaardelike aanvaarding, vertrouwe
Cathy	Ek wil vir hom op die regte pad hou.	Motivering en bemoediging Help met maak van keuses
Lientjie	'n Ouer se betrokkenheid is baie belangrik, veral om die kinders op hulle tone te hou. Ek leer vir hom dat hy die keuse moet kan maak tussen regte vriende en verkeerde vriende. Ek en my kind praat heelaand, en ek moet terug praat en ook vertel. Sondae gaan ons kerk toe.	Help met keuses maak Kommunikasie Belangstelling en motivering Godsdienstig
Ella	Ons gesels elke aand as ek uit die werk uit kom. Mens moet liefde en drukkie gee en jou kind in die oë kyk en gesels.	Kommunikasie Onvoorwaardelike aanvaarding en liefde
Kelvin	Verder moedig ek hulle aan, om hard te werk en hard te leer.	Aanmoediging en motivering
Hanna	My ondersteuning kom alles uit die huis, my ouers en susters ons verstaan mekaar ons help mekaar Jy moet praat met jou kind se hart.	Familie en ander ondersteuningsnetwerke Kommunikasie Onvoorwaardelike aanvaarding

Uit tabel 4.4 is dit duidelik dat verskeie sosiaal-emosionele aspekte van ouerbetrokkenheid en ondersteuning na vore gekom het. Vier deelnemers – Maria, Lientjie, Ella en Hanna – het gedui op die belangrikheid van kommunikasie tussen 'n ouer en 'n kind. Maria, Cathy, Lientjie en Kelvin het vertel dat dit vir hul belangrik is om ouerlike motivering en bemoediging toe te pas. Godsdienstige ondersteuning, om

saam te bid en kerk toe te gaan was ook relevant tydens die gesprekke met die ouers. Van die ander sosiale en emosionele vorms van ouerbetrokkenheid, soos vervat in tabel 4.4, het gedui op wedersydse vertrouwe, onvoorwaardelike aanvaarding en ook om as ouer saam met jou kind die regte keuses te maak. Lientjie, 'n enkelma van 39 jaar oud, het reeds in Graad 9 skool verlaat om haar kind te versorg. Sy het tans twee kinders en het haarself as volg verwoord:

Want jou keuses wat jy maak in die lewe sal bepaal waarheen jy op pad is en waar jy opeindig. Ek is alleen verantwoordelik om vir hom te versorg en aan sy toekoms te dink. (Lientjie, IO, 22 Mei 2019).

Hierdie stelling ondersteun die uitdagings van enkelouerskap wat die meeste van die deelnemers ondervind.

Kelvin is 48 jaar oud en 'n wewenaar wat vyf kinders het. Hy het die belangrikheid van ouerlike liefde as volg beskryf:

Ja nee, mens kan nie daardie goed van liefde en so met geld koop nie, maar op die einde van die dag moet daar sente ook wees. (Kelvin, IO, 24 Mei 2019).

Ek as navorser het waargeneem hoe daar op Sondag wedersydse respek tussen die enkelouers en hul kinders is en hoe elke enkelouer die voorbeeld vir sy of haar kind ten opsigte van godsdienstige verpligtinge stel. Hierdie band tussen ouer en kind was merkwaardig en het direk op die aspek van onvoorwaardelike aanvaarding en liefde van 'n ouer gedui.

4.3.1.2 Skoolgebaseerde en huisgebaseerde ouerondersteuning en -betrokkenheid

Hier wou ek as navorser die ouers se betrokkenheid en ondersteuning van binne die huis- en skoolkonteks onderskei. Tabel 4.5 dui op die direkte response van die deelnemers en hoe hulle ouerbetrokkenheid en -ondersteuning ten opsigte van skoolgebaseerde ondersteuning verwoord.

Tabel 4.5. *Skoolgebaseerde ouerondersteuning*

Deelnemer	Data	Kodes
Maria	<p>Ek sal vra is jou huiswerk gedoen, kom ek kyk jou boeke en dan meeste van die tye vra ek vir hom hoe was sy dag by die skool of waarmee kan ek help.</p> <p>Ek en my kind se klasonderwyser gesels baie. Meeste van die menere en juffrouens het vir my ook skool gehou so hulle weet al van my.</p>	<p>Stel belang hoe kind akademies vorder</p> <p>Bied hulp aan met huiswerk</p> <p>Goeie verhoudings met onderwysers</p> <p>Effektiewe kommunikasie</p>
Lientjie	<p>Jy as 'n ouer moet ondersteun in die skool, met vergaderings en so dat jy kan weet hoe jou kind vorder op skool.</p> <p>Ek gaan altyd as hulle sê ons moet saam werk vir verkope of om geld vir die skool in te samel.</p> <p>Ek het goeie kontak met die onderwysers by die skool, hulle het my selfoon nommer. Ons het 'n goeie, oop verhouding.</p>	<p>Deelname in skoolvergaderings</p> <p>Weet hoe jou kind op skool vorder</p> <p>Help met verkope en fondsinsamelings</p> <p>Goeie verhouding en in kontak met onderwysers</p>
Ella	<p>Hulle stuur briefies uit en ek laat weet dan vir hulle terug of ek dit sal maak of nie. Ek en die skool het 'n goeie verhouding, daar is goeie kommunikasie tussen my en die skool.</p> <p>As hy sport het gaan kyk ek vir hom; ek gee hom 'n geldjie ook.</p>	<p>Goeie verhouding met die skool en onderwysers</p> <p>Effektiewe kommunikasie tussen die huis en skool</p> <p>Betrokke by kind se sportdeelname</p>
Tertia	<p>Ek gaan haal my seun se rapport en gaan gereeld na ouervergaderings</p> <p>Ons kinders bring lootjies, dan gee ons maar, ons help waar ons kan</p>	<p>Woon ouervergaderings by</p> <p>Afhaal van skoolrapporte</p> <p>Ondersteun skool</p> <p>fondsinsamelings/lootjieverkope</p>
Kelvin	<p>Ek as ouer moet gereeld vra hoe gaan dit by die skool, is alles 'oraait', wat het julle vandag gedoen.</p> <p>Ek voel mens moet deelneem aan al die aktiwiteite wat die skool vir mens kan bied, die kinders moet deelneem aan alles wat hulle kan.</p> <p>Hulle nooi ons uit na ouervergaderings en dan gaan ek.</p>	<p>Stel belang in kind se vordering in die skool</p> <p>Moedig kind se deelname in skool aktiwiteite aan</p> <p>Woon ouervergaderings by</p>

Soos uiteengesit in tabel 4.5, dui die enkelouers aan dat dit belangrik is om by hul kinders se skoolwerk betrokke te wees, sodat hul op hoogte van hul akademiese vordering kan wees. Skoolverwante aktiwiteite, soos fondsinsamelings en

lootjieverkope, was vir Lientjie en Tertia as enkelouers baie belangrik, deurdat hul poog om ten spyte van verskeie finansiële uitdagings, hul kinders hierin te ondersteun. Die deelnemende ouers het meestal in die omgewing grootgeword en om hierdie rede was die meeste van hulle bekend met hul kinders se onderwysers, omrede die onderwysers ook vir hulle skoolgehou het. Ella, Maria en Lientjie het op die belangrikheid van effektiewe kommunikasie tussen die ouerhuis en skool gewys. Hierdie goeie wedersydse verhouding en kommunikasie tussen onderwysers en ouers is belangrik vir opvoedkundige sukses en bevestig verskeie vorige navorsing wat toon dat die verhouding wat tussen die ouer en die skool bestaan, effektief tot die bevordering van 'n kind se sosio-emosionele welstand bydra.

Ella en Kelvin het klem gelê op die belangrikheid van sportdeelname, omdat dit vir hul kinders dissipline en sportmanskap leer. Kelvin het dit soos volg verwoord: "Hulle moet sport doen, want sport leer 'n mens baie goed. Dit leer jou om te kan wen en ook om te kan verloor; dit leer vir jou dissipline" (Kelvin, IO, 24 Mei 2019). Die navorser het 'n sportdag op die plaas as 'n waarnemingsgeleentheid gebruik en kon opmerk hoe entoesiasies elke enkelouer sy of haar kind op die sportveld ondersteun. Die ouers het hul kinders aangemoedig en ook ondersteun deur vir hulle water en koeldrank aan te dra. Baie van die ouers, vertel dat hierdie sport op Saterdag deel vorm van hul naweekroetine. Wanneer dit vrugteseisoen is en lang werksure vereis word, mis die ouers dit om naweke soveel tyd saam met hul kinders deur te bring.

4.3.1.3 Drie tipes ouerbetrokkenheid en ouerondersteuning

Vervolgens wou die navorser ondersoek instel oor hoe die enkellopende plaaswerkerouers hul kinders in 'n huiskonteks ondersteun. Die onderstaande tabel 4.6 reflekteer hier tipe ouerondersteuning, soos toegepas in die huis as konteks.

Tabel 4.6. *Drie tipes ouerondersteuning en -betrokkenheid in die huiskonteks*

Deelnemer	Fisies	Emosioneel	Sosiaal
Maria	<p>Om aktiwiteite te hê wat ek en my kind kan saam doen.</p> <p>Om sy skool klere te stryk, ek sorg dat sy klere netjies is vir die skool. As hy vra mamma bring vir my bietjie water as hy werk, sal ek vir hom water gee.</p> <p>Vra vir hom hoe was jou dag by die skool of waarmee kan ek help, waarmee sukkel jy en om altyd op hoogte te bly van mekaar.</p>	<p>Vra vir hom hoe was jou dag by die skool of waarmee kan ek help, waarmee sukkel jy en om altyd op hoogte te bly van mekaar.</p> <p>Ek gee genoeg motivering.</p>	<p>'n Kind moet by die kerk kom. Dis hoe ek my kind geleer het.</p> <p>Die verhouding is bitter belangrik – dit bepaal die kind se toekoms.</p>
Cathy	Vir hul kos te koop en te versorg, na om te sien.		Dan sit ek kookwater op in die ketel, en maak bietjie koffie, dan gesels ons.
Lientjie	Daar wees en saam met hulle speel. Ek maak tyd; ons speel speletjies en kyk ook TV saam.	Dan praat ek vir hom aan daaroor, want ek leer vir hom dat hy die keuse moet kan maak tussen regte vriende en verkeerde vriende.	Ek en my kind praat heelaand, en ek moet terug praat en ook vertel. Party aande moet ek vir hom sê ons moet nou gaan slaap. Sondae gaan ons kerk toe.
Ella	Jy moet jou kind liefde gee, altyd saam te gaan na goed, om vir hom aan te raak en drukies te gee.		Naweke kyk ons net rugby en ons speel domino's en ons kuier saam. Dis vir ons lekker om bordspeletjies te speel.
Tertia		Seker maar liefde gee en aandag gee.	
Kelvin	Ek maak tyd; ek moet maar tyd maak. Dan maak ek koffie of tee en dan maak ek sommer bietjie pap ook vir die kinders.		Verder moedig ek hulle aan om hard te werk en hard te leer.

Deelnemer	Fisies	Emosioneel	Sosiaal
Hanna		Jy weet wat jou kind doen, jy moet kommunikeer met jou kind, jy moet liefde en aandag gee.	Ek moet alles weet wat in my kind se lewe aangaan, waar hy is, wie sy vriende is, wat hy doen en waarmee hy besig is.

Uit hierdie bevindings het die navorser die deelnemers se response oor huisverwante ondersteuning in drie kategorieë verdeel, naamlik fisiese, emosionele, en sosiale ondersteuningsaspekte. Die data toon dat van die ouers grotendeels fokus op die fisiese aktiwiteite wat hulle saam met hul kinders doen. Lientjie, Ella en Maria het op die belangrikheid van bordspeletjies speel, televisie kyk of om dorp toe te gaan gewys. Ella het beklemtoon hoe haar fisiese aanraking, om haar kind te druk en te soen, deel van haar daaglikse ondersteuning aan haar kind vorm. Hierdie fisiese gebaar van liefde kan ook skakel met die versorgingsaspek wat Cathy en Kelvin beklemtoon het. Om vir hul kinders kos en klere te gee, 'n dak oor hul kop en basiese geriewe was vir hierdie ouers baie belangrik. Hanna het gewys op haar fisiese betrokkenheid in haar seun se lewe, deurdat sy belangstel in sy lewe, wie hy is, wat hy doen en die mense met wie hy omgaan.

Tydens die fokusgroep onderhoud het die ouers verder oor die belangrikheid van ouerondersteuning en -betrokkenheid in die huiskonteks uitgebrei. Maria was van mening dat haar kind bewus moes wees van haar betrokkenheid. Sy het dit soos volg gestel:

Jy moet 'n voorbeeld vir jou kind wees, jy moet jou kind onvoorwaardelik ondersteun. Jy moet luister na jou kind en kommunikeer met mekaar, luister wat jou kind se behoeftes is, en vra hoe dit gaan by die skool. (Maria, FG, 9 Julie 2019).

Lientjie en Ella het haar hierin verder ondersteun en genoem dat dit volgens hulle belangrik is dat jy as ouer moet verseker dat jou kind vorder. Volgens hulle moet jy betrokke wees om 'n goeie ouer te kan wees (Lientjie, FG, 9 Julie 2019). Ella was ook van mening dat sy luister wat haar kind vra; sy weet altyd wat hy doen en probeer haar

allerbeste om 'n goeie ouer vir haar kind te wees. “Jy en jou kind moet kommunikeer, en jy moet hom bystaan ten alle tye” (Ella, FG, 9 Julie 2019).

Tydens die fokusgroeponderhoud het ek ook gefokus op die inklusiewe definisie van ouerbetrokkenheid en -ondersteuning, naamlik huisgebaseerde ouerbetrokkenheid en skoolgebaseerde ouerbetrokkenheid. Ek wou agterkom wat die ouers as die belangrikste vorm van ouerbetrokkenheid en ondersteuning ag. Alhoewel die meerderheid van mening was dat albei ewe belangrik is, het die meeste ouers op huisgebaseerde ondersteuning gefokus, soos verwoord in die ouers se response in tabel 4.7 hier onder.

Tabel 4.7. *Huisgebaseerde ouerondersteuning vs. skoolgebaseerde ouerondersteuning*

Deelnemer	Data	Kodes
Maria	Ek dink ek moet eerder by die huis meer betrokke wees in my kind se lewe. Behalwe as my kind vra dat ek moet skool toe kom of dat ek moet help met 'n funksie of so, dan doen ek dit, dan help ek my kind. Ek sal sê albei is ewe belangrik.	Huis Skool Albei is ewe belangrik
Cathy	Ek ondersteun my kind meer by die huis. Ek kyk dat alles vir my kindjie reg is; ek versorg vir hom na die beste wat ek kan. Ek kyk dat hy reg is voor hy skool toe gaan; ek sorg dat hy iets te ete het, maar die skool is net so belangrik. Ek vra gereeld of hy leer en of hy sy skoolwerk gedoen het.	Huis Skool Albei ewe belangrik
Lientjie	By die huis want alles begin by die huis. As die fondament nie reg gelê word by die huis nie, dan gaan dinge by die skool ook nie reg wees nie. Ek moet begin om my kind op te voed by die huis. Ek sorg dat my kind genoeg te ete het en dat hy versorg is. Ek leer hom dissipline in die huis sodat hy dit kan toepas by die skool en daarbuite. Ek voel alles begin by die huis.	Huis
Ella	Ek sal sê vir my is albei ewe belangrik, want as jy jou kind by die huis ondersteun dan is jou kind reg vir die wêreld daar buite. Dis belangrik om jou kind op te voed, om te verseker dat sy maag vol is en dat hy warm is.	Albei is ewe belangrik
Tertia	Ek kies albei. Ek moet 'n goeie ma vir my kind wees by die huis maar ek moet ook nie vir hom alleen los by die skool nie.	Albei is ewe belangrik
Kelvin	Vir my moet dit by die huis begin, alhoewel albei ewe belangrik is. Ek moet sorg dat alles reg is, dat hy elke dag die skooldag kan aanpak. Ek leer vir hom van die lewe.	Huis Skool Albei is ewe belangrik

Uit die tabel is dit duidelik dat vyf deelnemers van mening was dat huis- sowel as skoolgebaseerde ondersteuning vir hul baie belangrik is. Al die deelnemers het eerstens vertel van hul huis-gebaseerde ouerondersteuning. Maria, Lientjie en Cathy was van mening dat ondersteuning by die huis moet begin, en dat dit die fondament is waarop 'n kind sy lewe moet bou. Lientjie het hierdie belangrike stelling soos volg verwoord:

As die fondament nie reg gelê word by die huis nie, dan gaan dinge by die skool ook nie reg wees nie. (Lientjie, FO, 9 Julie 2019).

4.3.2 Konteks en historiese agtergrond van deelnemers as plaaswerkers

4.3.2.1 *Historiese agtergrond van deelnemers se ouers*

Die meeste van die deelnemers se ouers was ook voorheen werkend as plaaswerkers in dieselfde omgewing, en dus word die konteks waarin die deelnemers vandag leef, grootliks deur die historiese agtergrond van hul ouers beïnvloed. Beperkte toegang tot hulpbronne en geleenthede as gevolg van politieke onderdrukking in Suid Afrika voor 1994 het 'n bydrae tot hul huidige leefwyses gelewer. Dit het die deelnemers se ouers verhoed om aan hul kinders wye blootstelling tot geleenthede te bied. Ella het dit soos volg gestel:

Dis goed om hier te wees. Ek sien alles wat my ma gesien het. Ons gaan aan in my ma se voetspore en ek wil ook 'n toesighouer wees soos my ma. (Ella, IO, 23 Mei 2019).

Ouers se houding teenoor hul kinders se opvoeding hou dus direk verband met die ouer se eie ervarings ten opsigte van opvoeding. Dit is daarom belangrik om plaaswerkers se kulturele en historiese konteks in ag te neem, omdat dit 'n invloed op hul daaglikse betrokkenheid en ondersteuning in hul kinders se lewe kan hê. As Suid-Afrikaners vanuit 'n Kleurlingkultuur was hierdie plaaswerkers op grond van hul ras in die verlede in die Suid Afrikaanse konteks opvoedkundig gemarginaliseer. Hierdie marginalisering het gepaard gegaan met die gebrek aan geleenthede en hulpbronne, wat toegang tot basiese opleiding, verdere studies of blootstelling buite die landelike omgewing waarin hul woon, ingesluit het.

Lientjie het hierdie onderdrukking in die verlede as volg verwoord: “Daardie tyd was die salarisse baie minder as wat dit nou is; die mense het swaargekry” (Lientjie, IO, 22 Mei 2019). Die deelnemers het tydens hul gesprekke vertel hoe hulle graag die geleentheid tot verdere studies of ander werkgeleenthede wou gehad het, maar tog vandag dankbaar is vir hul werk op die plaas.

Cathy het tydens haar individuele onderhoud aan my vertel hoe haar swangerskap op skool haar verhoed het om haar skoolloopbaan te voltooi, en daarom het sy geen ander keuse gehad as om terug te keer plaas toe nie.

Ek dink omdat ek nie skool klaargemaak het nie, is die rede hoekom ek steeds hier werk. Ek dink as ek nie hier grootgeword het en swanger geraak het nie kon ek miskien gaan studeer het of miskien iets anders gedoen het, soos in 'n winkel gewerk het. (Cathy, IO, 22 Mei 2019).

4.3.2.2 *Uitdagings van verlede teenoor hede*

Die uitdagings wat enkelouers vandag in vergelyking met die verlede ondervind, verskil van individu tot individu. Vandag kry plaaswerkers meer geleenthede, ten opsigte van beter lone en ander werksomstandighede. Die deelnemers het aan my vertel hoe hul kinders vandag baie geriefliker grootword as in die verlede. Lientjie het haarself tydens haar onderhoud soos volg uitgedruk:

Nou is dinge meer gerieflik. My kind gaan nou uit die huis uit, stap 'n paar tree, die bus tel vir hom op, na skool bring die bus weer vir hom terug, daarna gaan hy na die nasorg. Ons het nie al die goed gehad nie. (Lientjie, IO, 22 Mei 2019).

Tabel 4.8 dui op die response van die deelnemers oor hoe hulle hul huidige omstandighede teenoor die verlede verwoord.

Tabel 4.8. *Uitdagings van die verlede teenoor die deelnemers se huidige omstandighede*

Deelnemer	Data	Kodes
Maria	Die oumense het mos altyd meer as 2 kinders gehad en die kinders was altyd so na aan mekaar gebore. Dit was nou wel goedkoper daardie tyd, maar omstandighede het vir hulle gevang, die outyd dit was mos apartheid. Dis hoekom hulle nie altyd kon gaan leer het nie.	Vandag is daar meer geleenthede as in die verlede Groter gesinne, meer finansiële uitdagings Kinders moes vroeër in hul lewens begin werk om te kon help met die huishouding Politieke onderdrukking, Apartheid
Lientjie	Daardie tyd was die salaris baie minder as wat dit nou is en omdat ek en my ander twee sussies daar was, het dit bietjie gesukkel, want my ouers moes vir ons almal sorg. My twee susters, daar anderkant op die plaas, daar was nie rygeleentheid vir hulle skool toe nie, hulle moes stap, dit was 'n ver ent.	Groter finansiële uitdagings Kleiner werkloon Geleenthede soos vervoer na skole Skole was ver, daar was geen landelike skole nie
Kelvin	Dit was baie moeiliker want ons was baie kinders; dit was die een gekry het moes die ander een ook kry.	Groter huisgesinne Meer finansiële uitdagings

In die verlede het die deelnemers as enkelouers verskeie hindernisse as gevolg van politieke teenstrydighede en onderdrukking in Suid Afrika ervaar. “Omstandighede het vir ons gevang, die outyd, dis ook hoekom ons nie altyd kon gaan leer het nie” (Maria, IO, 21 Mei 2019). Huisgesinne was groter, en daar was baie meer finansiële uitdagings. Die deelnemers het genoem dat sommige van hulle doelbewus skool moes verlaat om te gaan werk om so tot die huishouding by te dra. “Ja, ja, toe moes ek gaan werk, want ons het baie swaar gekry; ek moes my familie help” (Maria, IO, 21 Mei 2019).

Ander aspekte soos behuising en vervoer is ook vandag meer gerieflik deurdat die deelnemers se kinders per bus vanaf die plaas tot by die skool vervoer word. In die verlede moes die deelnemers, wat toe self kinders was, skool toe loop en soms baie ver ente te voet aflê omrede daar nie landelike skole in die omgewing was nie. Die kinders op die plaas was egter verplig om in die dorp skool te gaan. Lientjie se respons was as volg:

Dit was baie gevaarliker ook, omdat ons al baie vroeg moes beginne stap het om betyds by die skool te wees; veral in die winter was dit nog donker so vroegoggend. (Lientjie, IO, 22 Mei 2019).

4.3.2.3 *Geleentede in 'n landelike teenoor 'n stedelike omgewing*

Tydens die onderhoude het ek ondersoek ingestel oor waar die enkelouers hul kinders sou wou grootmaak indien hulle 'n keuse sou hê. Al die deelnemers was dit eens dat die plaas in 'n landelike gemeenskap meer gewens is as in die dorp. Die ouers het genoem dat hulle op die plaas baie meer beheer oor hul kinders het. Volgens hulle is daar minder blootstelling aan negatiewe invloede, omdat hulle die plaas as 'n veilige omgewing sien. Ella was van mening dat daar ook meer finansiële uitdagings in die dorp as op die plaas is. Op die plaas geniet die werkers behuisingsvoordele, wat 'n groot pluspunt is, gegewe dat behuising nie altyd in die dorp verkrygbaar is nie. Alhoewel plaaswerkers se leefkontekste nie altyd ideaal mag wees nie, wys die deelnemers in tabel 4.9 hier onder dat wanneer hulle dit met die dorpslewe vergelyk, die plaas of landelike omgewing die beter opsie is vir hulle.

Die onderstaande tabel reflekteer van die deelnemers se menings oor 'n landelike gemeenskap teenoor die dorp:

Tabel 4.9. *Landelike lewe teenoor dorpslewe*

Deelnemer	Data
Maria	Die plaaslewe is nie vandag so veilig nie, maar ten minste die mense op die plaas sorg vir mekaar en ek kan my kind beskerm en bestuur op die plaas. Ek het meer beheer oor sy lewe as in die dorp. Ek kan meer sien wat aangaan, wat in sy lewe aangaan, wat hy doen en wat hy nie doen nie.
Lientjie	Dis baie beter hier, dit voel vir my in die dorp word jou kind aan verskillende goed blootgestel, dis vir my beter om my kind hier op die plaas.
Ella	Dis baie moeilik in die dorp. In die dorp moet hul eie water koop, en eie krag. Hier by ons betaal ons net krag. Ek dink ook dis veiliger hier vir ons kinders. Ek het baie meer beheer oor my kind, omdat ek alleen is, ek is mos 'n enkelouer.
Tertia	Die plaas is gemakliker om hier te bly as in die dorp, want die dorpslewe ... daar gebeur baie goed met onse kinders. Hulle word blootgestel aan baie verkeerde dinge.
Kelvin	Ek voel dis veiliger vir 'n kind hier in die landelike gemeenskap.
Hanna	Daar in die dorp sukkel die ouers, en ook die geld, die goed is te duur.

Hierdie bevindings ondersteun navorsing soos weerspieël in die literatuuroorsig en aantoon dat die effek van die omgewing 'n groot rol in effektiewe ouerbetrokkenheid speel. Dit toon dat ouers wat in landelike gemeenskappe woon, geneig is om verskeie uitdagings te ondervind in pogings om hul kinders opvoedkundig te ondersteun. Soos waargeneem in die data, kan 'n tekort aan finansiële hulpbronne, vervoerprobleme en tydsbestuur algemene uitdagings wees vir ouers en hulle verhinder om effektief in hul kinders se lewens betrokke te wees. Verskeie studies dui ook op die sterk verband tussen 'n ouer se sosio-ekonomiese en sosiale agtergrond en die mate van betrokkenheid, deurdat dit meestal verband hou met ouers se demografiese profiel en dit so 'n sterk aanduiding mag wees van ouerbetrokkenheid.

4.3.3 Ondersteuningsnetwerk van die enkelouer

'n Ondersteuningsnetwerk is belangrik vir alle ouers, ongeag die konteks of omstandighede waarin hul hulself bevind. Die tema se data word vervolgens bespreek.

4.3.3.1 Rolspelers wat ondersteuning aan enkelouers bied

Uit my gesprekke met die deelnemers het ek bevind dat hierdie enkelouers, strategiese persone het wat hulle met ouerlike verpligtinge, betrokkenheid en ondersteuning bystaan.

Tabel 4.10. *Rolspelers wat ondersteuning aan enkelouers bied*

Deelnemer	Data	Kodes
Maria	My ouers en my jonger suster; hulle help regtig baie. Ons is 'n gesonde huis, daar is geen drinkery in die huis nie... my ma voel wel sterk hieroor.	Ondersteuning van ouers (ma en pa) asook suster Gesonde huishouding – geen alkoholmisbruik nie
Ella	My familie help ook finansiëel, hulle ondersteun my, dis my pa en my twee susters en broer. As ek nie het nie dan vra ek vir hulle en dan leen hulle en ons maak weer reg met mekaar. My familie maak dit baie makliker; hulle help vir my met my kind.	Familie se ondersteuning Pa, broer en susters Finansiële ondersteuning
Tertia	My ma is my steunpilaar, regtig sy is.	Ondersteuning van deelnemer se ma

Deelnemer	Data	Kodes
Hanna	Daardie ondersteuning is so belangrik, daardie familie-ondersteuning.	Ondersteuning van familie
	Ons almal is lief vir mekaar in die huis	'n Gesonde huis
Kelvin	Ek mis maar my oorlede vrou, maar my vriende help vir my. Ek het 'n vriendin weer en sy ondersteun ook vir my met die kinders.	Vriende se ondersteuning

Uit Tabel 4.10 is dit duidelik dat die deelnemers as enkelouers staat maak op verskeie rolspelers wat die nodige ondersteuning bied om te help om uitdagings van enkelouerskap te minimaliseer. Hulle ondersteuningsnetwerk sluit familielede soos hul ouers, broers, susters, vriende en nuwe kennisse in. Tydens die onderhoud het Kelvin, wat sy vrou twee jaar vantevore aan die dood afgestaan het, genoem dat hy 'n nuwe vrou in sy lewe het wat hom met ouerskap ondersteun. 'n Gesonde huis is vir Maria en Hanna baie belangrik, omrede verhoudings, betrokkenheid en ander vorms van ondersteuning tussen individue in die huis direk beïnvloed. Tydens die onderhoud het dit ook na vore gekom dat die meeste van die deelnemers van mening was dat hierdie ondersteuning wat hul van rolspelers van buite soos familie, vriende, bure of onderwysers ontvang, van onskatbare waarde vir hulle is. Die enkelouers het hul waardering teenoor hierdie rolspelers duidelik tydens die onderhoud openbaar.

Die ondersteuning wat enkelouers vanaf verskeie rolspelers ontvang, kan deur die lens van kulturele welvaart verduidelik word. Enkelouers besit verskeie kulturele aspekte wat onder andere goeie verhoudings, effektiewe kommunikasie, kennis, vaardighede en vermoëns ongeag die status van enkelouerskap insluit. Hierdie kulturele eienskappe dra by tot ouerlike liefde, aanvaarding en 'n gesonde huis wat 'n rol in effektiewe ouerondersteuning speel.

4.3.3.2 Die afwesige pa-figuur by ouerondersteuning en -betrokkenheid

Uit die data het ek gevind dat slegs een pa nog in sy kind se lewe betrokke is, deurdat hy gereeld onderhoud betaal, in kontak is en 'n goeie verhouding met sy kind het. Vir die ander ses enkelouers was die tweede ouerfiguur grotendeels in hulle kinders se versorging en lewens afwesig.

Tabel 4.11 dui op die betrokkenheid van die tweede ouerfiguur.

Tabel 4.11. *Betrokkenheid/afwesigheid van tweede ouerfiguur*

Deelnemer	Data: Betrokkenheid van tweede ouer	Kodes
Maria	Ons is nog steeds in kontak met mekaar, maar hy het nou gekies om by iemand anders te wees. Hy is steeds betrokke in sy kind se lewe.	Tweede ouer is steeds betrokke, alhoewel ouers getroud was en nie meer saam is nie. Betaal onderhoud
Cathy	Nee hy glad nie betrokke nie, my kind het hom maar net een keer gesien, sy pa laat hoor nie van hom nie.	Kind ken nie pa nie Tweede ouer glad nie betrokke nie Betaal nie onderhoud nie
Ella	Die pa gee niks vir onderhoud nie.	Geen betrokkenheid Geen hulp met finansiële ondersteuning nie
Tertia	Kyk, toe ons nou uitmekaar is toe het hy niks meer 'geworry' oor sy seun nie. Toe is ek hof toe.	Geen betrokkenheid Geen finansiële bystand nie

Volgens Cathy, Tertia, en Ella het hul kinders geen kontak of verhouding met hul tweede ouer nie en is hulle as enkelouers alleen verantwoordelik vir die grootmaak en versorging van hul kinders. Volgens Cathy is haar kind se pa glad nie betrokke nie, en het hy alle kommunikasie met die gesin totaal afgesny. Dit blyk ook so te wees vir die pa van Ella se seun.

Hy ken sy pa, maar as ek vir hom sê gaan kuier dan wil hy nie. Hy sê sy pa gee nie vir hom geld nie, sy pa 'worry' nie meer oor hom nie. (Ella, IO, 23 Mei 2019).

Ouerondersteuning word wel ook deur finansiële nood onder druk geplaas. Hulle narratiewe toon dat die enkelouers op 'n gereelde basis 'n hofbevel moet verkry sodat die ander ouerfiguur wel onderhoud betaal. Hierdie is 'n onnodige uitdaging wat enkelouerskap verder kan bemoeilik. Ella het hierdie kommernis soos volg verwoord:

Die pa gee niks vir onderhoud nie; ek moet alleen kos koop, ek moet krag koop en dan is daar nie altyd 'n geldjie vir ander goed nie. Ek het hom weer onlangs gaan aangee omdat hy agterstallig is. Hy het nie opgedaag by die laaste hof nie, so ek wag weer vir 'n datum. (Ella, IO, 23 Mei 2019).

Baie van die deelnemende ouers ervaar enkelouerskap as 'n groot hindernis. Die deelnemers was van mening dat indien daar 'n tweede ouerfiguur teenwoordig was, die verdeling van pligte dit baie meer sou vergemaklik het. Die deelnemers het

enkelouerskap verwoord as die uitdaging om die skoene van 'n pa en ma gelyktydig vol te staan. Lientjie stel dit soos volg:

Die verdeling van die verantwoordelikhede kon anders wees; nou staan ek die skoene van 'n ma en 'n pa vol. Soos ek gesê het, ons pligte as ouers verskil, ek sou goed moes doen en hy sou goed moes doen. Die plig van 'n ma is daar en ook die pligte van 'n pa is daar. (Lientjie, IO, 22 Mei 2019).

Hanna het hierby aangesluit: “Ek praat vir albei; ek is 'n pa en 'n ma.” (Hanna, IO, 24 Mei 2019). Nie almal deel egter die behoefte aan 'n addisionele ouer nie. Maria was gelukkig om alleen haar kind te versorg, omrede twee ouers soms die handhawing van dissipline kan bemoeilik, deurdat die ouers nie mekaar se wense respekteer nie, maar eerder van mekaar verskil en teen mekaar werk. Sy het gevoel dat noudat sy alleen is, sy self kan besluit hoe sy haar kind wil opvoed sonder die opinie van 'n tweede party. Ook Tertia se mening was dat 'n enkelma of -pa dieselfde ondersteuning aan 'n kind kan bied as 'n gesin waar 'n pa en ma albei betrokke is. Vir Tertia was ouerlike liefde en aandag die heel heelbelangrikste:

Nee, dit is nie vir my moeiliker nie; dit is mos nie moeilik om vir jou kind liefde en aandag te gee nie. (Tertia, FO, 4 Junie 2019).

Hierdie ouerlike teenwoordigheid en ondersteuning kan dus 'n sterk invloed op 'n kind se algehele welstand en ontwikkeling uitoefen.

Cathy het wel die betrokkenheid van 'n tweede ouerfiguur begeer. Sy sukkel om 'n enkelma te wees en glo dat indien die pa betrokke was, hy sou kon help om die kind te versorg. Cathy het haarself soos volg verwoord:

Dit sou beter gewees het as ek 'n man gehad het, indien hy my gehelp het om die kinders groot te maak. Hy sou my kon ondersteun het, want dié wat 'n pa en 'n ma het, hulle kinders is beter versorg as dié wat enkel ouers is. (Cathy, IO, 22 Mei 2019).

4.3.3.3 *Faktore wat ouerondersteuning en -betrokkenheid bevorder*

Die onderstaande tabel weerspieël die ouers se response oor wat tot die bevordering van ouerondersteuning en -betrokkenheid bydra

Tabel 4.12. *Bevordering van ouerondersteuning en -betrokkenheid*

Deelnemer	Data	Kodes
Maria	Ons is 'n gesonde huis; ons kom goed reg.	Gesonde huis, goeie verhoudinge in die huis
Lientjie	Die goeie kommunikasie tussen ek en my kinders en dat ons is baie lief vir mekaar en ek moet regtig sê dis baie weinig dat ons baklei.	Goeie kommunikasie Wedersydse liefde en respek
Ella	My familie maak baie makliker; hulle help vir my met my kind.	Familie en ander rolspelers se ondersteuning
Tertia	My ma is my steunpilaar; regtig sy is.	Deelnemer se ma (familie ondersteuning)
Kelvin	Ek het 'n goeie verhouding met my meisiekinders; ek is baie lief vir hulle.	Goeie verhouding in die huis

Tabel 4.12 dui daarop dat Maria en Kelvin van mening is dat die goeie verhoudinge tussen verskeie rolspelers in die ouerhuis tot die bevordering van effektiewe ouerondersteuning en betrokkenheid bydra. Hierdie verhoudinge word op boustone van goeie kommunikasie, liefde en respek gebou, wat ook deur Lientjie verwoord is. Ella en Tertia het weereens gefokus op die ondersteuning wat hulle van familie en vriende ontvang, wat hulle help om goeie enkelouers vir hul kinders te wees.

4.3.3.4 *Uitdagings tot ouerondersteuning en -betrokkenheid*

Die onderstaande tabel dui op die uitdagings tot effektiewe ouerondersteuning en -betrokkenheid:

Tabel 4.13. *Uitdagings tot effektiewe ouerondersteuning en -betrokkenheid*

Deelnemer	Data	Kodes
Cathy	Ek dink die finansiële goed, dis vir my moeilik.	Finansiële uitdagings
Lientjie	Wat dit partykeer moeilik maak is soms kere, is my seuntjie ongehoorsaam en dis wat dit soms moeilik maak, daardie wat hy nie wil luister nie.	Toepas van dissipline
Ella	Die lang ure by die werk maak dit moeilik; ek sien my kind baie min.	Lang werksure
Kelvin	Partykeer kan ek nie my kinders altyd finansiël help nie. Ek sukkel soms om alles by te bring soos wat ek graag sou wou. Om orals altyd uit te kom, by die skool en so. Die vervoerprobleem en ook die finansies wat nie altyd daar is nie.	Finansiële uitdagings Vervoerprobleme Orals betrokke te wees

Uit die data is dit sigbaar dat die deelnemers finansiële uitdagings as een van die mees prominente uitdagings geïdentifiseer het, wat ouerondersteuning en -betrokkenheid soms bemoeilik. Die meeste ouers het die verantwoordelikheid as alleenouer vir die grootmaak en versorging van 'n kind uitdagend gevind. Die toepassing van dissipline en om 'n voorbeeld vir hul kinders ten opsigte van die uitoefen van die regte keuse in die lewe te wees, was vir die meeste ouers 'n groot struikelblok. Die enkelma's se mening was dat 'n pafiguur meer gesag in die huis kan toepas. Vaderlike ondersteuning, gesag en betrokkenheid was aspekte wat die enkelma's as die grootste uitdagings van enkelouerskap beskou het. Vier deelnemers het lang werksure en vervoer as uitdagings tot effektiewe ouerlike ondersteuning aangedui.

Die handhawing van ouerlike gesag is ook 'n groot struikelblok, veral vir enkelma's. Hierdie aspek bemoeilik enkelouers se taak en dra tot rusie en struwelinge in 'n huisgesin by. Cathy het hierdie bekommernis van haar soos volg gestel:

Daardie kind sê soms vir my woorde; hy praat nes hy wil met my, hy doen ook wat hy wil. As daar 'n man in die huis was, was ek nie alleen nie. (Cathy, IO, 22 Mei 2019).

Tertia se kommer het by Cathy aangesluit: "Hy is mos nou groot, ek sukkel met die dissipline, hy gee vir my woorde" (Tertia, 23 Mei 2019). Kelvin, 'n enkelpa van vyf

meisiekinders en wie se vrou in 2017 oorlede is, het die belangrikheid van dissipline soos volg verduidelik:

Die toepas van dissipline is belangrik; kyk, 'n pa se stem moet altyd daar wees. Die kinders luister vir die pa; die ma kort vir ons. (Kelvin, IO, 24 Mei 2019).

Hierdie bevindings word gerugsteun deur die navorsing vervat in die literatuuroorsig wat in hoofstuk 2 bespreek is en wat fokus op hoe enkelouers se werksverpligtinge en ander uitdagings hulle kan verhoed om optimaal in hul kinders se lewens betrokke te wees, asook hoe die ondersteuning van opvoeders, vriende of familie, soms dit tot 'n vermindering of beëindiging van 'n enkelouer se eie betrokkenheid en belangstelling in sy of haar kind se lewe kan lei.

4.3.4 Enkelouerskap

4.3.4.1 *Bydraende faktore tot deelnemers se enkelouerskap*

Hierdie tema verwoord die onderskeie faktore wat tot die enkelouerskap van die deelnemende ouers bygedra het. Deelnemers het alkoholmisbruik, sosio-ekonomiese uitdagings en swangerskap aangedui as faktore wat tot hul enkelouerskapstatus bygedra het. Sosio-ekonomiese faktore soos finansiële uitdagings, kan 'n groot invloed op die mate van ouerbetrokkenheid in verskeie huisgesinne hê. Hierdie sosio-ekonomiese faktore mag soms die deelnemers verhoed om hul kinders effektief te ondersteun. Lientjie het haar kommer as enkelouer soos volg verwoord:

Dit sou beslis beter wees as sy pa nog hier was; dan was ons twee wat kon bydra om hom te versorg. (*Lientjie, IO, 22 Mei 2019*).

Die enkellopende ouers was van mening dat die verantwoordelik vir die grootmaak en versorging van hul kinders op hulle alleen berus, en 'n groot uitdaging vir hulle was. Lientjie het vertel dat sy weens haar swangerskap nie skool kon klaarmaak nie, en om hierdie rede sukkel sy ook soms om haar kind in sy skoolwerk te ondersteun.

4.3.4.2 Die persoonlike uitdagings van enkelouerskap

Tydens die fokusgroeponderhoud het ek die tema van enkelouerskap verder ondersoek deur aan die deelnemers te vra wat hulle as die uitdagendste aspekte van enkelouerskap beskou.

Die response van onderskeie deelnemers was soos volg:

Tabel 4.14. *Uitdagendste aspekte van enkelouerskap*

Deelnemer	Data	Kodes
Ella	Die dissipline oor wat reg en verkeerd is, dit is die moeilikste vir my. Om my kind op die regte pad te hou, dat my kind vir my moet luister, daardie sukkel ek as enkelouer mee.	Dissipline handhaaf
Kelvin	Ek sal sê die moeilikste vir my as enkelouer is as jy praat en die kind wil nie luister nie. Daar kort 'n ander party om ook te help praat; ons moes kon deel in die pligte Ek mis my vrou met die ondersteuning, somer op alle gebiede. Ook finansiëel – ek sukkel soms met my salaris alleen.	Dissipline handhaaf Gesag Versorging, finansiële uitdagings
Maria	Ek sukkel met die geldjies ja – ek moet alleen sorg vir die kind. Ek mis die onderhoud van die pa of die bydrae; mens kan nie alleen die kind versorg finansiëel nie.	Finansiële uitdagings
Tertia	Ek het 2 kinders; ek moet vir albei sorg- maar party dae kan ek net nie vir albei koop nie – dan wag ek maar vir die staatstoelae; ek sukkel om uit te kom by albei my kinders.	Finansiële uitdagings

In tabel 4.14 is dit duidelik dat die handhawing van dissipline deur 'n enkelouer en die finansiële versorging en ondersteuning van kinders vir die deelnemers van die grootste uitdagendste aspekte was. Omrede die meeste van die ouers gedurende seisoentyd lang ure werk, vind die ouers dit uitdagend om genoeg tyd aan hul kinders te spandeer. Tydens die vrugteseisoen, wat vanaf Desember tot September strek, kan die ouers tot en met 12 ure per dag werk.

Met die fokusgroeponderhoud het die navorser die uitdaging van hierdie lang werksure op die plaas verder ondersoek. Die deelnemers het hierdie aspek as uitdagend ondervind en as iets wat beslis hul betrokkenheid in hul kinders se lewens inperk.

Tabel 4.15. *Invloed van werksure op ouerbetrokkenheid*

Deelnemer	Data
Maria	Dis soms maar moeilik, ons moet maar tyd maak, ons moet 'n tydjie inpas vir ons kinders saans na werk.
Lientjie	Baie kere is mens moeg as mens so laat uit die werk kom, en nou vergeet ek altyd om te vra hoe dit met my kind gaan, ons leef soms by mekaar verby en dis vir my sleg.
Kelvin	As ek saans by die huis kom, dan het my suster of my mammie maar gevra of hul met sy skoolwerk kan help, my familie staan maar soms daardie rol van 'n ouer in omrede my werk dit nie altyd toelaat nie.

Maria het haarself soos volg verwoord: “Dis soms maar moeilik, ons moet maar tyd maak, ons moet 'n tydjie inpas vir ons kinders saans na werk” (Maria, FO, 9 Julie 2019). Tabel 4.15 dui op die verskeie uitdagings wat hierdie enkelouers ten opsigte van hul lang werksure gedurende seisoentyd ondervind. Die data lewer vele bewyse op dat hierdie enkelouers as plaaswerkers vele kontekstuele, fisiese, sosio-emosionele en ander hindernisse in hul ouerlike ondersteuning en betrokkenheid aan hul kinders ervaar.

Uit die bevindings in hierdie hoofstuk, word die vraag oor hoe enkelopende plaaswerkerouers in 'n landelike gemeenskap hulle kinders se opvoeding ondersteun breedvoerig beantwoord. In die hoofstuk is die bespreking van die eerste tema uitgebrei op hoe die deelnemer as 'n enkelouer die term *ouerbetrokkenheid en -ondersteuning* met verwysing na verskeie sosiale en emosionele aspekte verstaan. Daar is ook verduidelik hoe die deelnemers hul kinders in die skool- en huiskontekste ondersteun. Hierna is ouerbetrokkenheid en -ondersteuning in drie tipes verdeel, naamlik fisiese, sosiale, en emosionele betrokkenheid. Onder die tweede tema is die konteks en historiese agtergrond van die deelnemers as plaaswerkers uitgebrei. Verskeie uitdagings van die verlede teenoor die hede is verwoord, asook die geleenthede wat die deelnemers in hul landelike omgewing eerder as die dorp ondervind. Die derde tema het op die ondersteuningsnetwerk van 'n enkelouer gefokus en watter rol die afwesige pafiguur speel. Verskeie faktore wat ouerondersteuning bevorder en ook inperk is bespreek. Laastens, onder die vierde tema is enkelouerskap bespreek.

4.4 Slotbeskouing

In hierdie hoofstuk is die data voorgelê, en verskeie temas is deur ontleding identifiseer. In hoofstuk 5 bespreek ek die bevindings en maak aanbevelings vir verdere studies.

HOOFSTUK 5: BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

5.1 Inleiding

Tydens hierdie navorsingstudie het ek gepoog om opvoedkundige navorsing in dialoog te bring met verskeie sosiologiese idees om beter sin te maak van hoe enkelopende plaaswerkerouers in 'n landelike gemeenskap hul kinders opvoedkundig ondersteun. Die dryfkrag vir hierdie studie was die veronderstelling dat ouerbetrokkenheid 'n positiewe invloed op 'n kind se opvoedkundige prestasie het, soos in vorige navorsingstudies vervat. Ek het gepoog om hierdie ervaring te verstaan uit die oogpunt van 'n enkelopende ouer, werkend as 'n plaaswerker in 'n landelike gemeenskap. In die navorsingproses kon ek 'n beter begrip ontwikkel van hoe die enkelouer hul kinders ondersteun, opvoed, onderrig en lei, asook van verskillende uitdagings wat hulle daaglik ervaar.

Tot op hede was plaaswerker-enkelouers se stemme grootliks afwesig in verskeie navorsingstudies oor die rol wat die ouer in sy of haar kind se psigososiale welstand speel en die invloed wat dit op verskeie suksesse van die kind het (Azuka-Obieke, 2013). Die belangrikheid van ouerbetrokkenheid en ondersteuning en hoe hierdie ondersteuning tot voordeel van verskeie opvoedkundige suksesse van 'n kind is, word in heelwat vorige internasionale literatuur vervat (Grolnick & Slowiaczek, 1994; Okeke, 2014; Themane, Koppes, Monyeki, Twisk, & Kemper, 2006). Min studies is oor hierdie bepaalde onderwerp in die Suid Afrikaanse konteks gedoen – vandaar die motivering vir hierdie bepaalde navorsingstudie.

Die fokus van my studie word versterk deur Daniels (2017) se navorsing, deurdat sy van mening is dat ouerlike ondersteuning en betrokkenheid gesien kan word as 'n bruikbare instrument wat tot voordeel van 'n kind se opvoedkundige sukses strek. My studie is uitgevoer met die doel om die belangrikheid van ouerondersteuning en -betrokkenheid op 'n kind se gedrag en houding in 'n leeromgewing te beklemtoon, sodat verskeie rolspelers in 'n opvoedkundige konteks hierby kan baat vind.

'n Kwalitatiewe benadering het die studie gerig omdat ek as navorser wou sin maak van die ervarings en menings van enkelouers oor hoe hulle hul kinders ondersteun.

Hierdie kwalitatiewe studie het gepoog om die deelnemers se subjektiewe sieninge en perspektiewe te verken, te ondersoek en te verstaan in die plaaslike konteks waarin hul leef (Hammersley & Atkinson, 1995). Ek het die navorsingspopulasie benader vanuit 'n vertolkende paradigma deurdat ek op die ervarings van die deelnemers gefokus het. In die dataversamelingsproses het ek my deelnemers met die nodige begrip, respek en empatie in hul natuurlike omgewing benader.

Die navorsingsontwerp vir hierdie studie was gegrond op 'n gevallestudie, wat 'n sistematiese, diepgaande ondersoek en beskrywing van 'n bepaalde gebeurtenis of geval weergee. My studie is vanuit twee teoretiese raamwerke onderneem, naamlik Epstein se teoretiese model van ouerbetrokkenheid, asook Bronfenbrenner se bio-ekologiese model, vir die vertolking van ouerbetrokkenheid en -ondersteuning in die konteks van 'n landelike gemeenskap. Die motivering vir die gebruik van hierdie teorieë word ondersteun deurdat die enkelouer daaglik verskeie invloedryke faktore mag ondervind wat die mate van doeltreffende ondersteuning en betrokkenheid kan beïnvloed.

Die populasie van die studie was enkelopende plaaswerkerouers wat op 'n vrugteplaas in die Wes-Kaap werksaam was. Doelgerigte steekproefneming is gebruik om sewe ouers op grond van die kriteria van insluiting vir deelname aan die studie te identifiseer. Die deelnemers was biologies verwant aan die kind, hulle het fisies in dieselfde huis gewoon, en was self verantwoordelik vir die grootmaak en versorging van die kind.

Veelvuldige navorsingsmetodes is gebruik wat tot dataryke beskrywings van die spesifieke navorsingsonderwerp kon bydra. Deurlopende waarneming, semi-gestruktureerde individuele onderhoude en 'n gesamentlike fokusgroeponderhoud is gebruik om die data te versamel.

Tematiese ontleding is in die dataontledingsproses gebruik, waartydens sekere patrone en temas uit die data identifiseer is. Die temas is voorgelê en met die ondersoekende verskynsel in konteks gebring, wat direk met die onderskeie navorsingsvrae in verband gebring kon word. Tydens die studie is die beginsels van geldigheid en betroubaarheid gebruik om hoë kwaliteit data te verseker.

In hierdie finale hoofstuk van die navorsingstudie word alle bevindings saamgevat en op grond van die bevindings verskeie aanbevelings vir toekomstige studies gemaak. Die hoofstuk lig verskeie sterkpunte van die studie uit, asook leemtes wat na vore gekom het. As slotsom deel ek my persoonlike refleksie ten opsigte van die navorsingsproses.

5.2 Die belangrikheid van navorsing oor ouerbetrokkenheid en -ondersteuning

Ouerbetrokkenheid word gesien as 'n wederkerige verhouding wat tussen 'n kind en ouer gevorm word en gegrond is op die grondliggende beginsels van vertrouwe, respek, aanvaarding en liefde. Vorige navorsing dui ook op die sterk, positiewe skakel tussen ouerbetrokkenheid en 'n kind se eie motivering, houding en gesindheid teenoor sy of haar suksesse in die lewe (Lemmer, 2007).

Ouerbetrokkenheid en -ouerondersteuning is een van die belangrikste onderwerpe in die veld van opvoedkundige navorsing, vanweë die groot invloed wat dit op 'n kind se welstand en ontwikkeling het. Vele internasionale studies is reeds oor die belangrikheid van ouerbetrokkenheid en -ondersteuning gedoen, alhoewel daar steeds 'n gaping in literatuur voorkom oor die ervarings van ouers woonagtig in landelike gemeenskappe in Suid Afrika (Ndebele, 2015). My studie was 'n poging om hieraan aandag te gee en 'n bydrae te maak.

'n Kind se akademiese prestasies word bepaal deur die toepassing van verskeie vaardighede en ook sy of haar daaglikse funksionering. Doeltreffende ouerbetrokkenheid en ouerondersteuning speel 'n groot rol hierin (Fan & Williams, 2010), en die afleiding kan gemaak word dat daar 'n sterk verband tussen ouerondersteuning, hetsy in die huis of skoolopset, en 'n kind se akademiese sukses is (Choi et al., 2005; Hill & Tyson, 2009).

Hierdie studie het gevind dat ouers wat in lae sosio-ekonomiese omstandighede leef, verskeie uitdagings en struikelblokke ervaar wat hul toegang tot hulpbronne en effektiewe ouerbetrokkenheid en -ondersteuning kan teëwerk. In die hoofstuk word literatuur van vorige studies in verband gebring met die data wat die studie opgelewer het.

5.3 Bespreking van die navorsingsbevindings

Die navorsingsvraag wat my studie gerig het, het gehandel oor hoe enkelopende plaaswerkerouers in 'n landelike gemeenskap hulle kinders se opvoeding ondersteun. Teen hierdie agtergrond wou ek ondersoek instel na hoe enkelopende plaaswerkerouers die term *ouerondersteuning en -betrokkenheid* verstaan. In die dataversamelingsproses is die daadwerklike aksies van die enkelouers verwoord.

Die sewe deelnemende enkelouers was almal permanente werkers op die plaas, en het almal op plase in die omgewing grootgeword. In die politieke geskiedenis van Suid-Afrika het werkgewers op plase verskeie arbeidskontroles ingestel om krediet aan hul werkers te voorsien. Die sogenaamde 'dopstelsel' was 'n voorbeeld van praktyke wat tot die geskiedenis van alkohol misbruik en verskeie ongeorganiseerde huisgesinne aanleiding gegee het, wat 'n invloed op die ouers se lewens as kinders gehad het.

Volgens die deelnemers verskil hul huidige omstandighede van hul ouers se omstandighede in die verlede. Die deelnemers leef vandag in beter omstandighede, omdat daar meer geleenthede, beter werksomstandighede en 'n beter werkloon is, wat positiewe verbeterings vergelyke met die verlede is (Lemmer, 2007). Huisgesinne was groter en werkgeleenthede was min, wat die gevolg was van uitdagende lewensomstandighede. Net soos die navorsing van Carlson en Berger (2013), het ek bevind dat 'n ouer se sosio-ekonomiese omstandighede 'n aanduiding kan wees van die mate van 'n ouer se ondersteuning en betrokkenheid. Laer blootstelling aan daaglikse uitdagings kan tot 'n beter mate van ouerondersteuning en -betrokkenheid bydra.

Al die deelnemers aan die studie was enkelouers. Faktore soos tienerswangerskappe, alkoholisbruik en die afsterf van die tweede ouerfiguur het aanleiding tot die ouers se enkelouerskapstatus gegee.

My gesprekke met die enkelouers het opgelewer dat hulle as deelnemers hul ouerbetrokkenheid en -ondersteuning ten opsigte van twee aspekte verwoord het, naamlik sosiale en emosionele ondersteuning en betrokkenheid. Tydens die individuele onderhoude het die ouers daarop gedui dat wedersydse kommunikasie, bemoediging en motivering van die belangrikste aspekte van ouerondersteuning en -betrokkenheid is. Dit was vir die ouers belangrik om hul kinders op 'n sosiale en emosionele vlak te ondersteun en te bemoedig en te weet wat in hul kinders se lewens

aangaan. Hierdie emosionele en sosiale ondersteuning fokus dus op onvoorwaardelike liefde, aandag, respek en vertroue tussen 'n ouer en sy of haar kind. Prins en Toso (2008) beskryf ouerbetrokkenheid tydens opvoeding as 'n deurlopende proses wat met verloop van tyd verandering in 'n kind se ontwikkeling en welsyn teweeg kan bring.

My bevindings sluit aan by dié van verskeie ander studies oor die direkte invloed wat effektiewe ouerondersteuning en -betrokkenheid op 'n kind se algehele opvoeding en welstand het (Daniels, 2017; Gonzalez-DeHass et al., 2005; Grolnick & Slowiaczek, 1994; Koblinsky & Ji, 2009; Lemmer, 2007). Alle ouers, ongeag hulle kultuur of etnisiteit, beskik oor die potensiaal om goeie ouers vir hul kinders te kan wees (Desforges & Abouchaar, 2003). Hierdie literatuur kan met van die studie se bevindings in verband gebring word, deurdat die plaaswerker-enkelouers poog om hul kinders optimaal te ondersteun, ongeag hul daaglikse lewensomstandighede. Die ouers was van mening dat hul betrokkenheid en ondersteuning in die skoolkonteks vir hulle baie belangrik was, deurdat hul so op hoogte van hul kinders se akademiese vordering kon wees.

Fan en Chen (2001) beskryf ouerbetrokkenheid as die manier waarop ouers teenwoordig is en aktief in hul kinders se lewens deelneem, ongeag die konteks. My studie het bevind dat die plaaswerkerouers baie waarde heg aan huislike ondersteuning, wat fisiese, emosionele, en sosiale ondersteuning, soos onvoorwaardelike liefde, respek, aanvaarding en kommunikasie insluit. Ondersteuning by die ouerhuis is vir die ouers baie belangrik, omdat dit die basis is waarop 'n kind se toekoms gebou word.

Die deelnemers se ervarings en blootstelling aan geleenthede in die verlede, kan met hul huidige betrokkenheid en ondersteuning in hul kinders se lewens in verband gebring word (Rispoli et al., 2018). Beperkte toegang tot hulpbronne, basiese opleiding en blootstelling aan geleenthede was faktore wat 'n invloed op die enkelouers se sieninge, menings en aksies ten opsigte van hul eie betrokkenheid as ouers gehad het. Bowen en Chapman (1996) se studies ondersteun hierdie bevindings deur daarop te dui dat 'n ouer se sosio-ekonomiese en sosiale agtergrond die mate van ouerbetrokkenheid en -ondersteuning mag beïnvloed en meestal met die ouers se demografiese profiel verband hou.

Ek het bevind dat enkelouers se lewensomstandighede 'n groot rol in effektiewe ouerbetrokkenheid speel. Die ouers verkies om op die plaas eerder as in die dorp te woon. Volgens hulle is die plaas 'n veiliger omgewing, waar hul kinders minder aan negatiewe invloede blootgestel word. Die deelnemers was van mening dat stedelike enkelouers meer hindernisse ten opsigte van veiligheid en finansiële uitdagings ervaar. Hierdie bevindinge kan in ooreenstemming gebring word met vorige studies, soos dié van Bowen en Chapman (1996) wat 'n bydrae tot die konteks van hierdie studie lewer.

Die afwesigheid van 'n tweede ouerfiguur is tydens die studie uitgelig, en ses van die sewe deelnemers het vertel hoe die pa van hul kinders geen invloed op of betrokkenheid of belang by hul kinders het nie. Hierdie afwesigheid van die pafiguur kan verskeie gevolge ten opsigte van ouerskap en die kind se sosiaal-emosionele ontwikkeling hê. Die enkelouers het hierdie afwesige rol van 'n tweede ouer as 'n groot uitdaging wat hul taak as enkel ouers verder bemoeilik, ervaar.

Weens die enkelouerskapstatus en afwesigheid van 'n tweede ouer maak die enkelouers staat op die ondersteuning van buite-rolspelers soos familie, vriende en onderwysers. Die enkelouers erken dat dit soms moeilik is om hul kinders optimaal te ondersteun, en daarom tree familie en ander rolspelers in. Liefde en aanvaarding, effektiewe kommunikasie en wedersydse vertroue was van die belangrikste eienskappe wat die deelnemers verwoord het as nodig vir 'n gesonde huis, wat 'n direkte bydrae tot ouerondersteuning en -betrokkenheid lewer.

Die deelnemers het hul uitdagings as 'n enkelma of -pa verwoord met verwysing na die toepassing en handhawing van dissipline, finansiële versorging en lang werksure as die grootste, uitdagendste faktore wat die enkelouers tans in hul lewens ondervind. Hierdie faktore beïnvloed hul optimale ouerondersteuning en -betrokkenheid negatief en dra daartoe by dat ouers meestal die geleentheid mis om die vormingsjare van hul kinders se lewens ten opsigte van hul waardes, oortuigings en sosiale oordeel te beïnvloed. Hierdie bevindinge sluit aan by vorige studies deur Epstein (Epstein, 1995).

5.4 Aanbevelings vir verdere navorsing

Hierdie studie kan as 'n vertrekpunt dien vir toekomstige studies oor ouerondersteuning en ouerbetrokkenheid in landelike gemeenskappe. 'n Aanbeveling

kan wees dat die studie weer uitgevoer word, maar in 'n ander landelike konteks, gemeenskap of dorp. So kan die stem van ander enkelouers wat ook as plaaswerkers werk, gehoor word om 'n meer globale beeld van die ondersoekende verskynsel te verkry.

Toekomstige navorsing in die veld van opvoedkundige navorsing kan poog om nuwe areas rakende enkelouers se ondersteuning en betrokkenheid, verder te verken en te ondersoek. Die gekose populasie vir die studie kan groter wees, om sodoende 'n groter groep individue se sieninge, opinies en ervarings te verwoord. 'n Tweede fokusgroeponderhoud tydens 'n opvolgbesoek, asook om net op enkelpa's se sieninge rondom ouerbetrokkenheid en ondersteuning te fokus, kan aanbevelings vir verdere studies wees.

Hierdie aanbevelings kan toekomstige studies bevorder deurdat dit meer omvattende en diepgaande ondersoeke in die veld van ouerondersteuning en ouerbetrokkenheid kan aanmoedig.

5.5 Beperkinge

Hierdie studie was van beperkte omvang en maak 50% uit van die vereistes vir 'n Meestergraad in Opvoedkundige Sielkunde. Die omvang van die studie was beperk tot sewe deelnemers van een gemeenskap.

Toekomstige studies kan poog om ander rolspelers vanuit diverse kulturele en rasse-groepe te betrek. Ander studies kan ook die ervarings van kinders, familie en opvoeders insluit, wat ook deel van ouerondersteuning en -betrokkenheid vorm. Sodoende kan 'n meer omvattende prentjie van die werklike leefwyse van enkelouers verkry word.

5.6 Sterkpunte van die studie

Die deelnemers is in hul natuurlike konteks waargeneem om beter begrip te verkry van hul optredes as enkelouers. Vanweë die aard en struktuur van die navorsingstudie kon bevindings voorgelê word wat deur diepgaande data ondersteun word.

Enkelopende plaaswerkerouers is nog in min vorige opvoedkundige navorsing betrek. Hierdie studie het gepoog om 'n bydrae tot die voortbrenging van inligting oor hierdie

kwessie te lewer. Min navorsing bestaan oor die waarde van ouerbetrokkenheid, veral in enkelouerhuishoudings. My studie wou plaaswerkers in landelike gebiede se stemme gehoor hê, en om hierdie rede maak hierdie studie 'n bydrae tot opvoedkundige navorsing.

Deelname aan die studie was bemagtigend vir die enkelouers omdat dit 'n geleentheid vir die enkelouers was om oor hul ervarings te praat, en ook om oor hulle opinies en sieninge na te dink. Dit was ook 'n proses waarin kennis oor wat as voldoende ouerbetrokkenheid en -ondersteuning gesien kan word bekom is.

5.7 Samevattende refleksie en slotsom

My ervaring as 'n leerderondersteuning-opvoeder by 'n werkersklas landelike skool het die belangrikheid van ouerondersteuning en -betrokkenheid beklemtoon, deurdat ek die belangrike rol wat ouers in hul kinders se opvoedkundige sukses speel, kon waarneem. In die navorsingsproses kon ek die ouers se stemme ten opsigte van hoe hul daaglik hul kinders ondersteun, ongeag die verskeie struikelblokke wat hul ervaar, hoor. Die liefde en omgee wat die deelnemers vir hul kinders openbaar, het my eie persepsie verander, omdat ek vir die eerste keer die betrokkenheid van enkelouers as plaaswerkers vanuit die deelnemers se eie perspektiewe kon ervaar.

Die uitdagings wat hierdie enkelouers ervaar het egter my standpunt rondom ouerbetrokkenheid verander, deurdat ek die konteks, leefwyse en daaglikse hindernisse tydens my gesprekke met die ouers kon waarneem, verken en ook verstaan. Die ouers se empatie en deernis vir hul kinders se opvoedkundige sukses, en ook hoe elke ouer die toekoms vir sy of haar kind optimisties benader, het vir my tydens die studie uitgestaan. Die ouers se betrokkenheid in hul kinders se lewens en die verhoudings wat die ouers met buite-rolspelers bou, was 'n merkwaardige element tydens die navorsing.

Die bevinding was dat enkelopende plaaswerker ouers in hul kinders se lewens betrokke is, ongeag verskeie sosio-ekonomiese en persoonlike struikelblokke. Deur hierdie studie is 'n beter begrip verkry van die aksie en kennis van enkelouers oor die onderwerp van ouerondersteuning en -betrokkenheid.

Met hierdie kwalitatiewe studie het ek te alle tye gepoog om dataryke bevindings te verkry uit die navorsingspopulasie op so 'n manier dat dit die persoonlike stem, siening en opinie van die deelnemer self 'n positiewe bydrae tot die studie kon lewer.

Die deursettingsvermoë en geloofwaardigheid van die enkelouers is iets wat my na aan die hart lê en het beslis my eie sieninge rondom enkelouers in 'n landelike omgewing hersien en verander. Ek kan dus met hierdie reflektiewe terugskouing op die navorsing getuig van persoonlike groei in die veld van opvoedkunde tydens die navorsingproses.

VERWYSINGSLYS

- Abrahams, R. A. (2013). *Challenges to parental involvement in homework assignment of learners in a historically disadvantage primary school in Cape Town* (Magister-tesis). Universiteit van die Wes-Kaap, Bellville.
- Akinsola, E. F. (2011). Relationship between parenting style, family type, personality dispositions and academic achievement of young people in Nigeria. *Life Center for Psychological Studies & Services*, 19(2), 246–268.
- Alejandro, P. (2000). The two meanings of social capital. *Sociological Forum*, 15(1), 1–12.
- Allan, A. (2011). *Law and ethics in psychology: An international perspective* (2e uitgawe). Somerset-Wes: Inter-Ed Uitgewers.
- Amoateng, A. Y., Richter, L. M., Makiwane, M., & Rama, S. (2004). *Describing the structure and needs of families in South Africa: Towards the development of a national policy framework for families*. Pretoria: Departement van Sosiale Ontwikkeling.
- Azuka-Obieke, U. (2013). Single-parenting, psychological well-being and academic performance of adolescents in Lagos, Nigeria. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)*, 4(1), 112–117.
- Babbie, E., & Mouton, J. P. (2001). *The Practice of social research*. Kaapstad: Oxford Universiteitsdrukkery.
- Bakker, J., Denessen, E., & Brus-Laven, M. (2007). Socio-economic background, parental involvement and teacher perceptions of these in relation to pupil achievement. *Educational Studies*, 33(2), 177–192.
- Ball, S. J. (1990). *Politics and policy making in education*. Londen: Routledge.
- Baquendano-Lopez, P., Alexander, R. A., & Hernandez, S. J. (2013). Equity issues in parental and community involvement in schools: What teacher educators need to know. *Review of Research in Education*, 37, 149–182.

- Barajas, M. S. (2011). Academic achievement of children in single parent homes: A critical review. *The Hilltop Review*, 5(1), 13–21.
- Barr, J., & Saltmarsh, S. (2014). “It all comes down to the leadership”: The role of the school principal in fostering parent-school engagement. *Educational Management Administration and Leadership*, 42(4), 491–505. Verkry van <https://doi.org/10.1177/1741143213502189>
- Bateson, M. C. (1990). *Composing a life*. New York: Penguin.
- Bender, G., & Emslie, A. (2010). Prevalence and prevention of interpersonal violence in urban secondary schools: An ecosystemic perspective. *Acta Academica*, 42(4), 171–205.
- Berg, B. (2007). *Qualitative research methods for the social sciences* (6e uitgawe). Boston: Allyn en Bacon.
- Birn, A. E., & Molina, N. (2005). Using the past to step forward: Fetal alcohol syndrome in the Western Cape Province of South Africa. *American Journal of Public Health*. Verkry van <https://doi.org/10.2105/AJPH.2004.056366>
- Boonk, L., Gijsselaers, H. J. M., Ritzen, H., & Brand-Gruwel, S. (2018). A review of the relationship between parental involvement indicators and academic achievement. *Educational Research Review*, 24, 10–30.
- Borg, C., & Mayo, P. (2001). From “adjuncts” to “subjects”: Parental involvement in a working-class community. *British Journal of Sociology of Education*, 22(2), 245–266.
- Bornstein, M. H. (2002). Parenting infants. In M. H. Bornstein (Red.), *Handbook of parenting* (2e uitgawe, pp. 3–44). Mahwah, New York: Erlbaum.
- Bourdieu, P. (1985). The forms of capital. In J. G. Richardson (Red.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241–258). New York: Greenwood.
- Bowen, G. L., & Chapman, M. V. (1996). Poverty, neighbourhood danger, social support, and the individual adaptation among at-risk youth in urban areas. *Journal of Family Issues*, 17, 641–666.

- Bowlby, J. (1974). Attachment. In *Attachment and loss* (1e uitgawe). Londen, Engeland: Hogarth Drukkery.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77–101.
- Brody, G. H., & Flor, D. L. (1998). Maternal resources, parenting practices, and child competence in rural, single-parent African American families. *Child Development*, 69(3), 803–816.
- Bromley, D. B. (1991). Academic contributions to psychological counselling: a philosophy of science for the study of individual cases. *Counselling Psychology Quarterly*, 3(3), 299–307.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard Universiteitsdrukkery.
- Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological system theory. *Annals of Child Development*, 6, 187–249.
- Brooks-Gunn, J., & Markman, L. B. (2005). The contribution of parenting to ethnic and racial gaps in school readiness. *Future of Children*, 15(1), 139–168.
- Calitz, K. B. (1998). *'n Kritiese evaluering van die arbeidsregtelike posisie van plaaswerkers in Suid-Afrika* (Doktorale dissertasie). Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria.
- Carey, M. A. (1994). The group effect in focus groups: Planning, implementing, and interpreting focus group research. In J. M. Morse (Red.), *Critical issues in qualitative research methods* (pp. 123–127). Thousand Oaks: SAGE.
- Carlson, M. J., & Berger, L. M. (2013). What kids get from parents: Packages of parental involvement across complex family forms. *Social Service Review*, 87(2), 213–249.
- Chen, S., Adams, J., Qu, Z., Wang, X., & Chen, L. (2013). Parental migration and children's academic engagement: The case of China. *International Review of Education*, 59(6), 693–722.

- Choi, N., Chang, M., Kim, S., & Thomas, G. (2015). A structural model of parent involvement with demographic and academic variables. *Psychology in the Schools, 52*(2), 154–167.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research methods in education* (5e uitgawe). London: Routledge Falmer.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7e uitgawe). New York: Routledge.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology, 94*, 95–120.
- Coleman, J. S. (1990). *Foundations of social theory*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Coll, C. G., Akiba, D., Palacios, N., Bailey, B., Silver, R., DiMartino, L., & Chin, C. (2002). Parental involvement in children's education: Lessons from three immigrant groups. *Parenting: Science and Practice, 2*(3), 303–324.
- Condly, S. J. (2006). Resilience in children: A review of literature with implications for education. *Urban Education, 41*, 211–236.
- Cook, T. D., Herman, M. R., Phillips, M., & Settersen, R. A. (2002). Some ways in which neighborhoods, nuclear families, friendship groups, and schools jointly affect changes in early adolescent development. *Child Development, 73*(1), 1283–1309.
- Cooper, C. W. (2009). Parent involvement, African American mothers, and the politics of educational care. *Equity and Excellence in Education, 42*, 379–394.
- Cresswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design choosing amongst five traditions*. California: SAGE Publikasies.
- Cresswell, J. W. (2015). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (5e uitgawe). New York: Pearson Education.

- Cresswell, J. W., Ebersohn, L., Eloff, I., Ferreira, R., Ivankova, N. V., Jansen, J. D., Van der Westhuizen, C. (2007). Qualitative research designs and data-gathering techniques. In K. Maree (Red.), *First steps in research* (pp. 72-102). Pretoria: Van Schaik Uitgewers.
- Daniels, D. (2017). Initiating a different story about immigrant Somali parents' support of their primary school children's education. *South African Journal of Childhood Education*, 7(1). Verkry van a461.<https://doi.org/10.4102/sajce.v7i1.461>
- Davids, E. L., & Roman, N. V. (2013). Does family structure matter? Comparing the life goals and aspirations of learners in secondary schools. *South African Journal of Education*, 33(3), 1–12. Verkry van <https://doi.org/10.15700/201503070745>
- De Vos, A. S., Strydom, H., Fouche, C. B., & Delport, C. S. L. (2011). *Research at grass roots: For the social sciences and human service professions* (4e uitgawe). Pretoria: Van Schaik Uitgewers.
- Dearing, E., Kreider, H., Simpkins, S., & Weiss, H. B. (2006). Family involvement in school and low-income children's literacy: Longitudinal associations between and within families. *Journal of Educational Psychology*, 98(4), 653–664. Verkry van <https://doi.org/10.1037/0022-0663.98.4.653>
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to Sociological methods* (2e uitgawe). New York: McGraw Hill.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE handbook of qualitative research* (4e uitgawe). Verenigde State van Amerika: SAGE Publikasies.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Reds.). (2013). *The landscapes of qualitative research* (4e uitgawe). Los Angeles: SAGE Publikasies.
- Desforges, C., & Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review. Research Report No. 433*. Department of Education and Skills: Queens Printer. Verkry van <https://doi.org/10.1016/j.ctrv.2004.06.001>
- Domina, T. (2005). Leveling the home advantage: Assessing the effectiveness of parental involvement in elementary school. *Sociology of Education*, 78, 233–249.

- Duncan, G. J., Brooks-Gunn, J., & Klebanov, P. K. (1994). Economic deprivation and early childhood development. *Child Development, 65*, 269–318.
- Dyer, C. (1995). *Beginning research in Psychology*. Blackwell: Oxford Universiteitsdrukkery.
- Eccles, J. S., & Harold, R. D. (1993). Parent-school involvement during the early adolescent years. *Teachers College Record, 94*, 568–587.
- Einglund, M. M., Luckner, A. E., Whaley, G. J. L., & Egeland, B. (2004). Children's achievement in early elementary school: Longitudinal effects of parental involvement, expectations, and quality of assistance. *Journal of Educational Psychology, 96*(4), 723–730. Verkry van <https://doi.org/10.1037/0022-0663.96.4.723>
- Entwisle, D., & Alexander, K. (1995). A parent's economic shadow: Family structure versus family resources as influences on early school achievement. *Journal of Marriage and the Family, 57*, 399–409.
- Epstein, J. L., & Dauber, S. L. (1991). School programs and teacher practices of parent involvement in inner-city elementary and middle schools. *The Elementary School Journal, 91*(3), 289–305. Verkry van <https://doi.org/10.1086/461656>
- Epstein, J. L. (1987). Toward a theory of family school connections: Teacher practices and parent involvement across the school years. In F. Hurrelmann, F. Kaufmann, & F. Losel (Reds.), *Social Intervention: Potential and constraints* (pp. 121–136). New York: De Gruyter.
- Epstein, J. L. (1991). Effects on student achievement of teacher practices of parent involvement. In S. Silvern (Red.), *School, family, and community partnerships* (Student Economy Edition, pp. 261-276). Greenwich, CT: JAI.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan, 76*(9), 701–712.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2e uitgawe). New York: Routledge.

- Ernish, J., & Murphy, M. (2006). *Changing household and family structures and complex living arrangements: Mapping the public policy landscape*. Swindon: ESRC.
- Fan, W., & Williams, C. M. (2010). The effects of parental involvement on students' academic self-efficacy, engagement and intrinsic motivation. *Educational Psychology, 30*(1), 53–74.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review, 13*, 1–22.
- Fantuzzo, J., Tighe, E., & Childs, S. (2000). Family involvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology, 92*, 367–376.
- Flick, U., Von Kardorff, E., & Steinke, I. (2004). *A companion to qualitative research*. London: SAGE Publikasies.
- Gonzalez-DeHass, A. R., Willems, P. P., & Doan Holbein, M. F. (2005). Examining the relationship between parental involvement and student motivation. *Educational Psychology Review, 17*, 99–123.
- Griffith, J. (2000). Principal's leadership of parent involvement. *Journal of Educational Administration, 39*(2), 162–186.
- Grolnick, W. S., Benjet, C., Kurowski, C. O., & Apostoleris, N. H. (1997). Predictors of parent involvement in children's schooling. *Journal of Educational Psychology, 89*, 538–548.
- Grolnick, W. S., & Slowiaczek, M. L. (1994). Parents' involvement in children's schooling: A multidimensional conceptualization and motivational model. *Child Development, 65*, 237–252.
- Guerra, P. L., & Nelson, S. W. (2013). Latino parent involvement: Seeing what has always been there. *Journal of School Leadership, 23*, 424–455.
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (1995). *Ethnography: Principles in practice* (2e uitgawe). New York: Routledge.

- Hanson, L. T. E. T., & McLanahan, S. S. (1994). Family structure and child well-being: Economic resources vs. parental behaviours. *Social Forces*, 73(1), 221–242.
- Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. Albany: State University of New York Drukkery.
- Henry, C. S., Plunkett, S. W., & Sands, T. (2011). Family structure, parental involvement, and academic motivation in Latino adolescents. *Journal of Divorce and Remarriage*, 52, 370–390.
- Hick, S. (2006). Technology, social inclusion and poverty: An exploratory investigation of a community technology center. *Journal of Technology in Human Services*, 24(1), 53–67.
- Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parent involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45, 740–763.
- Ho, E. S. C., & Kwong, W. M. (2013). Building a grounded theory on parental involvement in education. In *Parental involvement on childrens' education: What work in Hong Kong* (pp. 59–121). Singapore: Springer.
- Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? *Review of Educational Research*, 67(1), 3–42. Verkry van <https://doi.org/10.3102/00346543067001003>
- Hoover-Dempsey, K. V., Battiato, A. C., Walker, J. M. T., Reed, R. P., Dejong, J. M., & Jones, K. P. (2001). Parent involvement in homework. *Educational Psychologist*, 36, 195–209.
- Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M. T., Sandler, H. M., Whetsel, D., Green, C. L., Wilkins, A. S., & Closson, K. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *Elementary School Journal*, 106, 105–130.
- Hossain, Z., & Atencio, J. D. (2017). Mother's and fathers' perceived engagement in children's care and schooling in Bangladesh: A rural-urban comparison. *Journal of Comparative Family Studies*, 48(4), 289–311.

- Hussey, J., & Hussey, R. (1997). *Business research: A practical guide for undergraduate and post-graduate students*. London: Macmillan.
- Jesson, J. K., Matheson, L., & Lacey, F. M. (2011). *Doing your literature review: Traditional and systematic techniques*. London: SAGE Publikasies.
- Jeynes, W. H. (2005). A meta-analysis of the relation of parental involvement to urban elementary school student academic achievement. *Urban Education, 40*(3), 237–269.
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement. *Urban Education, 42*(1), 82–110.
- Jeynes, W. H. (2011). *Parental Involvement and academic success* (1e uitgawe). New York: Routledge. Verkry van <https://doi.org/10.15713/ins.mmj.3>
- Joubert, I., Hartell, C., & Lombard, K. (2016). *Navorsing: 'n Gids vir die beginnervorsers*. Pretoria: Van Schaik Uitgewers.
- Kerlinger, F. N. (1970). *Foundations of behavioral research*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Koblinsky, S. A., & Ji, C. S. (2009). Parent Involvement in children's education: An exploratory study of urban, Chinese immigrant families. *Urban Education, 44*(6), 687–709.
- Kubayi, N. A., & Surujlal, J. (2014). Social support for physical activity participation among secondary school students in Hlanganani rural area of Limpopo Province, South Africa. *African Journal of Physical, Health Education, Recreation and Dance, 2*(1), 196–205. Verkry van <https://doi.org/10.7727/wimj.2015.344>
- Kvale, S. (1996). *Interviews*. London: SAGE Publikasies.
- Landry, S. H., Smith, K. E., & Swank, P. R. (2006). Responsive parenting: Establishing early foundations for social, communication and independent problem-solving skills. *Developmental Psychology, 42*, 627–642.

- Lareau, A. (1989). *Home advantage: Social class and parental intervention in elementary education*. New York: Falmer.
- Larocque, M., Kleiman, I., & Darling, S. M. (2011). Parental involvement: The missing link in school achievement. *Preventing School Failure, 55*(3), 115–122.
- Lau, W. K. (2013). Examining a brief measure of parent involvement in children's education. *Contemporary School Psychology, 17*(1), 11–21.
- Lemmer, E. M. (2007). Parent involvement in teacher education in South Africa. *International Journal about Parents in Education, 1*, 218–229.
- Lemmer, E. M. (2009). Teachers' experiences of parent involvement with diverse family types. *Tydskrif vir Christelike Wetenskap, 87*–105.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, CA: SAGE Publikasies.
- Linnehan, F. (2001). The relation of a work-based mentoring program to the academic performance and behaviour of African American students. *Journal of Vocational Behavior, 59*, 310–325.
- Lugo-Gil, J., & Tamis-LeMonda, C. S. (2008). Family resources and parenting quality: Links to children's cognitive development across the first 3 years. *Child Development, 79*(4), 1065–1085. Verkry van <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2008.01176.x>
- Luxomo, G., & Motala, S. (2012). The return home: Parental involvement in children's education. In S. Motala, V. Dieltiens, & Y. Sayed (Reds.), *Finding place and keeping pace: Exploring meaningful and equitable learning in South Africa schools* (pp. 135–150). Cape Town: Human Sciences Research Council.
- Madden, N. A., Slavin, R., Karweit, N., Dolan, L., & Wasik, B. (1993). Success for all: Longitudinal effects of a restructuring program for inner city elementary schools. *American Educational Research Journal, 30*, 123–148.
- Madriz, E. (2000). Focus groups in feminist research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Reds.), *Handbook of qualitative research* (2e uitgawe). Thousand Oaks: SAGE Publikasies.

- Manilal, R. (2014). *Parent involvement in education: A comparison between a privileged and underprivileged school* (Magister dissertasie). Universiteit van Kwazulu-Natal, Pietermaritzburg.
- Mayo, A., & Iram, S. (2015). Parenting practices and children's academic success in low-SES families. *Oxford Review of Education*, 41(1), 47–63.
- McNeal, R. B. (2001). Differential effects of parental involvement on cognitive and behavioral outcomes by socioeconomic status. *Journal of Socio-Economics*, 30, 171–179.
- McNeal, R. B. (2012). Checking in or checking out? Investigating the parent involvement reactive hypothesis. *The Journal of Educational Research*, 105, 79–89.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education. Revised and expanded from case study research in education*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research: A guide to design and implementation* (2e uitgawe). San Francisco: Jossey-Bass Uitgewers.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Sadana, J. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook* (3e uitgawe). Los Angeles: SAGE Publikasies.
- Mills, G. (2003). *Action research: A guide for the teacher researcher*. New York: Merrill/Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Mncube, V. (2010). Parental involvement in school activities in South Africa to the mutual benefit of the school and the community. *Education as Change*, 14(2), 233–246.
- Mncube, V., Harber, C., & Du Plessis, P. (2011). Effective school governing bodies: Parental involvement | Doeltreffende skoolbeheerliggame: Ouerbetrokkenheid. *Acta Academica*, 43(3), 210–242.
- Morgan, D. L. (1996). Focus groups. *Annual Review of Sociology*, 22(1), 129–152.

- Mouton, J., & Marais, H. C. (1990). *Basic concepts in the methodology of the social sciences*. Pretoria: HSRC.
- Msila, V. (2012). Black parental involvement in South African rural schools: Will parents ever help in enhancing effective school management? *Journal of Educational and Social Research*, 2(2), 303–314. Verkry van <https://doi.org/10.5901/jesr.2012.v2n2.303>
- Mulroy, M. T., Goldman, J., & Wales, C. (1998). Affluent parents of young children: Neglected parent education audience. *Journal of Extension*, 36(1), 15–30.
- Naong, M., & Morolong, I. (2011). Challenges to parental involvement in school governance. *Acta Academica*, 43(2), 236–263.
- Ndebele, M. (2015). Socio-economic factors affecting parents' involvement in homework: Practices and perceptions from eight Johannesburg public primary schools. *Perspectives in Education*, 33(3), 72–91. Verkry van <http://www.perspectives-in-education.com>
- Neuman, S. B., Hagedorn, T., Celano, D., & Daly, P. (1995). Toward a collaborative approach to parent involvement in early education: A study of teenage mothers in an African-American community. *American Educational Research Journal*, 32(4), 801–827.
- Nieuwenhuis, J. (2007). Qualitative research designs and data gathering techniques. In K. Maree (Red.), *First steps in research* (pp. 69-97). Pretoria: Van Schaik Uitgewers.
- Okeke, C. I. (2014). Effective home-school partnership: Some strategies to help strengthen parental involvement. *South African Journal of Education*, 34(3), 1–9. Verkry van <https://doi.org/10.15700/201409161044>
- Oliver, P. (2003). *The student's guide to research ethics*. Maidenhead: Open University Drukkery.
- Overstreet, S., Devine, J., Bevans, K., & Efreom, Y. (2005). Predicting parental involvement in children's schooling within an economically disadvantaged African American sample. *Psychology in the Schools*, 42, 101–111.

- Park, S., & Holloway, S. D. (2013). No parent left behind: Predicting parental involvement in adolescents' education within a sociodemographically diverse population. *Journal of Educational Research, 106*, 105–119.
- Parker, L., & Lynn, M. (2002). What's race got to do with it? Critical race theory's conflicts with and connections to qualitative research methodology and epistemology. *Qualitative Inquiry, 8*(1), 7–22.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3e uitgawe). Thousand Oaks: SAGE Publikasies.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods* (4e uitgawe). London: SAGE Publikasies.
- Pomerantz, E. M., Moorman, E. A., & Litwack, S. D. (2007). The how, whom, and why of parents' involvement in childrens' academic lives: More is not always better. *Review of Educational Research, 77*, 373–410.
- Portes, A. (1998). Social capital: Its origins and applications in modern sociology. *Annual Review of Sociology, 24*(1), 1–24.
- Prins, E., & Toso, B. W. (2008). Defining and measuring parenting for educational success: A critical discourse analysis of the parent education profile. *American Educational Research Journal, 45*(3), 555–596. Verkry van <https://doi.org/10.3102/0002831208316205>
- Ragin, C. C. (1994). *Constructing social research*. Thousand Oaks: Pine Forge Drukkery.
- Republiek van Suid-Afrika. (1996). *Suid-Afrikaanse Skolewet Wet 84 van 1996*. Pretoria: Staatsdrukkery.
- Rispoli, K. M., Hawley, L. R., & Clinton, M. C. (2018). Family background and parent–school interactions in parent involvement for at-risk preschool children with disabilities. *Journal of Special Education, 52*(1), 39–49. Verkry van <https://doi.org/10.1177/0022466918757199>

- Sad, S. N. (2012). Investigation of parental involvement tasks as predictors of Primary students' Turkish, Math, and Science & Technology achievement. *Eurasian Journal of Educational Research*, 49, 173–196.
- Sarsour, K., Sheridan, M., Jutte, D., Nuru-Jeter, A., Hinshaw, S., & Boyce, W. T. (2011). Family socioeconomic status and child executive functions: The roles of language, home environment, and single parenthood. *Journal of the International Neuropsychological Society*, 17(1), 120–132. Verkry van <https://doi.org/10.1017/S1355617710001335>
- Seginer, R. (2006). Parents' educational involvement: A developmental ecology perspective. *Parenting: Science and Practice*, 6(1), 1-48.
- Seidman, I. (2006). *Interviewing as qualitative research. A guide for researchers in education and the social sciences* (3e uitgawe). New York, Londen: Teachers' College, Columbia Universiteit.
- Sheridan, S. M., Knoche, L. L., Edwards, C. P., Bovaird, J. A., & Kupzyk, K. A. (2010). Parental engagement and school readiness: Effects of the Getting Ready intervention on preschool children's social-emotional competencies. *Early Education and Development*, 21, 125–156.
- Shumow, L., Vandell, D. L., & Posner, J. (1999). Risk and resilience in the urban neighborhood: Predictors of academic performance among low-income elementary school children. *Merrill-Palmer Quarterly*, 45(2), 309–331.
- Silverman, D. (2011). *Interpreting qualitative data: A guide to the principles of qualitative research*. London: SAGE Publikasies.
- Singh, P., Mbokodi, S., & Msila, V. (2006). Black parental involvement in education. *South African Journal of Education*, 24(4), 301–307. Verkry van <https://doi.org/10.4314/saje.v24i4.25005>
- Sooryamoorthy, R., & Mzwandile, M. (2016). The family in modern South Africa: Insights from recent research. *Journal of Comparative Family Studies*, 47(3), 309–322.

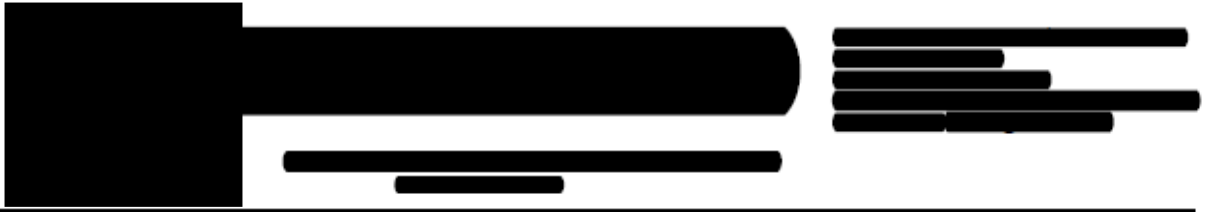
- Steyn, M. G., & Kamper, G. D. (2009). Toekomsverwagtings onder die jeug van die bruin bevolkingsgroep in Suid-Afrika. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe*, 49(4), 688-704.
- Strauss, J., & Burger, M. (2000). *Monitoring learning achievement project*. Pretoria: Department of Education.
- Strydom, H. (2001). Deelnemende Aksie-navorsing as model vir benutting deur gesondheidswetenskaplikes. *Maatskaplike Werk*, 37(4), 379–392.
- Suid-Afrika. (1950). *Groepsgebiedewet, Wet nr 41*. Pretoria: Staatsdrukker.
- Swain, J., Heyman, B., & Gillman, M. (1998). Public research, private concerns: ethical issues in the use of open-ended interviews with people who have learning difficulties. *Disability and Society*, 13(1), 21–36.
- Swart, E., & Pettipher, R. (2005). A framework for understanding inclusion. In E. Landsberg (Red.), *Addressing barriers to learning* (pp. 3-27). Pretoria: Van Schaik Uitgewers.
- Teddlie, C., & Yu, F. (2007). Mixed methods sampling: A typology with examples. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 77–100.
- Terre Blanche, M., Durrheim, K., & Painter, D. (2006). *Research in practice: Applied methods for social sciences*. Kaapstad: Universiteit van Kaapstad Drukkery.
- Terre Blanche, M., Durrheim, K., & Painter, D. (2014). *Research in practice: Applied methods for the social sciences* (2e uitgawe). Kaapstad: Juta.
- Tesch, R. (1990). *Qualitative research: Analysis types and software tools*. Bristol: Falmer Drukkery.
- Themane, M., Koppes, L., Monyeki, K., Twisk, J., & Kemper, H. (2006). Relationship between socio-economic status and educational achievements of Ellisras rural primary school children, South Africa. *African Journal of Physical, Health Education, Recreation and Dance*, 12(3), 298–309.

- Van Loggenberg, V. N. (2013). Parental involvement in learning at rural mutli-grade schools in South Africa: A school, community and family partnership programme. Kaapse Skiereiland Universiteit van Tegnologie, Kaapstad
- Van Wyk, N., & Lemmer, E. (2007). Redefining home-school-community partnerships in South Africa in the context of the HIV/AIDS pandemic. *South African Journal of Education*, 27(2), 301–316. Verkry van <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=awn&AN=552382&site=ehost-live%5Cnhttp://www.africasbowhunter.co.za>
- Waanders, C., Mendez, J. L., & Downer, J. T. (2007). Parent characteristics, economic stress and neighborhood context as predictors of parent involvement in preschool children's education. *Journal of School Psychology*, 45(6), 619–636. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2007.07.003>
- Walker, J., Crawford, K., & Taylor, F. (2008). Listening to children: Gaining a perspective of the experiences of poverty and social exclusion from children and young people of single-parent families. *Health and Social Care in the Community*, 16(4), 429–436. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2524.2008.00781.x>
- Wenk, D., Hardesty, C. L., Morgan, C. S., & Blair, S. L. (1994). The influence of parental involvement on the well-being of sons and daughters. *Journal of Marriage and the Family*, 56, 229–234.
- Winter, G. (2000). A comparative discussion of the notion of “validity” in qualitative and quantitative research.
- Wittenberg, M., & Collison, M. A. (2007). Household transitions in rural South Africa. *Scandinavian Journal of Public Health*, 35, 130–137.
- Wong, M. M. (2008). Perceptions of parental involvement and autonomy support: Their relations with self-regulation, academic performance, substance use and resilience among adolescents. *North American Journal of Psychology*, 10, 497–518.
- Yin, R. K. (1984). *Case study research: design and methods* (1e Uitgawe.). Beverly Hills, CA: SAGE Publikasies.

Yin, R. K. (1998). The abridged version of case study research: Design and method. In L. Bickman & D. J. Rog (Eds.), *Handbook of applied social research methods*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Yoder, J. R., & Lopez, A. (2013). Parent's Perceptions of Involvement in Children's Education: Findings from a Qualitative Study of Public Housing Residents. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 30(5), 415–433. <https://doi.org/10.1007/s10560-013-0298-0>

BYLAE A: TOESTEMMING OM NAVORSING UIT TE VOER

19 Februarie 2019

Vir aandag: Universiteit Stellenbosch: Fakulteit Opvoedkunde

In Sake: Madelé van der Westhuizen

Hiermee verleen [redacted] skriftelike toestemming dat Me Madelé van der Westhuizen, ID no.: 910122 0038 084 haar Navorsingprojek, "n Ondersoek van opvoedkundige ondersteuning deur enkellopende plaaswerker ouers aan hul kinders", op die plaas, [redacted] mag voltooi.

Hierdie navorsingsprojek is ter voltooiing van haar Meesters graad in Opvoedkundige Sielkunde. Geen deelnemer asook die plaas se identiteit sal tydens die studie bekend gemaak word nie en konfidensialiteit sal deurlopend gehandhaaf word.

Kontak my gerus indien enige verdere navrae.

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

BYLAE B: ETIESE KLARING UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH

UNIVERSITEIT
STELLENBOSCH
UNIVERSITY

NOTICE OF APPROVAL**REC Humanities New Application Form**

2 April 2019

Project number: 9035

Project Title: 'n Onderzoek van opvoedkundige ondersteuning deur onskellopende plaaswerker ouers aan hul kinders.

Dear Mrs Magdaleen Van Der Westhuizen

Your REC Humanities New Application Form submitted on 22 February 2019 was reviewed and approved by the REC: Humanities.

Please note the following for your approved submission:

Ethics approval period:

Protocol approval date (Humanities)	Protocol expiration date (Humanities)
02 April 2019	01 April 2022

Please take note of the General Investigator Responsibilities attached to this letter. You may commence with your research after complying fully with these guidelines.

If the researcher deviates in any way from the proposal approved by the REC: Humanities, the researcher must notify the REC of these changes.

Please use your SU project number (9035) on any documents or correspondence with the REC concerning your project.

Please note that the REC has the prerogative and authority to ask further questions, seek additional information, require further modifications, or monitor the conduct of your research and the consent process.

FOR CONTINUATION OF PROJECTS AFTER REC APPROVAL PERIOD

Please note that a progress report should be submitted to the Research Ethics Committee: Humanities before the approval period has expired if a continuation of ethics approval is required. The Committee will then consider the continuation of the project for a further year (if necessary)

Included Documents:

Document Type	File Name	Date	Version
Proof of permission	[REDACTED]	20/02/2019	1
Informed Consent Form	REC Inwilligingsvorm M vd Westhuizen final FINAAL	20/02/2019	2
Data collection tool	REC Onderhoudsgids Individuele onderhoude M vd Westhuizen final FINAAL	20/02/2019	2
Data collection tool	Onderhoudsgids Fokusgroep onderhoude M vd Westhuizen final FINAAL	20/02/2019	2
Research Protocol/Proposal	HOOFSTUK 1 PROPOSAL M vd Westhuizen FINAAL 22 FEB	22/02/2019	2

If you have any questions or need further help, please contact the REC office at cgraham@sun.ac.za.

Sincerely,

Chrissa Graham

REC Coordinator: Research Ethics Committee: Human Research (Humanities)

National Health Research Ethics Committee (NHREC) registration number: REC-050411-032.

BYLAE C: VERKLARING DEUR TAALREDIGEERDER

Posbus 955
Oudtshoorn
6620
Tel (h): (044) 2725099
Tel (w): (044) 2034111
Sel: 0784693727
E-pos: dsteyl@polka.co.za

14 Oktober 2019

HEIL DIE LESER

VERKLARING TEN OPSIGTE VAN TAALREDIGERING VAN TESIS

Hiermee bevestig ek, Jacob Daniël Theunis De Bruyn STEYL (I.D. 5702225041082), 'n taalpraktisyn geakkrediteer by die Suid-Afrikaanse Vertalersinstituut (SAVI), dat ek die taalredigering van die volgende tesis gedoen het:

Titel van tesis: 'n Ondersoek na die opvoedkundige ondersteuning van enkelouer-plaaswerkers aan hul skoolgaande kinders

Skrywer: Me Madelé Magdaleen van der Westhuizen

Die uwe

J.D.T.D. STEYL
PATran (SATI)
SAVI-REGISTRASIENOMMER: 1000219

BYLAE D: INLIGTING AAN DEELNEMERS EN INWILLIGINGSVORM

UNIVERSITEIT • STELLENBOSCH • UNIVERSITY
jou kennisvenoot • your knowledge partner

UNIVERSITEIT STELLENBOSCH
INWILLIGING OM DEEL TE NEEM AAN NAVORSING

Titel van navorsingstudie

'n Onderzoek na die opvoedkundige ondersteuning van enkelouer plaaswerkers aan hul skoolgaande kinders.

U deelname word vriendelik versoek vir 'n navorsingstudie deur me. Madelé van der Westhuizen, ter voltooiing van haar Meestersgraad in Opvoedkundige Sielkunde aan die Universiteit van Stellenbosch.

1. Doel van die studie

Die doel van hierdie studie is om kennis te bekom oor hoe enkelopende plaaswerkerouers hul kinders opvoedkundig ondersteun. Onderzoek sal ingestel word na die tipe ondersteuning wat hierdie enkelouers binne die bepaalde konteks aan hulle kinders bied en die strategieë waaroor hulle beskik om dit te bevorder.

2. Prosedures

Indien u vrywillig instem tot deelname aan die studie, word die volgende van u versoek:

- U vrywillige deelname as enkelopende plaaswerkerouer aan die spesifieke navorsingstudie.
- U toestemming vir aktiewe deelname aan 'n individuele onderhoud wat ongeveer een uur sal duur. Die antwoorde hiervan sal opgeneem word. Daar

sal van u as deelnemer verwag word om op sekere vrae te antwoord vir die bespreking van sekere kwessies.

- U deelname en beskikbaarheid om deel te neem aan 'n fokusgroep onderhoud waar vrae in groepsverband aan u gestel sal word.

3. Moontlike risiko's en ongemak

Daar word geen risiko's en ongemak verwag nie. Met aanloop tot die onderhoud sal die nodige inligting gekommunikeer word aan die deelnemers oor die vertroulikheid van die studie, die aard en omvang asook die onderhoudprosedure wat gevolg sal word, om die nodige gerustheid te verseker.

Die studie sal geen risiko's inhou vir enige partye nie.

4. Moontlike voordele vir deelnemers en/of vir die samelewing

Deur deel te neem aan die navorsingstudie, sal ouers 'n beter verstaan kry van die begrip ouerondersteuning, en die integrale belangrikheid daarvan tot elke ouer, ongeag van die konteks waarin hy/sy hulself bevind.

Die studie sal ook poog om moontlike struikelblokke te identifiseer wat voldoende ondersteuning mag belemmer, en strategieë of intervensies in plek stel vir die toekoms.

5. Vergoeding vir die deelname

Die deelname aan die studie is vrywillig, en dus sal daar geen vergoeding vir die deelnemers wees nie.

6. Vertroulikheid

Enige inligting wat die navorser gedurende die onderhoude verkry, sal met die nodige professionaliteit van vertroulikheid hanteer word, en sal slegs met toestemming van die deelnemer, of indien deur die wet vereis, bekend gemaak word. Die anonimiteit van deelnemers is vir die navorser belangrik en geen name van persone of instansies sal in die studie bekend gemaak word nie. Skuilname sal gebruik word om die identiteite van deelnemers te verskans. Alle inligting sal veilig bewaar word, selfs na afloop van die navorsingstudie vir 'n tydperk van 5 jaar. Slegs die navorser en studieleier sal toegang tot hierdie data hê.

7. Deelname en onttrekking

Die deelnameproses is vrywillig en enige deelnemer kan op enige tydstip sy/haar deelname aan die studie onttrek, sonder enige nadelige gevolge. Die deelnemer se regte sal te alle tye in ag geneem word en dus het die deelnemer die reg om sommige vrae tydens die onderhoudvoering te weier.

8. Identifikasie van deelnemers

Indien u enige navrae of besorgdheid het omtrent die navorsingstudie, staan dit u vry om in verbinding te tree met my studieleier, prof. D. Daniels. U kan haar kontak by, doria@sun.ac.za by die afdeling Opvoedkundige Sielkunde aan die Universiteit Stellenbosch.

9. Regte van deelnemers

U as deelnemer kan op enige tydstip u inwilliging terugtrek en u deelname beëindig sonder enige nadelige gevolge. Deur deel te neem aan die navorsing, doen u geensins afstand van enige wetlike regte, eise of regsmiddel nie. Indien u vrae het oor u regte as proefpersoon tydens navorsing, kan u me M. Fouché kontak (021 808 4622; mfouche@sun.ac.za) by die afdeling van Navorsingsontwikkeling by die Universiteit van Stellenbosch.

BYLAE E: VERKLARING DEUR DEELNEMER OF SY/HAAR REGSVERTEENWOORDIGER

Die bostaande inligting is aan my.....
(Naam van deelnemer), gegee en verduidelik deur me. Madelé van der Westhuizen in Afrikaans deurdat ek in die taal magtig is.

Ek is die geleentheid gegee om enige vrae te stel en die vrae is bevredigend aan my beantwoord.

Ek wil hiermee in om aan die navorsingstudie deel te neem. 'n Kopie van hierdie vorm is aan my gegee.

NAAM VAN DEELNEMER

NAAM VAN REGSVERTEENWOORDIGER

(indien van toepassing)

HANDTEKENING VAN DEELNEMER/

PROEFPERSON OF REGSVERTEENWOORDIGER

DATUM

BYLAE F: VERKLARING DEUR DIE ONDERSOEKER/NAVORSER

Ek verklaar dat ek die inligting in hierdie dokument vervat, verduidelik het
aan.....

En hierna is hy/sy aangemoedig en genoegsame tyd gegun om vrae aan
die navorser te stel.

Die gesprek is in Afrikaans gevoer.

HANDTEKENING VAN ONDERSOEKER/NAVORSER

DATUM

BYLAE G: SEMI-GESTRUKTUREERDE INDIVIDUELE ONDERHOUDGIDS

Navorsers: Magdaleen van der Westhuizen

'n Onderzoek na die opvoedkundige ondersteuning van enkelouer plaaswerkers aan hul skoolgaande kinders.

Navorsingsvrae

Hoe ondersteun enkelopende plaaswerker-ouers in 'n landelike gemeenskap hul kinders se opvoeding?

Subvrae:

1. Hoe verstaan die enkelouer die term *ouerbetrokkenheid*?
2. Hoe is die ouer betrokke in sy/haar kind se lewe?
3. Watter uitdagings beleef die enkelma/-pa in sy of haar spesifieke konteks as plaaswerker in hul pogings om te ondersteun?

Uitleg van onderhoudgids

1. Agtergrondinligting

Doel: Die agtergrondinligting sal 'n beter aanduiding gee van die deelnemers se konteks

1.1 Dankie dat u ingestem het tot die onderhoud. Eerstens wil ek graag meer oor u weet. Vertel vir my van uself, wie u is.

[Naam en van, Ouderdom, nooit getroud/geskei/leuensmaat verloor, biologiese of pleegouers van kind/kinders]

1.2 Kom ons praat 'n bietjie meer oor u werk. Vertel vir my kortliks wat u werksbeskrywing is, en wat u daaglikse werk behels.

[Tipe werk, werksure, tipe opleiding gehad of kwalifikasies verwerf, kry u 'n weekloon, of ander vorms van inkomste, staatstoelae?]

1.3 Vertel vir my van u behuisingsomstandighede, met ander woorde waar u woon en wat u huislike opset behels.

[Voldoen u huis aan die basiese behoeftes soos warm water, effektiewe sanitasie? Uit hoeveel vertrekke bestaan u huis? Hoe ver is u woning van u werksplek af?]

1.4 Noudat ek meer bewus is van wat u behuisingsomstandighede behels, vertel my meer van u gesin en familie.

[Hoeveel mense woon saam met u in die huis? Hoeveel is volwassenes en hoeveel is kinders, hoe is elkeen aan mekaar verwant?]

Dankie vir die inligting wat u met my gedeel het. Ek wil volgende graag fokus op u betrokkenheid as ouer by u kind se opvoeding.

2. Hoe verstaan u die term, ouerbetrokkenheid?

[Tydens hierdie vraag sal ek gebruik maak van Epstein se model van effektiewe ouerbetrokkenheid. Ek sal hierdie model gebruik om my vrae aan die deelnemers te rig]

2.1

- *Wat omtrent u huislike omstandighede bevorder u kind se leer?*
- *Wat omtrent u huislike omstandighede werk dit teë?*
- *[Nadat die ouer geantwoord het, sal ek vra vir gepaste voorbeelde.]*

3. Hoe is u as ouer betrokke in u kind se lewe?

Vertel vir my wat u as ouer doen om vir u kind te wys u stel belang in sy of haar lewe ?

[*Wat doen u in die oggend vir u kind voordat hy of sy skool toe gaan? Hoe is u van hulp vir u kind met betrekking tot huiswerk/tuiswerk? Hoeveel tyd bestee u in die week saam met u kind, maak u oor naweke tyd vir gesintyd? Ondersteun u u kind in buitemuurse aktiwiteite en sport?]*

4. Watter uitdagings beleef u as enkelouer in pogings om u kind te ondersteun?

[Beskryf vir my u daaglikse leef- en werkswyse op die plaas. Wat voel u het u nodig om u kind meer of op 'n beter manier te ondersteun? Wat help u om goeie ouerlike ondersteuning toe te pas?]

5. Wat volgens u kan u anders doen om u kind beter opvoedkundig te ondersteun?

[Lei die ouer na verskeie aspekte as voorbeelde: tuiswerkhulp, finansieel, morele ondersteuning, meer betrokke by skool, ens.]

Baie dankie vir u tyd. Dit was vir my 'n voorreg om u beter te leer ken. Ek waardeer u deelname en bydrae tot die studie.

BYLAE H: FOKUSGROEP-ONDERHOUDGIDS

Navorsers: Magdaleen van der Westhuizen

'n Onderzoek na die opvoedkundige ondersteuning van enkelouer plaaswerkers aan hul skoolgaande kinders.

Navorsingsvrae

Hoe ondersteun enkelopende plaaswerkerouers in 'n landelike gemeenskap hulle kinders se opvoeding?

Subvrae:

4. Hoe verstaan die enkelouer die term *ouerbetrokkenheid*?
5. Hoe is die ouer betrokke in sy of haar kind se lewe?
6. Watter uitdagings beleef die enkelma/-pa in sy of haar spesifieke konteks as plaaswerker in hulle pogings om te ondersteun?

Uitleg van onderhoudsgids vir fokusgroep onderhoude

Ek sal tydens die fokusgroep onderhoude fokus op temas wat voortspruit vanuit die analise van die individuele onderhoude. Daarna sal ek poog om hierdie temas verder te ondersoek. Die volgende kan as 'n riglyn dien:

A: OUERBETROKKENHEID

- Hoe dra julle as enkelouers by tot julle kinders se opvoeding?
- Hoe betrokke is julle by julle kinders se skoolaktiwiteite?
- Hoeveel dae per week help julle jul kinders met huiswerk?
- Laat julle werksure julle toe om genoeg aandag en tyd aan jul kinders te bestee?
- Wat doen die meeste van julle oor naweke saam met julle kinders?

B: BEHOEFTE AAN ONDERSTEUNING

- Watter aspek van 'n enkelouer is vir julle die mees uitdagende?
Finansiëel/moreel/materieel/emosioneel?
- Watter ander familieledede ondersteun julle die meeste? Hoekom sê julle so? Wie is dit en hoe ondersteun hulle julle kinders?
- Sal julle sê dat die rede dat julle moes verhuis vanaf jul oorspronklike gemeenskap na hier vir werk, 'n groot bydraende rolspeler is tot julle enkelouerskap?
- Hoe kan die werksomstandighede bydra om julle as enkelouers te bemagtig en te ondersteun sodat julle meer aktief betrokke kan wees in julle kinders se lewens?

C: SOSIO-EKONOMIESE UITDAGINGS

- Voel julle dat finansiële uitdagings julle grootste uitdaging is tot doeltreffende ouerbetrokkenheid in julle kinders se lewens?
- Kry julle staatstoelae? Wend julle dit korrek aan tot jul kinders? Voel julle dit is genoeg / nie genoeg nie?

D: EFFEKTIEWE OUERBETROKKENHEID EN -ONDERSTEUNING

- Wat is die een wens wat julle vir juiself as enkelouers het?
- Hoe kan die skool bydra sodat julle meer betrokke kan wees in julle kinders se lewens?
- Sal julle weer trou net vir julle kinders se onthalwe?
- Voel julle dat julle beter of slegter daaraan toe is as enkelouers teenoor waar albei biologiese ouers betrokke is in hulle kinders se lewens?

BYLAE I: DATAONTLEDING

TEMA 1: Ouerondersteuning & ouerbetrokkenheid						
DEELNEMER	FISIES	EMOSIONEEL	SOSIAAL	SKOOLVERWANT	HUISVERWANT	BELANGRIKSTE VORM
Maria	Sit by hom Aktiwiteite saam doen - kyk TV, kyk sport, gaan saam dorp toe oor naweke Druk my kind, fisiese aanraking	Kommunikasie- praat met mekaar Kerk toe gaan- Godsdienstige leiding Motivering Bemoediging	Stel belang Familie en ander ondersteuningsnetwerke Die verhoudings tussen die ouer en kind	Skool toe gaan Afhaal van rapporte Woon skool/ouer vergaderings by Goeie verhoudings met onderwysers Onderwysers ken ouers	Skool klere te stryk Maak pap in die oggend Sorg dat hy netjies is vir skool Dra water aan as huiswerk doen of studeer	Kommunikasie Familie finansieel
Cathy	Versorging Kos te koop Produkte vir baba	Hou van kind op regte pad Vertroue	Finansiële bydrae	-	Maak koffie voor skool Kook water vir was	Finansieel

DEELNEMER	FISIES	EMOSIONEEL	SOSIAAL	SKOOLVERWANT	HUISVERWANT	BELANGRIKSTE VORM
Lientjie	<p>Versorging</p> <p>Gee fisiese leiding aan kind</p> <p>Maak tyd vir TV kyk saam</p> <p>Speel speletjies</p>	<p>Deel wees van kind se lewe</p> <p>Om jou kind op sy tone te hou</p> <p>Leer wat reg en verkeerd is</p> <p>Lief wees vir jou kinders</p> <p>Bepaal watter rigting jou kind in die lewe kies</p> <p>Bepaal jou kind se toekoms</p> <p>Maak van keuses</p>	<p>Te dink aan sy toekoms</p> <p>Kommunikasie</p> <p>Leer van regte keuses</p> <p>Vriendskappe</p> <p>Speel met jou kinders</p> <p>Tyd maak vir jou kinders</p> <p>Gaan saam kerk toe</p>	<p>Deelname in skoolvergaderings</p> <p>Weet hoe jou kind op skool vorder/doen</p> <p>Goeie verhouding met onderwysers</p> <p>In kontak met onderwysers</p> <p>Help met verkope en fondsinsamelings by skool</p>	<p>Praat elke aand met my kind, vra hoe was sy dag</p> <p>Stryk sy broekies en hempies vir die week</p> <p>Maak melk en pap</p>	Kommunikasie
Ella	<p>Kyk rugby saam</p> <p>Speel bordspeletjies</p> <p>Goed saam doen, aktiwiteite oor naweke</p>	<p>Liefde te gee vir jou kind</p> <p>Kind aan te raak 'n Drukkie te gee</p> <p>Jou kind in die oë kyk en gesels</p>	Kommunikasie	<p>Maak tyd om te help met skoolwerk</p> <p>Gaan kyk as hy 'n rugby wedstryd speel</p>	<p>Gesels met mekaar in aand</p> <p>Stryk sy klere</p> <p>Maak sy boekesak reg</p> <p>Sit 'n broodjie vir pouse in</p>	Familie ondersteuning

DEELNEMER	FISIES	EMOSIONEEL	SOSIAAL	SKOOLVERWANT	HUISVERWANT	BELANGRIKSTE VORM
Tertia	Om kind te versorg Om daar te wees vir jou kind	Liefde en aandag te gee Om jou kind te aanvaar	Gesels met mekaar-kommunikasie	Ondersteun in skoolwerk en gaan skool toe om rapport te gaan haal Ondersteun met lootjie verkope	Stryk sy klere Maak vir hom pap	
Kelvin	Aan te raak	Aanmoediging, aandag en liefde gee Kinders aanmoedig om aan sport deel te neem	Belangstelling in jou kind se lewe, kommunikasie	Sportdeelname Gaan gereeld na skoolfunksies	Maak tee of koffie Kook water vir was Sit 'n pouse broodjie in	Liefde vir jou kind
Hanna	Stel belang in jou kind se lewe- wat hy doen, wie is sy vriende	Wys vir jou kind jy stel belang Liefde gee Verstaan jou kind se hart en kop Sê elke dag jy is lief vir jou kind	Kommunikasie Familie ondersteuning vriendskappe	-	Kook water in oggend Maak pap	Familie ondersteuning Liefde en aandag